

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Eda Duygu AÇIKALIN

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA HAKKI

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Eda Duygu AÇIKALIN

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA HAKKI

Danışman

Doç. Dr. Mustafa Erdem CAN

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Eda Duygu AÇIKALIN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan (Danışmanı): Doç. Dr. Mustafa Erdem CAN

(İmza)

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Murat Türe

(İmza)

Üye : Doç. Dr. Sezgin Seymen ÇEBİ

(İmza)

Tez Başlığı: Limited Şirkette Çıkma Hakkı

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 28/06/2018

Mezuniyet Tarihi : 02/08/2018

(İmza)

Prof. Dr. İhsan BULUT

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Limited Şirkette Çıkma Hakkı” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Eda Duygu AÇIKALIN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Eda Duygu AÇIKALIN
Öğrenci Numarası	20118519111
Enstitü Ana Bilim Dalı	Özel Hukuk
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Mustafa Erdem CAN
Tez Başlığı	Limited Şirkette Çıkma Hakkı
Turnitin Ödev Numarası	984337054

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 104 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 22/07/2018 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 10

alıntılar dahil % 15'dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe: Tez yazım sürecinde danışmanlığım altında ve jüri öncesinde jüri üyeleri tarafından tez incelenmiş ve okunmuş, başarılı bulunmuştur. Sistem tarafından da uygunluk onayı verilmiştir. UYGUNDUR.

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

23/07/2018

(imza)

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı
Doç. Dr. Mustafa Erdem CAN

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
ÖNSÖZ	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKET KAVRAMI VE LİMİTED ŞİRKETTE ORTAKLIK SIFATI

1.1. Limited Şirket Kavramı	1
1.2. Limited Şirkette Ortaklık Sıfatı	3

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ

2.1. Ortaklıktan Çıkma Kavramı.....	6
2.2. Çıkma Hakkının Hukuki Niteliği.....	8
2.3. Çıkma Hakkının Benzer Müesseselerden Farkı.....	11
2.3.1. Genel Olarak.....	11
2.3.2. Esas Sermaye Payının Devri.....	12
2.3.3. Ortağın Kişisel İflası ve Payın Haczi	15
2.3.4. Payın İtfası.....	16
2.3.4.1. Genel Olarak	16
2.3.4.2. İtfa Sebepleri.....	17
2.3.4.3. İtfanın Sonuçları	19
2.3.5. Ortağın Çıkarılması	20
2.3.5.1. Genel Olarak	20
2.3.5.2. Şirket Sözleşmesinde Yer Alan Sebebe Dayanılarak Genel Kurul Kararı ile Çıkarılma	20
2.3.5.3. Haklı Sebebe Dayalı Mahkeme Kararı ile Çıkarılma	22
2.3.6. Miras, Eşler Arası Mal Rejimi Hükümleri Uyarınca Payın Geçmesi.....	26
2.3.7. Hakim Şirket Tarafından Payların Satın Alınması	28
2.3.8. Birleşme, Bölünme ve Tür Değişikliği Halinde Çıkma	30
2.3.9. Şirketin Sona Ermesi Halinde Ortaklık Sıfatının Kaybedilmesi	32
2.3.9.1. Genel Olarak	32

2.3.9.2. İnfisah Halinde.....	34
2.3.9.3. Fesih Halinde	35
2.3.9.3.1.Genel Kurul Kararı ile Fesih.....	35
2.3.9.3.2.Mahkeme Kararı ile Fesih.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA SEBEPLERİ VE ÇIKMA HAKKININ KULLANILMASI

3.1. Çıkma Sebepleri.....	44
3.1.1. Şirket Sözleşmesi Hükmüne Dayalı Çıkma	44
3.1.2. Haklı Sebebe Dayalı Çıkma (Kanundan Kaynaklanan)	47
3.1.2.1. Genel Olarak	47
3.1.2.2. Haklı Sebep Kavramı	49
3.1.2.3. Çıkmanın Dava Yoluyla Gerçekleşmesi	55
3.1.3. Çıkmaya Katılma.....	57
3.1.4. Ortaklar Kararına Dayalı Çıkma	60
3.2. Çıkma Hakkının Kullanılması	61
3.2.1. Şirket Sözleşmesine Dayalı Çıkma Hakkının Kullanılması	61
3.2.2. Haklı Sebebe Dayalı Çıkma Hakkının Kullanılması	63
3.3. Çıkma Hakkının Kullanılmasının Sınırlandırılması	64
3.3.1. Şirket Sözleşmesinde Çıkma Hakkına İlişkin Sınırlamalar.....	64
3.3.2. Haklı Sebebe Dayalı Çıkma Hakkına İlişkin Sınırlamalar	65
3.3.2.1. Çıkmayı Sonuçlandıran İşlemler.....	66

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇIKMANIN ETKİLERİ VE SONUÇLARI

4.1. Genel Olarak.....	67
4.2. Çıkan Kişi Bakımından Etkileri ve Sonuçları.....	68
4.2.1. Genel Olarak.....	68
4.2.2. Ayrılma Payı.....	71
4.2.2.1. Ayrılma Payının Belirlenmesi ve Muaccel Olması	71
4.2.2.2. Ayrılma Payının Ödenmesi.....	74
4.3. Şirket Bakımından Etkileri ve Sonuçları	76
4.4. Üçüncü Kişiler Bakımından Etkileri ve Sonuçları	78

SONUÇ	80
KAYNAKÇA.....	85
ÖZGEÇMİŞ	89

KISALTMALAR LİSTESİ

Bkz.	: Bakınız
E.	: Esas
HD.	: Hukuk Dairesi
K.	: Karar
Ltd. Şti.	: Limited Şirket
md.	: Madde
No.	: Numara
RG.	: Resmî Gazete
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı

ÖZET

Limited şirketler; ortakların ortaklık borçlarından sorumlu olmadıkları, taahhüt ettikleri esas sermaye oranında şirkete borçlandıkları, şahsi özelliklerin ön planda olduğu, tüzel kişiliği haiz bir sermaye ortaklığıdır. Limited şirketler, şahıs ortaklığının iç organizasyonunun esnekliğiyle, sermaye ortaklığının sorumluluk sınırlamalarının birbiriyle harmanlandığı, hem şahıs hem sermaye ortaklığı özellikleri gösteren bir yapıdır. Genellikle birbirlerini iyi tanıyan küçük bir grup ortağın oluşturduğu ortaklık türü olup özellikle aile ortaklıklarının faaliyetleri açısından çok elverişlidir.

Bu farklılıkları sebebiyle anonim şirketlere nazaran limited şirketlerde ortaklar arası güven ilişkisi daha çok önem arz etmektedir. Bu güven ortamının korunması ve ortaklık ilişkisinin menfaatler dengesi uyarınca devamını sağlamak limited şirketlerde önceliklidir. Bu ilke doğrultusunda ortaklık ilişkisinin devamında herhangi bir menfaati bulunmayan ve bu ilişkinin devamının imkansız hale geldiği noktada kanun koyucu ortağa ortaklıktan çıkma hakkı tanımıştır. Türk Ticaret Kanunu'nda detaylıca ele alınan çıkma hakkı şirket sözleşmesine dayanan bir sebeple, haklı sebebe dayalı dava yoluyla veya yeni ihdas edilen bir kurum olan çıkmaya katılma yolu ile kullanılabilir. Anonim şirketlerde sermayenin korunması ilkesi gereğince, ortaklara ortaklıktan çıkma hakkı tanınmamıştır. Bu çalışmada kanunda sona erme ve ayrılma bölümü altında düzenlenen ortağın çıkma hakkı, sebepleri ve sonuçlarıyla birlikte incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Ortak, Ortaklıktan Çıkma Hakkı, Çıkma, Ayrılma Payı.

SUMMARY

RIGHT TO EXIT FROM A LIMITED LIABILITY COMPANY

Limited liability companies; is a capital based partnership with legal personality that the partners are not responsible for the partnership debts, owed to the company in proportion to the basic capital they commit, and that the personal characteristics are preliminary. Limited companies are a structure in which both the personal and the capital based partnership characteristics are blended together by the flexibility of the internal organization of the personal based partnership and the limitations of liability of the capital based partnership. It is a type of partnership that is usually formed by a small group of partners who know each other well, and it is very convenient in terms of the activities of family partnerships.

Due to these differences, trust between partners is more important in limited liability companies than in joint stock companies. This is a priority in the case of limited liability companies, as long as the protection of the trust environment and the interests of the partnership relationship are balanced. Under this principle, the right to exit from the partnership at the point where there is no interest in continuing the partnership relationship and the continuation of this relationship becomes impossible. The right to exit, which is dealt with in detail in the Turkish Commercial Code, can be used for a reason based on the Company's contract, by way of justified cause-based litigation, or by joining to exit which is a newly created entity. According to the principle of protection of capital in joint-stock companies, partners are not allowed to leave the partnership. In this study, partner's right to exit from partnership which is settled by law under the section of termination and separation will be examined together with its reasons and results.

Keywords: Limited Liability Company, Shareholder, Right To Exit From Partnership, Resignation, Partnership Buyout.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan ve yol göstericilik yapan saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Mustafa Erdem Can'a; lisans ve yüksek lisans eğitim öğretim hayatım boyunca özverisi ile yanımda olan en büyük desteğim eşim Efe Zari Açıkalın'a; baktıkça hayat dolduğum yaşam kaynağım biricik oğlum Aras Açıkalın'a; hayatlarını bugünkü varoluşuma adayan emektar ve sevgi dolu ailem Berrin-Yılmaz-Onur Erdem'e; hoşgörüsü ve destekleri için üstadım Servet Açıkalın'a; moral motivasyonunu eksik etmeyen kıymetli meslektaşım ve arkadaşım Pelin Yeşilbaş Helvacılar'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eda Duygu AÇIKALIN
Antalya, 2018

ÖNSÖZ

Limited şirketler, Türkiye ticari hayatında geçmişten bu yana diğer ortaklıklara nispeten sayıca bir hayli fazladır. Ülkemizdeki kuruluşunun kolaylığı ve ortakların sınırlı sorumluluk sahibi oluşu limited şirket türünü daha çok tercih edilir kılmaktadır. Limited şirket, bir veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret ünvanı altında kurulan, esas sermayesi belli olan ve ortakların ortaklık borçlarından herhangi bir sorumluluğunun olmadığı, tüzel kişiliği haiz bir sermaye ortaklığıdır¹. Limited şirketler her ne kadar birer sermaye şirketi olarak nitelendirilmişse de anonim şirketlere göre ortakların birbirlerini tanımaları, birbirlerine güven duymaları önem arz ettiğinden şahıs şirketi özellikleri öne çıkmaktadır. Hatta İsviçre Borçlar Kanunu md. 772/1 hükmünde limited şirketin tanımında “*personenbesogene*” yani kişisel nitelikli sermaye şirketi olduğu özellikle vurgulanmıştır². Şirket sözleşmesiyle söz konusu niteliklerden birinin ağır basmasına ilişkin bir düzenlemenin yapılabileceği karma bir şirket tipidir³. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)⁴, limited şirketleri sermaye ortaklıklarına çok yaklaştırmış adeta küçük bir anonim şirket haline dönüştürmüştür.

Limited şirketlerde bazı şahsi unsurların önemli olması sebebiyle ortakların şirketten çıkmaları pek istenen bir durum değildir⁵. Ne var ki, şirketler hukukunda önemli olan şirketi ayakta tutmak ve iktisadi varlığının devamını sağlamaktır⁶. Bu noktada karşılıklı menfaatlerin dengelenmesi, ortağın ortaklıktan çıkmasına müsaade ederek ortaklık ilişkisini korumak ve bu ilişkinin mevcudiyetini sağlamakla mümkün olabilecektir.

Limited şirketlerde, ortaklığın doğal yolla son bulma hali esas sermaye payının devriyle mümkündür. Ne var ki kanun koyucu, esas sermaye payının devrini belirli şekil şartlarına tabi tutmuştur. Bu şekil şartlarının şirket sözleşmesi ile ağırlaştırılmasına imkan tanımış ve hatta esas sermaye payının devrinin yasaklanmasını mümkün kılmıştır. Her ne kadar eski TTK’ya nazaran TTK’da payın devri bir hayli kolaylaştırılmışsa da payını devrederek ortaklıktan ayrılmak isteyen ortağın, devir yolu ile ayrılmasının imkansız olduğu durumlarda ortaklık ilişkisini sonlandırabilmesini sağlamak adına çıkma hakkının tanınması söz konusu olmuştur. Zira kişi özellikleri ağır basan bir sermaye şirketi türü olan limited

¹ Şener, 2017: 5.

² Pulaşlı, 2017: 809.

³ Yıldız, 2007: 55.

⁴ RG., 13.01.2011 tarih ve 27846 sayılı.

⁵ Diğer sermaye şirketi anonim şirketlerde çıkma hakkı yoktur. Limited şirketlerde olduğu gibi şirket sözleşmesi ile çıkma hakkının tanınması da söz konusu değildir. Çıkma benzer hallerin varlığı dışında anonim şirketlerde ortağın çıkmasından bahsedilemez bkz. Gürpınar, 2016: 74.

⁶ Gözüyeşil, 2013: 665.

şirketin amacını gerçekleştirmek üzere bir araya gelen ortakların, başlangıçtaki bu amaca yönelik arzularını kaybetmeleri, amacın ortadan kalkması, amacın gerçekleşme imkanının kalmaması gibi durumlar sıkça karşılaşılan haller olmakla birlikte; esas sermaye payının devir güçlüğü karşısında hiçbir ortağın, ileriye dönük bir çıkar beklentisi kalmamış bir hukuki ilişkiyi zorla sürdürmesi beklenemez.

Ortaklıklar hukuku uygulamasında, ortaklıktan çıkma ilke olarak kabul edilmektedir. Ortağın, ortaklık ilişkisinin son bulmasına dair iradesi temel hak ve özgürlükler gereğidir. Ortaklıktan çıkma kurumu değerlendirildiğinde, kanun koyucunun karşı karşıya olan iki menfaati korumaya çalıştığı görülmektedir. Hem ortaklık ilişkisini ortak adına mecbur kılmayarak ortağı koruyan bu kurum, hem de hakkın kötüye kullanılmasına engel olarak ortaklık menfaatini korumayı amaçlamaktadır. Özellikle kişisel niteliklerin ağır bastığı ortaklıklarda, güven ilişkisinin ortaklığın temeli olduğu gözetildiğinde, çıkma kurumun daha da önem arz ettiği anlaşılabacaktır. Temel hak ve özgürlükler şemsiyesi altındaki ortağın tek taraflı irade beyanı olan çıkmının; yine bütün hak ve özgürlüklerde söz konusu olduğu gibi sınırlandırılması ancak kanuni bir dayanakla mümkün olabilir. Bu kurumun sınırlandırılmasıyla da ortağın çıkma hakkını diğer ortakların menfaatlerine aykırı kullanmasının önüne geçilirken; ortaklık da sadece bu sebepten ortağı ortaklık ilişkisine mecbur bırakamayacaktır. Şirket sözleşmesi ile veya kanun tarafından belirlenen hallerde çıkma hakkının tesis edilmesinin altında yatan temel düşünce tarafların çıkarlarını korumaktır.

TTK, limited şirkette ortaklık ilişkisinin sona ermesi hallerini çıkma, çıkmaya katılma ve çıkarılma başlıkları altında düzenlemiştir. Yasada çıkma ve çıkarılma halleri, kollektif şirketteki gibi ayrıntılı olarak düzenlenmemiş olsa da limited şirketin sermaye şirketi niteliğinden ötürü kişi ortaklıklarından kollektif şirketlerdeki hükümlere ancak istisnai durumlarda başvurulabilecektir⁷. Eski TTK'da limited şirkette ortağın, ortaklık ilişkisinin kesilmesine dair yeterli düzenleme mevcut değildir. TTK ile boşlukların doldurulması ile birlikte yeni hükümlerin de ihdas edilmesi söz konusu olmuştur. TTK md. 638/2 hükmü ile ortağın haklı sebeplerle şirketten çıkmak için mahkemeye başvurması durumunda, ortaklığa bağlı hak ve yükümlülüklerinin duruma göre bazılarının veya tamamının dondurulması veya teminat altına alınması hususunda mahkemeye karar verme yetkisi tanımıştır. Bunun dışında, ortaklardan birinin şirket sözleşmesine dayanarak çıkma talebinde bulunması veya haklı sebeple çıkma davası açması halinde isteyen ortağın kendisine de eşit işlem yapılmasını talep edebilmesine olanak sağlanmakla çıkmaya katılma müessesesi düzenlenmiştir. Aynı şekilde

⁷ Pulaşlı, 2017: 809.

eski kanunda yer almayan ayrılma payı ve ne zaman muaccel olacağına dair düzenleme de yeni kanunda hüküm altına alınmıştır.

Bunun yanı sıra TTK ile limited şirketlere ilişkin getirilen bir diğer önemli yenilik, limited şirketlerin iki kişi ile kurulma zorunluluğunun ortadan kaldırılması, mevcut düzendeki saman adam uygulamasına son vermek suretiyle tek kişilik limited şirket ortaklığının mümkün kılınması şeklinde olmuştur. Tek kişilik limited ortaklığın mümkün kılınmasıyla birlikte, ortağın haklı sebebe dayalı ortaklığın feshini mahkemeden istediği durumlarda hakim, kendisine tanınan geniş takdir yetkisi uyarınca, ortaklığın devamının yararına olduğu durumları gözetmek suretiyle ortaklığı ayakta tutmak için somut olayın verileri ışığında, davacı ortağın ortaklıktan çıkarılmasına hükmedebilecektir. Böylece, iki kişilik limited şirketlerde, ortaklığın çekilmez hale gelmesi sonucunda ortaklardan birinin ortaklık ilişkisinden çıkmasının mümkün olmayışı sebebiyle belli bir potansiyele sahip şirketlerin uyuşmazlık sebebiyle ticaret hayatından silinmesinin önüne geçilmiş olmuştur⁸.

Bu çalışmada limited şirkette, ortaklık ilişkisini sona erdiren hallerden çıkma hakkı incelenmiş olup dört bölüm şeklinde ele alınmıştır. Birinci bölümde limited şirket kavramı ve ortaklık sıfatına dair genel bilgiler verilmiş, ikinci bölümde çıkma kavramı ve özellikleri izah edilmiş, çıkmanın, ortaklık ilişkisine son veren benzer müesseselerden farkı açıklanmıştır. Üçüncü bölümde çıkma sebepleri ve çıkma hakkının kullanılması açıklanmış, dördüncü bölümde çıkma hakkının kullanılmasının etkileri ve sonuçları irdelenmiş, çıkma hakkını kullanması neticesinde ortağın hak kazanacağı ayrılma payı ve ne zaman muaccel olacağı işlenmiştir. Her bölümde madde hükümleri ve gerekçeleri birlikte irdelenirken, konuya ilişkin yerleşik ve güncel Yargıtay kararları da eklenmiştir. Doktrinde yer alan tartışmalı hususlara ve kanun hükümlerinin uygulamadaki haline de yer verilmiştir.

Eda Duygu AÇIKALIN
Antalya, 2018

⁸ Erdem, 2015: 58.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKET KAVRAMI VE LİMİTED ŞİRKETTE ORTAKLIK SIFATI

1.1. Limited Şirket Kavramı

Limited şirketler, Alman kanun koyucusu tarafından 1892 yılında yaratılmış bir ortaklık modelidir. Bu sebeple limited şirketlerin anavatanının Almanya olduğunu söylemek mümkündür⁹. Limited şirketlerin Türk hukukuna ilk dahil edildiği 1926 tarihli mülga Ticaret kanunu mehzazı Fransız kanunları olmuştur. 1957 tarihli Türk Ticaret kanunundaki limited şirketlere ilişkin hükümlerin kaynağı ise büyük ölçüde İsviçre hukukudur¹⁰.

Limited şirket, adından da anlaşılacağı üzere, “*limited*” yani sınırlı sorumluluğun ortaklar adına söz konusu olduğu bir şirket tipidir. Her ne kadar eski TTK, limited şirketi açıkça tanımlamış olsa da TTK’da limited şirketin tanımına yer vermekten ziyade nitelikleri ve özelliklerinden bahsedilmiştir¹¹. Buna göre TTK md. 573 hükmü uyarınca limited şirketler; “*bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret ünvanı altında kurulan; ortaklarının sorumlulukları sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle sınırlı ve de esas sermayesi belirli olan şirket*” şeklinde tanımlanmıştır¹². TTK, limited şirketlerin kuruluş ve faaliyet amaçları ile konularına ilişkin bir sınırlama getirmeksizin asıl kriter olarak “*kanunen yasak olmama*” şartını benimsemektedir.

TTK md. 573 metninde yapılan tanımlamadan da anlaşılacağı üzere, limited şirketlere ilişkin getirilen değişikliklerden en önemlisi tek kişilik limited şirketlerin kurulmasının mümkün kılınması olmuştur. Bunun yanı sıra Avrupa ülkelerinde limited şirketin doğal araçları kabul edilen, şirket sözleşmesinde yer alması halinde ortaklara ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri getirilmiştir. Bir diğer yenilik ise, esas sermaye paylarının senede

⁹ Şener, 2017:1; Gözüyeşil, 2012: 5.

¹⁰ Karayalçın, 1973: 336; Gözüyeşil, 2012: 5.

¹¹ Altaş, 2017: 57; Taşdelen, 2012: 57.

¹² Doktrinde, maddenin düzenleme şekline ilişkin eleştiriler mevcut olmakla birlikte, limited ortaklığın özelliklerini içermesi gereken unsurlar açısından eksik olduğu belirtilmiştir. Şöyle ki *Moroğlu* madde metninin, “limited şirket, bir veya daha fazla gerçek/tüzel kişiler tarafından her türlü iktisadi amaç ve konular için kurulabilen, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olup kıymetli evrak niteliğinde olmayan senetlere bağlanabilen, ortaklarının sorumlulukları taahhüt ettikleri esas sermaye payları ve ana sözleşmede öngörülebiyecek ek ödeme ve yan yükümlülükleriyle sınırlı bir ayni sermaye şirkettir.” şeklinde kaleme alınması gerektiğini belirtmektedir. Yine aynı şekilde *Yıldız* da madde metnini eleştirmekte ve fıkranın, “limited şirket, bir ya da daha çok gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan, sermayesi belirli ve esas sermaye paylarından oluşan şirkettir.” şeklinde olması gerektiğini ifade etmektedir bkz. Taşdelen, 2012: 58.

bağlanamayacağına dair düzenlemeden vazgeçilmiş ve paylar için nama yazılı senet çıkarılabileceği belirtilmiştir¹³.

Limited şirket, TTK'da sermaye şirketi olarak sınıflandırılmış olsa da şahıs şirketi özellikleri de taşıyan karma yapılı bir şirket türüdür. Tipik bir sermaye şirketi olan anonim şirket ile şahıs şirketleri arasında konumlandırılmaktadır¹⁴. Doktrinde karma yapılı limited şirketlerin sermaye unsurunun ya da şahıs unsurunun ön plana alınmasına ilişkin farklı görüşler mevcuttur¹⁵. Bir görüş, şahıs şirketleriyle sermaye şirketlerinin tam ortasında bulunan limited şirketlerin hangi yönünün ağır bastığını tespit etmek için şirket sözleşmesine bakılması gerektiğini belirtmektedir¹⁶. Limited şirketlerin doğduğu yer Almanya'da, sermaye unsuru ön plana alınmış, limited şirketlerin küçük birer anonim şirketi olduğu düşüncesi benimsenmiştir¹⁷. İsviçre'de ise 2005 ve 2007 yıllarında yapılan kanun değişiklikleri ile limited şirketler anonim şirketlere daha çok yakınlaştırılmış olmasının yanında şahsi unsurlar da muhafaza edilmiştir¹⁸. TTK da, getirilen değişikliklerle birlikte limited şirketlerin sermaye şirketi yönü kuvvetlendirilmiş ve çoğu yerde TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerine atıf yapılması suretiyle limited şirketler küçük bir anonim şirkete dönüştürülmüştür. Bunun yanında, ortaklara gelen ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, sadakat, sır saklama ve rekabet yasağı yükümlülükleri, pay devrinin sıkı şekil şartlarına ve ortaklar genel kurulunun onayına bağlanması ve çıkma hakkına ilişkin getirilen detaylı düzenlemeler de TTK'da limited şirketlerin şahsi unsurlarının da korunduğunu göstermektedir.

Kanun koyucu, limited şirket türünü yaratırken, az sayıda ortakların bir araya getirebilecekleri küçük sermayeler ile ortakların sınırlı sorumlu oldukları bir şirket kurmalarını sağlamayı hedeflemiştir¹⁹. Şahıs şirketlerinden olan kollektif ve komandit şirketlerdeki şahsi sorumluluktan ziyade ortakların sınırlı sorumluluğu ve anonim şirketlerdeki gibi zorlu kuruluş prosedürlerinin uygulanmıyor oluşu ayrıca asgari sermaye tutarının anonim şirkete nazaran daha az olması limited şirketleri daha çok tercih edilir kılmaktadır²⁰.

¹³ Altaş, 2017: 57; Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu Esas No:1/324, S. Sayısı: 96.

¹⁴ Gözüyeşil, 2012: 6.

¹⁵ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 23; Tekil, 1974: 23.

¹⁶ Pekdinçer, 2003: 465.

¹⁷ Arslanlı ve Domaniç, 1989:23; Yıldız Ş., 2007: 2.

¹⁸ Pulaşlı, 2011: N.4; Gözüyeşil, 2012: 6.

¹⁹ Erdil, 2010: 5.

²⁰ Gözüyeşil, 2012: 7; Ayhan, 1992: 55.

1.2. Limited Şirkette Ortaklık Sıfatı

Ortaklık sıfatı, limited şirkette pay sahipliğine bağlı olarak kazanılan, ortak ile şirket tüzel kişiliği arasındaki hukuki ilişkiyi ifade etmektedir. Ortaklık sıfatını kazanmak için öncelikle gerçek veya tüzel kişiliğe sahip olmak gerekmektedir²¹. Ortaklık sıfatının kazanılması aslen veya devren iktisap yoluyla mümkündür. Aslen kazanma halinde, daha önce var olmayan bir payın kurulması ile birlikte ilk pay sahibi tarafından edinilmesidir²². Ortaklık sıfatının devren kazanılması ise, hali hazırda mevcut bir payın intikali sonucu gerçekleşir. Devren kazanmanın en sık karşılaşılan hali payın devridir.

Limited şirkette, ortağın hak ve borçları kural olarak esas sermaye payına bağlıdır. Bu sebeple ortağın ortaklık payı sahip olduğu esas sermaye payına göre belirlenir²³. Ortaklık payı, esas sermaye payının itibari değerinden farklı olarak ortak ile şirket arasındaki ortak olmaktan doğan bütün hukuki ilişkilerin ifadesidir²⁴. Sermaye payı daha çok olan ortağın, şirketten elde edeceği yararın da daha çok olması söz konusu olacaktır²⁵. Paya bağlı olarak kazanılan ortaklık sıfatına binaen ortağın kanun ve şirket sözleşmesine dayalı kazandığı, hukukun genel ilkelerine aykırı olmayacak şekilde tesis edilmiş haklara sahip olabilmesi söz konusudur. Ortaklık haklarının şirket sözleşmesiyle genişletilmesi ve detaylandırılması mümkündür. Buna karşın, bazı hakların da şirket sözleşmesiyle ortadan kaldırılması veya ortağın bu haklardan feragat etmesi mümkün değildir²⁶. Bu haklardan bazıları genel kurula katılma hakkı, oy hakkı, bilgi alma hakkı, genel kurul kararlarının iptali veya butlanı için dava açma hakkı, haklı sebeple dava açma hakkı ve şirketin feshini talep etme hakkıdır²⁷.

Limited şirket ortaklarının haklarını mali ve idari haklar olarak iki grupta toplamak mümkündür. Ortak, tacir olmamasına karşın ortaklık sıfatına bağlı olarak ekonomik ve mali konularda hak sahibi olacaktır. Bu mali haklar; kar payı alma hakkı, yeni pay alma hakkı, hazırlık dönemi faizi, ayrılma akçesi talep hakkı, tasfiye payı alma hakkı olarak sayılabilir. Kural olarak mali haklar esas sermaye payı oranında dağıtılır²⁸. Limited şirket ortaklarının idari hakları ise iki ayrı başlık altında toplanmaktadır. Bunlar katılma hakları ve koruyucu haklardır. Katılma hakları; genel kurula katılma, oy kullanma, şirketin idare ve temsiline katılma haklarıdır. Bu haklar, ortağın şirket yönetiminde aktif olarak varlığını sergilediği haklar

²¹ Gözüyeşil, 2012: 9.

²² Sayın Önal, 2009: 29; Yıldız Ş., 2007: 136.

²³ Dinç, 2017: 150.

²⁴ Yıldız Ş., 2007: 79; Erdem ve Göksoy, 2000: 571; Dinç, 2017: 150;

<http://www.unalunal.av.tr/2017/12/06/limited-sirketlerde-pay-sahipliginin-sona-ermesi> (erişim tarihi: 30.06.2018).

²⁵ Ayan, 2004: 4.; Dinç, 2017: 150.

²⁶ Gözüyeşil, 2012: 13.

²⁷ Poroy vd., 2010: N. 1680 b.

²⁸ Gözüyeşil, 2012:14.

olarak nitelendirilmektedir. Koruyucu haklar ise; bilgi alma ve inceleme hakkı, genel kurul kararlarına karşı butlan ve iptal davası açma hakkı, ilgililer aleyhine sorumluluk davası açma hakkı, şirketten çıkma ve çıkmaya katılma hakkı, haklı nedenle şirketin feshini talep hakkı olarak sıralanabilir²⁹. Bu haklar da ortağın menfaatlerini korumayı amaçlayan, ortağın güçlü taraf olan şirket yönetimi karşısında söz hakkına sahip olmasına imkan tanıyan haklardır.

Limited şirket ortakları, TTK uyarınca şirket yönetimine karşı birtakım borç ve yükümlülükler altına sokmuştur. Bunlardan sermaye koyma borcu, ortağın asli yükümlülüklerindendir. Ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü, şirket sözleşmesinde düzenlenmesine ve kanunen belirlenen şartların oluşması halinde ortağın sorumlu olduğu borç niteliğindedir. Sır saklama yükümlülüğü ve rekabet yasağı, limited şirketlerin şahsi yönünü gösteren yükümlülüklerdendir. Rekabet yasağının mevcudiyeti yine şirket sözleşmesinde düzenlenmiş olmasına bağlıken, sır saklama yükümlülüğü her ortak için geçerli olan, şirket sözleşmesiyle veya genel kurul kararı ile ortadan kaldırılması mümkün olmayan bir yükümlülük türüdür³⁰. Haksız alınan kar payını iade etme borcu ve şirket ortaklarının sorumluluklarının yalnızca şirkete karşı olması kuralına getirilmiş bir istisna olan kamu borcundan dolayı ortağın doğrudan sorumluluğu da ortağın borç ve yükümlülükleri arasındadır³¹.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası³²'nin 48. maddesi olan Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü hükmü; *“Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir.”* düzenlemesini içermektedir. Limited Şirket ortağı da bu özgürlük kapsamında, dilediği bir limited ortaklıkta en az bir esas sermaye payına sahip olmak koşuluyla ortaklık ilişkisine dahil olabilmek, şirket sözleşmesiyle düzenlenecek hak ve mükellefiyetlerin tarafı olmak, bu mükellefiyetleri ve hakları düzenlemek, genişletmek veya detaylandırmak hakkına sahiptir. Temel hak ve özgürlüklerin özüne zarar vermeyecek ve ortadan kaldırmayacak şekilde yapılacak bu düzenlemeler, ortakları kendi iradeleri doğrultusunda bağlayacaktır. Pay sahipliğinin kaybıyla birlikte ortaklık sıfatının sona ermesi söz konusu olacağından ortaklık ilişkisi de sona erecek ve ortaklık ilişkilerini düzenleyen şirket sözleşmesinin, ortak sıfatını yitiren kişi adına bir bağlayıcılığı kalmayacaktır. Kural olarak, ortaklık sıfatının kaybedilmesiyle birlikte ortağın tüm hak ve yükümlülükleri de sona erecektir.

Ortaklık sıfatının yitirilmesi kanunda veya sözleşmede yer alan sebeplere dayalı olabilir. Ortaklık sıfatının sona ermesi halleri ana başlık olan ayrılma çatısı altında yer

²⁹ Gözüyeşil, 2012: 22.

³⁰ Can, 2011: 12; Gözüyeşil, 2012: 39.

³¹ Ayhan, 1992: 65; Sayın Önal, 2009: 152.

³² RG., 09.11.1982 tarih ve 17863 sayılı.

almakla birlikte tezimizin konusu olan çıkma hakkı, ortaklık sıfatını sona erdiren hallerden biridir. Pay devri, ortağın ölümü, şirketin sona ermesi, payın itfası, ortaklıktan çıkarılma, tüm ortakların muvafakati gibi haller de ortaklık ilişkisini sona erdiren hallerden olup tezimizin ikinci bölümde tüm bu haller ve bu halleri çıkmadan ayıran detaylar ele alınmıştır. Çıkmanın tüm bu hallerden en önemli farkı, ortağın ortaklık ilişkisinden ayrılma yönündeki tek taraflı irade beyanına dayalı bir rızai işlem olmasıdır. Çıkma, limited şirketlerde bir hak olarak ortağa tanınmış olmakla şirket sözleşmesi ile ortadan kaldırılması veya bu haktan feragat edilmesi mümkün değildir.

Bir sermaye şirketi olmasına karşın barındırdığı şahıs şirketi özellikleri sebebiyle çıkma hakkı, limited şirket ortağı için önem arz etmektedir. Ortakların güven esasınca bağlılığı sebebiyle, limited şirket ortağının şahsi menfaatleri ortaklık ilişkisini sonlandırmayı gerektirdiği durumda ortaklık sıfatını çıkma hakkının kullanılması suretiyle sona erdirmek hem ortağın menfaati hem de şirketin devamlılığı gereği mühimdir³³. Anonim şirketlerde kural olarak çıkma hakkı tanınmamış olmakla çıkma hakkı işlevini pay devri görmektedir³⁴. Limited şirketlerden farklı olarak, pay serbestisi ilkesi uyarınca pay devrinin kolay gerçekleştirilebilmesi, ortaklık sıfatını sona erdirmek isteyen ortağın payını devretmesi suretiyle içinde bulunduğu ilişkiden çıkabilmesi mümkün kılınmıştır.

Ortaklık sıfatının yitirilmesine bağlı olarak ortaklık ilişkisinin sona ermesi halinde ortağın ayrılma payı talebi söz konusu olacaktır. TTK, daha önceki düzenlemelerden farklı olarak ayrılma payına ilişkin düzenlemeleri detaylıca ele almış ve boşluklara dair yeni hükümler ihdas etmiştir. Ayrılma payı, ortağa ortaklık payının ve sıfatının kaybı karşılığında ödenmesi gereken değeri ifade etmektedir. Ayrılma payının ödenmesinde ortağın, ortaklık sıfatını ne sebeple yitirdiği veya bu sıfatın yitirilmesinde kusurlu olup olmadığına bakılmaz. Ayrılma payının, kural olarak esas sermaye payının gerçek değerine uygun olması gerekmektedir. Gerçek değer tespiti ise bilanço değerleri ve yaşayan şirketin esas alınması madde gerekçesinde öngörülmüştür. Ayrılma payının ne zaman muaccel olacağına dair TTK md. 642 hükmü tesis edilmiş olup bu hüküm uyarınca şirketin kullanılabilir bir öz kaynak üzerinde tasarruf etmesi, esas sermaye payının devredilebiliyor olması ve esas sermayenin ilgili hükümlere göre azaltılmış olması halinde ayrılma payının derhal ödenmesi söz konusu olabilecektir³⁵.

³³ Gözüyeşil, 2012: 55.

³⁴ Sönmez, 2009: 2; Öztürk Dirikkan, 2005: 23; Baştuğ, 1966: 8.

³⁵ <http://www.unalunal.av.tr/2017/12/06/limited-sirketlerde-pay-sahipliginin-sona-ermesi> (erişim tarihi: 30.06.2018).

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ

2.1. Ortaklıktan Çıkma Kavramı

Limited şirketlerde gerçek veya tüzel kişilerin ortak olabilmesi mümkündür. Ortaklar, ortaklığa en az bir esas sermaye payı ile katılmalıdır. Bu katılım, limited şirketlerde ortak sıfatının temelini teşkil etmektedir³⁶. Limited şirket ortağı, ortak sıfatını kanunda veya şirket sözleşmesinde yer alan sebeplerle yitirebilir. Ortaklığın yitirilmesine ilişkin çatı kavram *ayrılma* olup bu kavram hem çıkmayı hem de çıkarılmayı kapsamaktadır³⁷. Bir ortağın, esas sermaye payını devretmesiyle de ortaklıktan ayrılması mümkündür.

Ortağın, ortaklıkta ayrılma hallerinde olan çıkma, ortağın şirketle kendi arasındaki ortaklık bağına son vermek üzere varması gerekli bir irade beyanıyla yapmış olduğu tek taraflı bir hukuki işlemdir³⁸. Bu tanım incelendiğinde, çıkmanın ortağın kendi isteğiyle gerçekleşeceği³⁹, ortaklığa yönelttiği ve ulaşması gereken bir irade beyanı olduğu ve bu irade beyanının tek taraflı olduğu görülmektedir. Çıkma ile ilgili kural olarak ortağın rızasına dayalı gerçekleşmesi kabul edilmişse de ortağın ölümü gibi bazı istisnai hallerde ortaklıktan çıkma ortağın rızası dışında da gerçekleşebilir⁴⁰. Kanun koyucu, limited şirketlerde ayrılma ve sona erme halleri kapsamında üç tür çıkma halini düzenlemiştir. Bunlar; şirket sözleşmesi ile tanınan çıkma hakkı, haklı sebeplerin varlığı halinde mahkeme kararıyla çıkma hakkı ve çıkmaya katılma yoluyla çıkmadır. Görüldüğü üzere burada kanun koyucu esasen ortağın temel hak ve özgürlükleri kapsamında, doğrudan iradesini yöneltmesiyle kişisel bir hakkını kullanmasına sonuç bağlamıştır. Esas sermaye payının devri, sermaye azaltılması gibi başkaca bir amaç teşkil etmeksizin çıkmada aranan, ortağın ortaklık ilişkisini sonlandırmaya ve artık bu ilişkide kalmak istemediğine dair iradesi doğrultusunda hareket etmeye yönelik beyanıdır. Aşağıda detaylıca incelenmiş olmakla çıkmanın benzer müesseselerden farkı teknik anlamda ortaklık ilişkisi dışında bırakan sermaye geçişlerinden farklı olarak ortağın bu yöndeki açık iradesidir. Yasada öngörülmüş olan hem sözleşmeye dayalı hem de haklı sebebin varlığı halinde mahkeme kararıyla çıkma hakkının kullanılmasında, yenilik doğuran bir hakkın kullanılması ve bu hakkın kullanılmasıyla mevcut hukuki durumun değişmesi söz konusudur.

³⁶ Şener, 2017: 13.

³⁷ Poroy vd., 2010: 807.

³⁸ Erdil, 2010: 34.

³⁹ Çevik, 2003: 195.

⁴⁰ Taşdelen, 2012: 85.

Çıkma sonucu, ortağa ait bütün hak ve mükellefiyetler sona ererken, ortak ile şirket arasında ortaksal anlamdaki bütün hukuki ilişkiler son bulmaktadır. Böylece ayrılan ortak, ortaklık ilişkisinden önceki durumuna dönmekte; şirket yönünden bir üçüncü kişi durumuna geçmektedir⁴¹. Ortaklıktaki hak ve mükellefiyetlerin bir bütün olarak sona erdiği duruma tam çıkma denilmektedir⁴². İsviçre hukukunda, çıkmaya bağlı olarak hak ve yükümlülüklerin kademe kademe sona erdiğini kabul eden, kısmi fesih teorisi olarak ifade edilen bir görüş daha savunulmaktadır. Bu görüşe göre; çıkmaya ilişkin kanundaki ve sözleşmedeki koşulların gerçekleştiği an, talep anı olarak kabul edilmektedir. Asıl çıkma anı olarak ise çıkma talebinde bulunan ortağın ayrılma payının belirlendiği ve ödendiği an kabul edilmektedir. Bu teori bazı hakların ne zaman sona ereceği, kullanılmaya devam edilip edilmeyeceği konusunda belirsizlikler taşıması açısından eleştirilmektedir.

Limited şirketin hukuki yapısı ve iç ilişkide kişi şirketleri, dış ilişkide ise sermaye şirketlerine özgü özellikleri taşıması, ortağın şirketten ayrılması konusunda da kendini göstermektedir⁴³. Limited şirketlerin kendine özgü bu karma yapısı sebebiyle, üçüncü kişilerle ilişkiler emredici hükümlerle düzenlenmesine karşın, iç ilişkide emredici hükümler saklı kalmak kaydıyla, ortaklara şirketin iç işleyişini diledikleri gibi düzenleme özgürlüğü tanınmıştır.

Sermaye kadar şahsi unsurların da etkili olduğu limited şirketlerde, anonim şirketlerden farklı olarak, ortakların ortaklıktan çıkması ve çıkarılması hükümlerine hem eski TTK'da hem de TTK'da yer verilmiştir. Eski TTK, çıkma ve çıkarılmayı 551. madde hükmünde birlikte düzenlemişken, TTK çıkmayı ve çıkarılmayı ayrı maddeler halinde ele almıştır^{44 45}.

Çıkmaya ilişkin hüküm incelendiğinde ortağın şirketten çıkabilmesi temelde iki şekilde mümkün olmaktadır. Bunlardan ilki şirket sözleşmesinde yazılı sebeplerle ikincisi de

⁴¹ Öztürk Dirikkan, 2005: 19.

⁴² Taşdelen, 2012: 86.

⁴³ Öztürk Dirikkan, 2005: 25.

⁴⁴ Ş. Yıldız, 2007: 153.

⁴⁵ C) Çıkma ve çıkarılma

I-Genel olarak

Madde 638-(1) Şirket sözleşmesi, ortaklara şirketten çıkma hakkı tanıyabilir, bu hakkın kullanılmasını belirli şartlara bağlayabilir.

(2) Her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilir.

III-Çıkarma

Madde 640-(1) şirket sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebilir.

(2) Çıkarma kararına karşı ortak, kararın noter aracılığıyla kendisine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir.

(3) Şirketin istemi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanılarak şirketten çıkarılması hali saklıdır.

haklı sebeplerin varlığı halinde mahkeme kararıyla çıkmadır. TTK'da ortaklardan birinin şirket sözleşmesinde yazan gerekçelerden birine dayalı çıkma hakkının kullanılması veya haklı nedene dayalı çıkma davası açması halinde, kendisini çıkma davasının davacısı ortakla aynı konumda gören ortaklara çıkmaya katılma hakkı tanınmıştır⁴⁶. Bu düzenleme sadece şirketten çıkma açısından geçerli olup bir ortağın sözleşmede yer alan sebeple veya haklı nedenle ortaklıktan çıkarılması halinde uygulama alanı bulmayacaktır⁴⁷.

2.2. Çıkma Hakkının Hukuki Niteliği

Limited şirkette, aslen veya devren iktisap neticesinde pay sahibi olan kişi ortaklık sıfatına hak kazanır. Ortaklık sıfatının kazanılmasıyla bu sığata bağı hak ve yükümlölükler de pay sahibine geçecektir. Ortaklık ilişkisine dahil olma yönünde iradesini kullanarak pay sahibi olan kişinin, aynı şekilde bu ortaklık ilişkisinden çıkma yönünde iradesi doğrultusunda ortaklık sıfatına son verebilmesi mümkündür. Kanun koyucu, bir amacı gerçekleştirmek uğruna gerçek veya tüzel kişilerin bir araya gelerek bir hukuki ilişki tesisine müsaade ederken, aynı zamanda bu kişilerin kural olarak bu hukuki ilişkiden ayrılabilmesine de imkan tanımıştır. Aksi durum kişilerin temel hak ve özgürlükleriyle bağdaşmayacağı gibi, zaman içerisinde değişen menfaatler dengesi uyarınca ortaklık ilişkisini sürdürmesi kendisinden beklenemeyen bir kişinin de ortaklık ilişkisine mecbur bırakılması söz konusu olamaz.

TTK md. 124/2 hükmü, *“Bu kanunda, kollektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır.”* düzenlemesiyle limited şirketleri açıkça sermaye şirketi olarak tasnif etmiştir. Ne var ki kanun koyucu, limited şirketlere, kişi ortaklıklarına özgü özellikler taşıyan bazı kuralları getirmekle⁴⁸ limited şirketleri tam anlamıyla sermaye ortaklığının özelliklerini taşıyan anonim şirketlerden farklılaştırmış ve adeta anonim şirket ile kollektif şirket arasında ara bir tür yaratmıştır⁴⁹. Bu noktada kişi ortaklıklarında önemli rol oynayan kişisel unsurların, ortakların

⁴⁶ II-Çıkmaya katılma

Madde 639-(1) ortaklardan biri şirket sözleşmesindeki hükme dayanarak çıkma istediğı veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı takdirde, müdür veya müdürler gecikmeksizin diğer ortakları bundan haberdar ederler.

(2) Diğer ortaklardan her biri, haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde;

a) Şirket sözleşmesinde öngörölen haklı sebep kendisi yönünden de geçerliyse, kendisinin de çıkmaya katılacağını müdürlere bildirmek,

b) açacağı bir dava ile haklı sebepler dolayısıyla çıkma davasına katılmak hakkına sahiptir.

(3) Çıkan tüm ortaklar, esas sermaye payları ile orantılı olarak, eşit işleme tabi tutulurlar.

(4) Şirket sözleşmesindeki hüküm sebebiyle veya haklı bir sebebin varlığı dolayısıyla bir ortağın şirketten çıkarılması halinde bu hüküm uygulanmaz.

⁴⁷ Can, 2017: 274.

⁴⁸ TTK md. 603 vd. ile getirilen ek ödeme ve yan edim yükümlölülerinin getirilmesinin mümkün olması, TTK md. 613 uyarınca sadakat ve sır saklama yükümlölükleri gibi kişi ortaklıklarına özgü yükümlölüklerin düzenlenmesi bunlardan bazılarıdır. Limited şirketlerde, kişi ortaklıklarında olduğu gibi esas sermaye payının devri de sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır, bkz. Şener, 2017: 10.

⁴⁹ Şener, 2017: 10.

sınırsız sorumluluğunda olduğu gibi ortaklığın kazanılması ve kaybedilmesinde de önemli rol oynamakta⁵⁰ oldukları göz önünde bulundurulduğunda, limited şirketlerin de kişi özellikleri ağır basan bir sermaye şirketi oluşu hukuki ilişkinin devamı veya sona erdirilmesi açısından kişisel unsurları önemli kılmaktadır. Anonim şirketlerin sermaye şirketi olmaları sebebiyle ortaklara çıkma hakkı tanınmamıştır. Buna karşın, TTK ile bazı durumlarda ortağın, ortaklıktan çıkarılabilmesine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Anonim şirketlerin, kişisel unsurlar barındırmayan bir şirket olması ve sermayenin korunması ilkesinin esas olması sebebiyle, payın devri serbestisi ilkesiyle ortaklık dışında kalmak haricinde ortaklıktan ayrılmak mümkün değildir.

Limited Şirketlerde çıkma hakkı, ortaklara tanınmış mutlak bir hak niteliğindedir. Ortadan kaldırılması mümkün olmayan; ancak belirli şekillerde sınırlandırılabilen veya belli şartlara tabi tutulabilen çıkma hakkı, kullanılmasıyla birlikte yeni bir hukuki durum meydana getirecektir. Çıkma hakkının kullanılmasıyla birlikte ortak konumundaki kişi, kural olarak artık ortaklık sıfatına bağlı tüm hak ve yükümlülüklerini kaybedecek, payına ilişkin herhangi bir tasarruf veya karar yetkisi olmayacaktır. Çıkma müessesesinin amacı, dürüstlük kuralı ve hakkaniyet ilkeleri doğrultusunda, ortaklık ilişkisi içerisinde bulunması kendisinden beklenemeyecek durumda olan ortakla birlikteliğin sonlandırılmasıdır. Çıkma hakkının kullanılması, ortaklık ilişkisinin devamı ve ortağın bu ilişkiye mecbur bırakılmaması adına rahatlatıcı bir işleve sahip olmasının karşısında, kötüye kullanılması halinde de ortaklığın ve geride kalan ortakların ciddi şekilde zarar görme ihtimalini de beraberinde getirecektir⁵¹. Kötü niyetli kullanımların önüne geçmek amacıyla, ortaklara sözleşme ile tanınan çıkma hakkının kullanılmasının belirli şartlara tabi tutulması gerektiği ve belirli sınırlamaların yapılması halinde çıkma hakkının amacına hizmet edeceği savunulmaktadır.

Çıkma, yenilik doğuran bir hak olması sebebiyle çıkma bildirimini alan şirketin onayı gerekmeksizin sonuç doğurur ve ortaklar arasındaki ilişkiyi gelecekte sonuçları belirecek şekilde ortadan kaldırır⁵². Hiçbir şekle bağlı olmayan çıkma bildiriminin ortağın çıkma isteğini açık ve anlaşılabilir şekilde ihtiva etmesi gerekir. Kural olarak Limited Şirket yönetimine yöneltilir⁵³. Ne var ki, ortağın tek yanlı iradesiyle şirketten ayrılması ancak bu

⁵⁰ Çelik, 2009: 3.

⁵¹ Gözüyeşil, 2013: 665.

⁵² Erdil, 2010: 36.

⁵³ Çıkma hakkının dava yoluyla kullanılması durumunda Yargıtay'ın iş bu davanın ortaklara da yöneltilmesi gerektiğine dair kararı olan Yargıtay 11. HD. 07.07.1997 T., 1997/3088 E.-1997/5437 K. sayılı ilamında; " 1. Çıkma davasının hem ortaklar hem de şirket aleyhine açılması gerekir. 2. Ortakların limited şirketten çıkmalarını istemeleri halinde bu çıkma istemi, ancak esas sermayenin azaltılması hakkındaki hükümlere uymak koşuluyla mümkündür." şeklinde hükmetmiştir, bkz. Erdil, 2010: 236.

iradenin yasal bir temele dayanması halinde mümkündür⁵⁴. Bu temel, ya kanuni bir düzenleme ya da şirket sözleşmesiyle ortağa çıkma hakkı tanıyan bir hüküm halinde söz konusu olur. TTK'ya göre de çıkmanın pay defterine işlenmesi sadece açıklayıcı bir etkiye sahiptir⁵⁵.

Limited şirkette, ortakların sahip olduğu çıkma hakkı, ortaklık bünyesinde sahip oldukları haklar düşünüldüğünde kişisel ve koruyucu bir hak niteliğindedir⁵⁶. Bu hak aynı zamanda bozucu yenilik doğuran bir hak olup ortak ile şirket arasındaki hukuki ilişkiyi sona erdirmeye yöneliktir. Yenilik doğuran haklar, genel özellikleri itibarıyla usulüne uygun kullanılmakla beklenen amacı gerçekleştirir ve sonuç meydana geldikten sonra bundan geri dönülemez⁵⁷. Koruyucu bir hak olması nedeniyle baştan bu haktan feragat etmek de mümkün değildir. Vazgeçilmez hak niteliği taşıyan çıkma hakkının, sahibinin rızası olmadıkça elinden alınması söz konusu olamaz⁵⁸. Eğer söz konusu çıkma hakkı, şirket sözleşmesi ile tanınmışsa, kanunun izin verdiği ölçüde belirli şekillerde sınırlandırılabilmesi mümkünken, hakkın kaldırılması veya bu hakkın kullanımını ortadan kaldıracak şekilde bir değişiklik yapılması imkansızdır⁵⁹.

Kanun koyucu, ortağın ortaklıkla ilişkisini sonlandırabilmesini TTK md. 638 ve md. 639 hükümleriyle düzenlediği üzere; şirket sözleşmesinde yer alacak bir düzenlemeye binaen, haklı sebeplerin varlığı halinde mahkemeye başvurmak suretiyle dava yoluyla ve TTK ile uygulamaya giren çıkmaya katılma müessesesinin kullanılmasıyla mümkün olabileceğini düzenlemiştir. Doktrinde, tüm ortakların muvafakatiyle bir ortağın ortaklıktan çıkabileceğine dair görüşler de mevcuttur. Bu hallerden herhangi birine dayalı olarak çıkma hakkının kullanılabilmesi için ortağın daha fazla ortaklık ilişkisine devam edemeyecek durumda olması, bu ortaklık ilişkisinden beklediği menfaatin ortadan kalkmış olması aranmaktadır. Sözleşmede yer alan düzenlemeye binaen kullanılan çıkma hakkında, sözleşmede belirlenen şartın gerçekleşip gerçekleşmediği önem arz etmektedir. Haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılmasında, şirket sözleşmesi ile haklı sebeplerin tayin edilmesi halinde yine bu haklı sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediği incelenecek olmakla, dava yoluyla haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılmasında, hakim haklı sebep olarak iddia edilen nedenlerin somut olay koşullarına göre haklılığını tespit ve tayin edecektir. Çıkmaya katılma durumunda ise,

⁵⁴ Çamoğlu, 2014a: 256.

⁵⁵ Poroy vd., 2010: 809.

⁵⁶ Taşdelen, 2012: 85.

⁵⁷ Oğuzman ve Barlas, 2017: 167.

⁵⁸ Gürpınar, 2016: 79.

⁵⁹ Kooperatif şirketlere ilişkin Kooperatifler Kanunu md. 11'de de bir ortağın hiçbir surette kooperatiftan çıkmayacağına dair bağlamaların hükümsüz olduğu düzenlemesi yer almaktadır. Emredici nitelikteki bu düzenleme, çıkma hakkının mutlak bir ortaklık hakkı niteliğini ve bertaraf edilemez olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kurala aykırı olarak sözleşmeye konulan hükümler geçersiz olacaktır bkz. Can, 2007: 75.

sözleşmeye veya haklı sebebe dayalı çıkma hakkını kullanan bir ortağın çıkma sebebinin kendisi için de geçerli olduğunu düşünen ortak, şirketten kendisine eşit işlem yapılmasını talep ederek aynı olanaktan yararlanma hakkına sahip olacaktır.

Yenilik doğurucu bir irade beyanı olan çıkma bildiriminin şirkete varması ile bildirimde bulunan ortağın mali ve şahsi ortaklık hakları son bulur⁶⁰. Çıkma bildiriminin şirkete ulaşmasından sonra çıkma şartlarının gerçekleşmediğinden bahisle bu bildirimin geçerliliğine dair şirket ve ortak arasında bir anlaşmazlık meydana gelir ise sonuç yetkili mahkeme tarafından tayin olunur. Söz konusu mahkeme kararı bir hukuki durumun tespiti niteliğindedir.

Sözleşme ile tanınan çıkma hakkının kullanılmasında, ortağın ya da temsilcisinin ortaklığa bildirimde bulunması gerekecektir. Bu hakkın vazgeçilmezliğinin yanı sıra üçüncü kişilere devredilmezliği de söz konusudur. Zira bu hak, ortağın kişisel menfaatlerinin korunması amacıyla ortaklık ilişkisini sonlandırabilme iradesine hizmet etmektedir. Ortağın bu hakkı bir üçüncü kişiye devretmesi ihtimalinde, o üçüncü kişiyi menfaatlerinin zarar gördüğüne veya haklı sebebin mevcudiyetine ikna etmek zorunda kalması, ikna edememesi halinde de ortaklık ilişkisine mecbur kalması söz konusu olacaktır. Bu durum, çıkma hakkının niteliğiyle bağdaşmadığından bu hakkın bir başkasına devredilemeyeceği ve kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu sonucuna ulaşılmaktadır⁶¹.

2.3. Çıkma Hakkının Benzer Müesseselerden Farkı

2.3.1. Genel Olarak

Limited şirketler, anonim şirketlerden farklı olarak tek başına bir sermaye ortaklığı değildir. Karma yapısında şahsi unsurların da önem arz etmesi neticesinde güvene dayalı ortaklık ilişkisinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi öncelik teşkil etmektedir. Anonim şirketler, sermayenin korunması ilkesi doğrultusunda pay sahibinin çıkma yoluyla ortaklıktan ayrılmasına izin vermemektedir⁶². Bu ilke, limited şirketlerde kişi ortaklığına özgü özelliklerin de yer alması ve kişi ortaklarında, bir ortağın ortaklıktan ayrılmasının sermayenin azalması ve sermayenin belirli olmaması sebebiyle vazgeçilmez bir prensip değildir⁶³. Aksine, ortakların birbirine güven ilkesi üzerine tesis ettiği ilişkinin bekası için, hem ortağı hem de ortaklığı bu ilişkiye mahkum etmemek adına bu ilişkiye zarar veren veya verme olasılığı olan ortağın ilişkiden ayrılabilmesi imkanı tanınmıştır. Limited şirketlerde ayrılma, bir yandan sermaye şirketlerinde olduğu gibi esas sermaye payının devri, diğer yandan ise kişi

⁶⁰ Erdil, 2010: 36.

⁶¹ Gürpınar, 2016: 79.

⁶² Şahin, 2013: 176.

⁶³ Gürpınar, 2016: 76.

şirketlerinde olduğu gibi çıkma çıkarılma şeklinde gerçekleşebilir. Ayrıca, haklı sebepler olduğu takdirde şirketin haklı nedenle feshinin de mümkün olduğu kabul edilmiştir.

Çıkma hakkı, limited şirket ortağı tarafından şirket tüzel kişiliğine ulaşması gereken tek taraflı bir irade beyanıyla kullanılmaktadır. Kanun koyucu, limited şirketlerde sona erme ve ayrılmaya ilişkin bölümde yer alan TTK md. 638 ve 639 hükümleriyle üç tür çıkma halini düzenlemektedir. Bunlar; şirket sözleşmesi ile tanınan çıkma hakkı, haklı sebebin varlığı halinde mahkeme kararıyla çıkma hakkı ve çıkmaya katılma yoluyla çıkmadır. Bu üç halde de kanun koyucu, esas sermaye payının devri veya sermaye azaltma gibi başka bir amaca yer vermeksizin ortağın çıkma iradesini ön planda tutmaktadır.

Doktrinde, sonuçları açısından ortağın ortaklıktan ayrılmasıyla neticelenen haller çıkma kavramı altında değerlendirilmektedir. Ne var ki, kanun koyucu çıkma hakkının kullanılmasında açıkça ortağın iradesine anlam yüklemekte ve sonuçlar bağlamaktadır. Ölüm gibi doğal bir sebep de çıkma “*kişiyi ortaklık dışında bırakan hal*” olarak nitelendirilen çıkma sebepleri arasında sayılmaktayken; esas sermaye payının devri, ortağın iflası, payın itfası, payın haczi, birleşme, bölünme, tür değiştirmede ortağın çıkma hakkı, hakim ortaklığın payları satın alması, oybirliğiyle ortağın çıkarılmasına karar verilmesi, miras, mal rejimi hükümleri uyarınca esas sermaye payının geçmesi gibi kurumlar da çıkma altında değerlendirilmektedir⁶⁴. Buna karşın, iflas ve payın haczi ortağın iradesinin tamamen dışında, alacaklılarının talepleri doğrultusunda gerçekleşebileceği gibi; esas sermaye payının devri ve hakim şirket tarafından payların satın alınmasına hükmolunmasında da çıkmadan ziyade sermayenin geçişi söz konusu olacaktır.

Kanun koyucunun amacı ve ilgili kanun metnlerinin sözüyle ve özüyle değerlendirilmesi neticesinde bu çalışmada şirket sözleşmesi ile tanınan çıkma hakkı, haklı sebebin varlığı halinde mahkeme kararıyla çıkma hakkı ve çıkmaya katılma yoluyla çıkma halleri incelenecektir. Bunun yanında, doktrinde çıkma kavramı altında sayılan ve yukarıda belirtilen kişiyi ortaklık dışında bırakılan haller ile çıkma arasındaki temel farklar da aşağıda açıklanacaktır.

2.3.2. Esas Sermaye Payının Devri

Limited şirket esas sermaye payı, devredilebilir bir malvarlığı değeridir. TTK md. 593 uyarınca esas sermaye payı, kural olarak diğer ortaklardan birine veya bir üçüncü kişiye devredilebilir. Limited şirket, çoğunlukla az ortaklı ve ortakların kişiliklerinin önem taşıdığı

⁶⁴ Taşdelen, 2012: 85; Gürpınar, 2016: 77-78.

bir ortaklık olduğundan kanun koyucu bu devri sıkı şekil şartlarına bağlamış, şirket sözleşmesi ile de bu şartların ağırlaştırılması hatta pay devrini yasaklama olanağı tanımıştır⁶⁵.

Şirketten ayrılmanın doğal yolu, ortağın esas sermaye payının devridir. Çıkma, ortağın tek taraflı irade beyanını şirkete yöneltmesiyle ortaklık ilişkisinden ayrılmasını ifade etmekteyken; esas sermaye payının devri, karşı tarafta bir devralan tarafın olmasıyla mümkün olabilmektedir. Yine çıkma, beyanda bulunan ortağın payına karşın herhangi bir bedel talebinin olmadığı, kendisini bu ortaklık ilişkisine dahil eden paya ilişkin bizzat aksiyon alınmasına yönelik bir amacın söz konusu olmadığı ayrılma halidir. Esas sermaye payının devrinde ise, amaçlanan esas şey paya ilişkindir ve bu paya dair aksiyon almak sonucunda ortaklık ilişkisi kendiliğinden son bulur. Her ikisinde de, pay sahibinin rızasının mevcudiyeti ve yöneldikleri sonuç olan ortaklık ilişkisinin sona ermesi ortaktır. Buna karşın, her ikisinde de niyetler ve amaçlananlar farklıdır. Çıkma amaçlanan ve niyet, ortaklık ilişkisini sona erdirmekken, pay devrinde niyet payın kendisine ilişkin işlemlerdir. Bu halde doktrinde, devralanın ortaklık ilişkisine dahil olduğu esas sermaye payının devrini teknik olmayan çıkma olarak nitelendiren; ortağın tek taraflı irade beyanı neticesinde ortaklık ilişkisinin son bulduğu hali de teknik çıkma olarak betimleyen görüşler de mevcuttur⁶⁶.

Bu iki kurumun aynı zamanda ortaklık penceresinden bakıldığında da görünüşleri farklıdır. Sonuçları itibariyle ortak açısından, ortaklık ilişkisinin ortadan kalkması söz konusu olmasına karşın; esasen ortaklık açısından esas sermaye payının devri halinde ortada gerçekten bir çıkma işleminden bahsedilemez.

Esas sermaye payının devri, TTK md. 595/4 fıkra hükmü düzenlemesi uyarınca, şirket sözleşmesi ile yasaklanabilmektedir. Buna karşın, çıkma hakkı, ortağa tanınmış bir hak olmakla temel hak ve özgürlükler gereğidir. Bu sebeple tüm temel hak ve özgürlüklerde de olduğu gibi yasaklanabilmesi veya ortadan kaldırılabilmesi mümkün değilken; kanuna dayanmak koşuluyla sadece belli çerçevelerde sınırlandırılabilmesi mümkündür.

Her iki kurum, sağlanması gereken şekil şartları açısından da farklılıklar göstermektedir. TTK, Eski TTK'ya kıyasla esas sermaye payının devrindeki şekil şartlarını çok daha kolaylaştırmıştır. Eski TTK md. 520 uyarınca, esas sermaye payının devrinin şirkete karşı geçerli olması için ortakların dörtte üçünün işleme onay vermesi ve bunların sermayenin dörtte üçüne sahip olması koşulu mevcuttu. Hem kişi sayısına hem de sermaye oranına dayalı nitelikli çifte nisap aranması koşulu TTK md. 595/2 fıkrası düzenlemesi ile terkedilmiş ve onay, tek başına genel kurul kararına bırakılmıştır. TTK uyarınca devir sözleşmesi, yazılı olarak yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması ile yürürlüğe girer. Devrin şirkete

⁶⁵ Çamoğlu vd., 2017: 1661.

⁶⁶ Taşdelen, 2012: 88.

karşı geçerliliği ise genel kurul onayına bağlıdır. Genel kurul onayı emredici nitelikte olmamakla birlikte şirket sözleşmesi ile onay koşulu kaldırılabilir⁶⁷. TTK 620. madde düzenlemesi uyarınca da aksi öngörülmediği sürece tüm genel kurul kararları toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır. Esas sermaye payının devri yolunda, mevcut payın bir üçüncü kişiye, ortaklık ilişkisi içerisinde “ortak” sıfatını kazandıracak olması sebebiyle şekil şartları önem arz etmektedir. Buna karşın, çıkma, mevcut ortağın ortaklık ilişkisindeki konumunu sonlandırma niyetini taşıdığından hiçbir şekle bağlı olmaksızın gerçekleştirilebileceği gibi şirket sözleşmesi ile bu hakkın kullanılması belli şartlara da bağlanabilmektedir. İradi olarak belli şartların gerçekleşmesinin aranabileceği çıkma kurumunda; kanun koyucu tek taraflı bildirimin kullanılmasına ilişkin herhangi bir şekil şartı aramamaktadır. Sadece ispat açısından bildirimin yazılı yapılması yerinde olacağı gibi bu bildirimin alındığını gösterir belgenin bir nüshasının da elinde bulundurulması yerinde olacaktır⁶⁸.

Kanun koyucu, limited ortakların karma nitelikli sermaye şirketi yapısı sebebiyle şirkette yabancılaşmanın önlenmesi amacıyla TTK md. 595/3 düzenlemesiyle genel kurula sebep göstermeksizin onay vermekten kaçınma hakkı tanımıştır. Şirket sözleşmesinde genel kurulun hangi hallerde onay vermekle yükümlü olduğu veya hangi nedenle onay vermekten kaçınabileceğine ilişkin düzenleme yapılabilir. Bu halde payını devretmek isteyen kişi açısından çıkma hakkını kullanabilmesi gündeme gelecektir. TTK 595/5 hükmünün; “*şirket sözleşmesi devri yasaklamış veya genel kurul onay vermeyi reddetmişse, ortağın haklı sebeple şirketten çıkma hakkı saklı kalır*” ifadesinden anlaşılması gereken aslında payın devrinin onaylanmaması veya yasaklanması durumunun, kanun koyucu tarafından tam anlamıyla bir yasal çıkma hali olarak düzenlenmediği; ancak bu durumun somut olayın koşulları uyarınca haklı sebep olarak nitelendirilebilecekse ortağın ortaklıktan çıkmasının mümkün olabileceği yönündedir⁶⁹.

⁶⁷ Çamoğlu vd., 2017: N. 1661 a.

⁶⁸ Pulaşlı, 2017: 811.

⁶⁹ Yargıtay 11. HD. 16.03.2017 T., 2016/2794 E.-2017/1590 K. sayılı ilamında; “Mahkemece, asıl davada TTK 595. maddesi gereğince şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemiş ise, esas sermaye payının devri için ortaklar genel kurulunun onayının şart olduğu, devrin bu onayla geçerli olacağı, davalı şirketin sözleşmesinde devrin ortaklar genel kurulunun onayına bağlı kalmaksızın kararlaştırılabileceğine ilişkin hüküm bulunmadığı, TTK 595/3 maddesiyle şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemiş ise, ortaklar genel kurulunun sebep göstermeksizin onayı reddedebileceği, 595/5 maddesiyle de genel kurulun onay vermeyi reddetmesi halinde, ortağın haklı sebeple şirketten çıkma hakkının saklı kalacağını hüküm altına alındığı, ortaklar genel kurulunun Yasa'nın kendisine verdiği ve ana sözleşme ile aksi öngörülmemiş konuda var olan yetkisini kullandığı, davacı ortağın genel kurul kararının iptali davası açmasının hukuka uygun olmadığı; birleşen davada ise asıl davadaki açıklamalara ek olarak davacı ...'na yapılan devrin geçersiz olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Kararı asıl ve birleşen davada davacılar vekili temyiz etmiştir. Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, asıl ve birleşen davada davacılar vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde

TTK'nın 598. maddesi uyarınca, şirket müdürlerine esas sermaye paylarının geçişlerinin tescil edilmesi amacıyla ticaret sicil müdürlüğüne bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmiştir. Çıkma halinde, ortağın payının devri söz konusu olmadığından ve payın kim tarafından iktisap edileceği belli olmadığından hemen böyle bir tescilin yapılması mümkün değildir. Bu pay; diğer ortaklar ve üçüncü kişiler tarafından devralınabileceği gibi koşulların uygun olması halinde payın şirket tarafından alınabilmesi de mümkün kılınmıştır.

2.3.3. Ortağın Kişisel İflası ve Payın Hacı

Pay sahibinin rızası hilafına, iradesi dışında esas sermaye payının devrinin söz konusu olduğu hallerden biridir. Eski TTK'da ortaklardan birinin iflas etmesi halinde şirketin infisahını önleyebilmek adına aleyhine iflas ya da haciz takibi yapılan ortağı şirketten çıkarma hakkını düzenleyen özel bir hüküm⁷⁰ bulunmaktaydı. Bu düzenleme yeni kanunda yer almamaktadır. Bir ortağın iflas etmesi veya haciz yolu ile takip edilmesinin hukuki sonuçları genel hükümlere bırakılmıştır. Bu halde, bir ortağın kişisel alacaklısının şirketin feshini ihbar etmesi artık mümkün olmadığına göre⁷¹ takip altındaki ortağa karşı izlenecek yolun ne olabileceği sorusu gündeme gelmektedir. Doktrinde bir görüş, TTK md. 640'da düzenlenen ortağın haklı sebeple çıkarılması kapsamında ilgili ortağa karşı işlem yapılabileceği görüşünü savunmaktadır⁷². Buna göre, TTK md. 640/1 hükmü uyarınca, ortağın iflası veya aleyhine icra takibinin kesinleşmesi, esas sözleşmeye ortaklıktan çıkarılma nedeni olarak koyulabilecektir. Esas sözleşmede böyle bir düzenleme yer almasa dahi, ortağın iflası veya aleyhine icra takibi bulunması, somut olay bazında haklı sebep teşkil ediyorsa TTK md. 640/3 düzenlemesi uyarınca ilgili ortak, ortaklıktan çıkarılabilecektir. Bu noktada yine doktrinde çeşitli görüşler mevcut olup ortağın iflası halinin her halde haklı sebep teşkil edeceği; hakkındaki icra takibinin ise takip konusu alacağın miktarı, ortağın ortaklıktaki konumu, ortaklığın sermayesi ve ortağın ortaklıktaki yetkileri açısından haklı sebep teşkil edip etmediği yönünde değerlendirilmesi görüşü hakimdir. Yargıtay Ticaret Dairesi ilamında;

“ ..TTK'nın 196. Maddesinde kollektif şirketlerde ortaklardan birinin iflas hali derpiş edilerek, bu sebepten müflis ortağın şirketten çıkarılması mümkün ise de, limited şirketlerde bu maddeye doğrudan doğruya bir atıf yapılmadığı cihetle bu maddenin kıyasen uygulanması düşünülemez. Ancak, bu hal

değildir.” ortağa haklı sebeple çıkma hakkının tanındığına ve genel kurulun onay vermeyi reddetmesi halinde bu hükmeye başvurulabileceğine işaret etmektedir, bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr, (erişim tarihi: 01.05.2017).

⁷⁰ Eski TTK md. 523/4.

⁷¹ Yargıtay 11. HD. 08.07.2014 T. 2014/6624 E.-2014/12965 K. sayılı ilamında; “Alacaklı limited şirket ortağının şahsi borçları nedeniyle, şirketin fesih ve tasfiyesini isteme hakkına sahip değildir. Zira sermaye şirketlerinde alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen kar ve tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların İcra ve İflas Kanunu'nun taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler.” şeklinde hükmetmiştir, bkz. Altaş, 2018: 926.

⁷² Çamoğlu vd., 2017: N.1678i.

şirketin muamelelatına ve şirketin kurulmasından güdülen menfaat ve kar gayesine tesir ediyorsa, bunun muhik bir sebep olarak kabulü düşünülebilir.”

şeklinde hüküm kurarak, ortağın iflasının somut olay verileri ışığında haklı sebep teşkil edilebileceği ve ortağın ortaklıktan çıkarılabileceğini içtihat etmiştir⁷³.

2.3.4. Payın İtfası

2.3.4.1. Genel Olarak

TTK’da limited ortaklığın sermaye yapısı, esas sermaye sistemine dayanmaktadır. Esas sermaye önceden belirlenmek suretiyle şirket sözleşmesinde yer almakta ve ticaret sicile tescili gerçekleştirilmektedir. Alacaklıların temel güvencesi olan sermayenin, kuruluşta fiilen getirilmesi ve sermayenin korunması ilkesi gereğince TTK md. 601 hükmü uyarınca kural olarak ortaklara iade edilmemesi gerekmektedir. Ne var ki, şirketin içine düşebileceği ekonomik durum, bu kuralın istisnası olan esas sermayenin azaltılması yoluna başvurulmasını gerektirebilir. Esas sermayenin azaltılması, şirket sözleşmesinde yer alan esas sermayenin nominal olarak indirilmesi işlemidir⁷⁴. TTK md. 592 hükmünde, esas sermayenin azaltılmasına ilişkin genel yasal düzenleme yer almaktadır. Bu madde hükmündeki düzenleme uyarınca, anonim şirketlerdeki esas sermayenin azaltılmasına ilişkin TTK md. 473-475 hükümleri limited şirketlerde uygulama alanı bulacaktır.

İtfa, ortaklık bünyesinde bir ortağa ait esas sermaye payının söndürülmesi, yok edilmesidir⁷⁵. Ortağın ortaklık hakları, şirketin tek taraflı bir hukuki işlemi sonucunda ortadan kaldırılmaktadır⁷⁶. Esas sermaye payının itfasıyla, payın kapsadığı bütün hak ve borçlar düşmektedir. İtfa yenilik doğuran bir işlem olmakla; ancak sözleşme değişikliğiyle mümkün olabilir. Bir esas sermaye payının itfa edilmesi, itfa edilen payın ait olduğu ortağın ortaklıktan ayrılması sonucunu doğurmaktadır. *Öztürk Dirikkan*, itfanın zorunlu ve isteğe bağlı şekilde gerçekleştirilebileceğini belirtmekte ve her halukarda itfaya ilişkin şirket sözleşmesinde hüküm bulunması gerektiğini ifade etmektedir. İsteğe bağlı itfa yönünden ortağın rızasının aranması gerektiği görüşü doktrinde hakim olmakla birlikte, zorunlu itfa açısından şirket sözleşmesinde itfa sebeplerinin somut olarak belirtilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁷⁷. Alman hukukunda da bu yönde kabul edildiği üzere, doktrinde itfaya ilişkin hükümlerin ilk şirket sözleşmesinde yer alabilmesinin mümkün olduğu kabul edildiği gibi, ilgili ortağın onayı ile sonradan sözleşmeye eklenebilmesinin de mümkün olduğu görüşü mevcuttur. *Pulaşlı* ise, zorunlu

⁷³ 15.04.1971 T., 3271 E.-3045 K. sayılı bkz. Erdil, 2010: 213.

⁷⁴ Şener, 2017: 234.

⁷⁵ Taşdelen, 2012: 191; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 355; Tekinalp vd., 2017: 1448.

⁷⁶ Öztürk Dirikkan, 2005: 17.

⁷⁷ Öztürk Dirikkan, 2005: 17.

itfanın; ancak ilk sözleşmede itfa edilecek payların da belirtilmesi koşuluyla gerçekleştirilebileceğini aksi halde tüm pay sahiplerinin rızasının alınması gerektiğini ve mutlak çoğunlukla alınmış bir genel kurul kararının yeterli olmayacağını savunmaktadır⁷⁸. *Tekinalp*, bazı payların itfa edileceğinin ilk esas sözleşmede yer almasının TTK md. 480/1 fıkrası uyarınca kabul edilemeyeceğini ve fakat somut olayın özelliklerinin de bu esas sözleşme düzenlemesini gerekli kılıp kılmadığının değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir⁷⁹.

Genel görüş, şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme bulunmuyorsa payın ait olduğu ortağın rızasıyla payın itfası söz konusu olabilecektir. Rızanın aranmadığı durum; ancak oransallığın uygulanması kaydıyla eşitlik ilkesine uygun pay fazlalığından kaynaklanan atıl kısmın pay sahiplerine geri verilmesi amacıyla sermaye azaltılmasına gidilebilmesi hali olmakla, ortaklık zararının karşılanması amacıyla da bu yola başvurulabilir⁸⁰. Pay sahiplerinin ortaklıktan ayrılması ve kendilerine pay bedellerinin verilmesi istemiyle de sermaye azaltılması söz konusu olabilecektir. Konumuzu ilgilendiren türü ise payın itfasını doğuran sermaye azaltılması halleridir.

2.3.4.2. İtfa Sebepleri

Sermayenin azaltılması, bilançodaki esas veya çıkarılmış sermaye kaleminin nominal olarak indirilmesi sonucunu doğurmaktadır⁸¹. Sermaye azaltımı, ya bir miktar sermayenin pay sahiplerine iade edilmesi ya da zararlar sonucu yitirilen sermayenin ortaklık bünyesinden atılması için yapılmaktadır. Kural olarak TTK md. 601 hükmü uyarınca limited şirketlerde, esas sermayenin değişmezliği ilkesi gereğince sermayenin iadesi yasağı mevcuttur⁸². Bunun tek istisnası, ortaklık sona ermedikçe yasal koşulların yerine getirilmesi kaydıyla sermayenin azaltılması halidir⁸³. Limited şirketin fazla sermaye içermesi ve bu sermayeye ihtiyaç duymaması, ortağın ayrılma payının ödenmesi zorunluluğunun gündeme gelmesi veya bilanço açıklarının ortadan kaldırılması sermaye azaltılması bakımından temel sebepleri teşkil etmektedir⁸⁴.

⁷⁸ Öztürk Dirikkan, 2005: 19.

⁷⁹ Tekinalp vd., 2017: N. 1448.

⁸⁰ Tekinalp vd., 2017: N. 1448.

⁸¹ Tekinalp vd., 2017: N. 1417.

⁸² B) Geri verme yasağı

Madde 601- (1) Esas sermayenin azaltılması hali hariç, ortaklara, esas sermaye bedeli geri verilemeyeceği gibi, ortaklar bu borçtan ibra da olunamazlar.

⁸³ Pulaşlı, 2017: 561.

⁸⁴ Şener, 2017: 234.; Her ne kadar TTK md. 601 düzenlemesi, ortakların sermaye koyma borcundan ibra edilemeyeceğini söylemekteyse de, kendisine düşen nakdi sermaye koyma borcunu tamamen yerine getirmeyen veya getiremeyen ortağın, sermaye azaltılması suretiyle payının itfa edilmesi ve dolaylı şekilde ibrasının gerçekleştirilebileceği yönünde görüş bkz., Şener, 2017: 235.

Sermayenin azaltılması payların itibari değerlerinin düşürülmesi veya payların sayısının azaltılması yöntemleriyle gerçekleştirilebilmektedir⁸⁵. Payların itibari değerinin düşürülmesi yöntemi ile yapılan sermayenin azaltılması işlemi basit yöntem olmakla, her payın itibari değeri aynı oranda düşürülmektedir⁸⁶. Bu işlemde eşitlik ilkesine uyulması şarttır. Kaldı ki bu yöntem eşitlik ilkesinin en kolay uygulanacağı yöntemdir zira hiçbir ortak payının itfa edilmesi sebebiyle ortaklık dışına itilemez. Ne var ki bu yöntemin her zaman uygulanması mümkün değildir. payların sayısının azaltılması yöntemiyle esas sermayenin azaltılması ise iki türlü mümkün olur; birinci payların birleştirilmesi ikincisi ise payların yok edilmesi yoluyla mümkündür. Payların birleştirilmesi işleminde birden fazla payın aynı itibari değerde bir payda toplanması söz konusudur. Payların yok edilmesi yani itfası halinde de esas sözleşme değişikliği söz konusu olacaktır.

Yok edilen yani itfa edilen paylara ilişkin pay sahipliği kaybedilir. Değerin düşürülmesi ve hatta birleşmenin aksine bu yöntemde eşitlik ilkesi uygulama alanı bulamayabilir. Çünkü yok edilme sadece belli paylara isabet edebilir. Bu sebeple ancak itfaya uğrayan pay sahibinin rızasıyla mümkün olabilecektir. Eşit işlem ilkesine uygun yapılması halinde ortağın rızasına ihtiyaç duyulmayacaktır. Ne var ki, bunun için itfa tüm pay sahiplerine oransallık ilkesine göre uygulanmalı ve para ödenmesi söz konusuysa tüm pay sahiplerine aynı tutarda ve aynı şartlarla ödenmelidir⁸⁷.

Esas sermayenin azaltılması kavramı ile yakından ilgili olan kurum sermayenin amortismanıdır. Amortisman kelimesi pek çok yazar tarafında itfa ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Sermayenin amortismanı, pay bedellerinin pay sahiplerine iade olmasıdır⁸⁸. Doktrinde Teoman, sermaye amortismanının payların itfasını kapsayan bir üst kavram olduğunu, sermaye bedelinin payların itfasıyla ya da itfa gerçekleştirilmeden de olması halinin sermayenin amortismanı olacağını savunmaktadır⁸⁹. Pay bedellerinin esas sermaye kaleminden ya da esas sermaye dışı kaynaklardan iadesi söz konusu olabilir. Esas sermaye kaleminden bedel iadesi yapılması halinde esas sermayenin azaltılması gündeme gelecektir zira pay bedelleri sahiplerine geri ödendikten sonra paylar itfa edilir. Esas sermaye dışı kaynaklardan yapılan sermaye amortismanında ise, pay bedellerinin kar ve/veya yedek akçelerden verilmesi söz konusu olacaktır⁹⁰. Bu halde sermaye varlığını sürdürmeye devam edecek, esas sermaye rakamına dokunulmayacaktır. Bu ikinci halde ortaklık üzerinde

⁸⁵ Tekinalp vd., 2017: N. 1446.

⁸⁶ Tekinalp vd., 2017: N. 1446.

⁸⁷ Tekinalp vd., 2017: 1448.

⁸⁸ Keskin, 2008: 31.

⁸⁹ Teoman, 1978: 139.

⁹⁰ Teoman, 1978: 142.

serbestçe tasarruf edebileceği bir bilanço kaleminden pay sahiplerinin ödemiş oldukları pay bedellerini iade etmektedir⁹¹. Esas sermaye rakamı niceliksel olarak değişmez ve bilançonun pasif kısmında aynen korunmaktadır. Dolayısıyla pay sayısı ve bunlara bağlı haklarda herhangi bir değişiklik olmamaktadır⁹². Bu işlemin üçüncü kişiler tarafından basit bir kar dağıtımı şeklinde görüldüğü ortadadır⁹³.

2.3.4.3. İtfanın Sonuçları

Payın yok edilmesine bağlı olarak pay sahipliğine ilişkin tüm hak ve yükümlülükler sona ermektedir. Pay sahibi esas sermayenin azaltılmasına bağlı olarak ortaklık tarafından alınan karar uyarınca ortaklık ilişkisi dışında kalmaktadır. İtfanın oransallık ilkesi uyarınca uygulanması halinde ortağın genel kurul tarafından alınan karara rıza vermesine gerek kalmaksızın payının söndürülmesi sonucu ortaklık bağının kesilmesi söz konusu olacaktır.

İtfa ile payın yok edilmesi durumu söz konusu olduğundan, şirkete başka bir ortağın girmesi mümkün olmayacaktır. Ayrılan ortağın, ortaklık hak ve yükümlülüklerinin sona ermesine bağlı olarak kar payına katılamayacak olması sebebiyle, diğer ortakların durumunda iyileşme gündeme gelebilecek ve şirketin bu şekilde kendi kendini finanse edebilmesi mümkün hale gelecektir⁹⁴. Şirket sözleşmesinde örneğin ortağın yükümlülüklerini ihlal etmesi durumunda payının itfa edileceğinin düzenlenmesi halinde, bu payın yok edilmesi neticesinde ortak ortaklık ilişkisi dışına itilirken, pay yok olduğundan ortaklık ilişkisine bir üçüncü kişinin dahil olması da gündeme gelmeyecektir⁹⁵.

Sermayenin azaltılmasının payların yok edilmesi yoluyla yapılması hali payın ortadan kalkmasına bağlı olarak tüm hak ve mükellefiyetlerin sönmesi anlamına gelmektedir. Sermaye azaltılmasının, esas sermaye payının itibari değerinde bir indirim şeklinde olması halinde ortağın ortaklık bünyesindeki ilişkisi devam etmekle hak ve yükümlülükleri de varlığını korumaya devam eder⁹⁶.

İtfa, ortaklık ilişkisi dışında bırakan diğer tüm hallerden ve çıkma hakkının kullanılmasından farklıdır. Zira, itfa halinde ortaklık mevki ortadan kaldırılmakta ve buna bağlı tüm hak ve mükellefiyetler yok edilmektedir⁹⁷. Oysa çıkma hakkının kullanılmasında, pay mevcudiyetini yitirmemekte, şirketin bu pay üzerinde tasarruf edebilmesi, payın üçüncü kişilere devredilebilmesi mümkün hale gelmektedir. İtfa, çıkma hakkı gibi bozucu yenilik

⁹¹ Keskin, 2008: 34.

⁹² Keskin, 2008: 34.

⁹³ Tekinalp vd., 2017: 1449.

⁹⁴ Öztürk Dirikkan, 2005: 17.

⁹⁵ Öztürk Dirikkan, 2005: 17.

⁹⁶ Taşdelen, 2012: 192.

⁹⁷ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 355.

doğuran bir işlem olmasına karşın çıkmadan farklı olarak ortağın iradesine başvurulmaz. Çıkma hakkında, sözleşmeden ya da kanundan kaynaklanan bir hakkını kullanan ve ortaklık ilişkisine son vermek isteyen ortağın varlığına karşın payın itfasında ortaklığın aldığı bir karar sonucu başvurduğu tasarrufi bir işlemde bahsetmek mümkün olacaktır. Sonuçları açısından her ikisi de ortaklık ilişkisine son vermekle, iradeyi ortaya koyan taraflar açısından farklılık göstermektedir. Payın itfasında ortağın çıkma iradesi olmayışı ve sonuçları itibarıyla paya ilişkin tüm hak ve yükümlülüklerin ortadan kalkması sebebiyle burada bir tür çıkarılma hali olduğundan bahsetmek mümkün olacaktır⁹⁸. Çıkarılmadan farkı ise kural olarak payın itfasında ortağın rızasının aranması gerektiği ve itfa durumunda ortaklık mevkiinin payın yok edilmesine bağlı olarak hak ve mükellefiyetlerin tümüyle imhasıdır.

2.3.5. Ortağın Çıkarılması

2.3.5.1. Genel Olarak

Limited Şirkette, payın devri yolu da dahil olmak üzere ortaklar arasında anlaşarak ayrılmanın aksine, çıkarmada ilgili ortağın iradesine rağmen ayrılma söz konusudur⁹⁹. Çıkarılma, ortağın iradesi dışında ortaklık dışına itilmesidir. TTK md. 640 hükmüyle düzenlenen çıkarılma müessesesindeki asıl amaç, çıkarılan ortağın ortaklık sıfatının elinden alınması suretiyle ortaklığın devamını sağlamak ve ortaklıktaki huzursuzluğun ve sorunların giderilmesini sağlamaktır. Çıkarılma işleminde ortağın ortaklık sıfatına genel kurul ya da mahkeme kararı gibi ortak dışında bir irade son verir¹⁰⁰. Çıkarılma, genel kurul kararı ile ve mahkeme kararı ile olmak üzere iki ayrı şekilde gerçekleştirilebilir.

2.3.5.2. Şirket Sözleşmesinde Yer Alan Sebebe Dayanılarak Genel Kurul Kararı ile Çıkarılma

Genel kurul kararı ile ortağın çıkarılmasından bahsedebilmek için, şirket sözleşmesinde bu yolda bir hüküm bulunması gerekmektedir. Tıpkı ortağın çıkma hakkını kullanmasında olduğu gibi, şirket sözleşmesinde ortağın çıkarılmasına olanak tanıyan sebepler öngörülebilir. Bu sebeplerin kullanılması belirli şartlara tabi kılınabileceği gibi herhangi bir şart öngörülmezsizin o sebeplerden birinin varlığı halinde o ortak şirketten çıkarılabilir. Eski TTK'da yer alan her halde çıkarılmanın mahkeme kararı ile gerçekleşmesi

⁹⁸ <http://www.akkan.av.tr/makale/limited-sirketlerde-ortagin-ortakliktan-cikmasi-ve-cikarilma/50/> (erişim tarihi: 16.04.2018).

⁹⁹ Öztürk Dirikkan, 2005: 28.

¹⁰⁰ Çamoğlu vd., 2017: N. 1677.

şartının¹⁰¹ aksine TTK md. 638/1 ve md. 640/1 hükümleri bu düzenlemelerin yer almasına imkan vermektedir. Sözleşmeden kaynaklı bir sebebe dayanılarak ortağın çıkarılması halinde yetki genel kurulda olup çıkarma kararını daha ağır nisapların mevcut olmadığı durumlarda, TTK md. 621/1-h bendi uyarınca; *“oy hakkı bulunan esas sermayenin salt çoğunluğunun temsil edildiği bir toplantıda, temsil edilen oyların üçte ikisinin”* olumlu oyuyla alabilecektir. Kuruluş sözleşmesinde yer alan çıkarma sebeplerinin varlığı halinde bahsi geçen nisaplar aranırken, sonradan çıkarma sebeplerinin sözleşme değişikliğiyle eklenmesi durumunda bu değişiklik TTK md. 621/3 fıkrası uyarınca oybirliği ile yapılabilecektir¹⁰². Sözleşmede yer alan çıkarma sebeplerinin haklı olup olmadığı tartışılmaz¹⁰³. Ne var ki, şirket sözleşmesinde ortağın haklı sebeplerle çıkartılabileceği de öngörülebilir. Bu durumda nelerin haklı sebep olduğunun belirtilmesine gerek olmaksızın ortağın şahsından kaynaklanan haklı sebeplerin varlığı aranacaktır. Bu halde haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediğine mahkeme değil genel kurul karar verecektir¹⁰⁴.

Sözleşmede çıkarma sebepleri olarak; ortağın belli bir yaşa gelmesi, belli bir ortaklık süresinin dolması, rekabet yasağına aykırılık, yurt dışına taşınma yan edim yükümlülüklerinin ifasında süregelen temerrüt hali gibi sebepler belirlenebilir.

Ortağa, kendisinin çıkarılmasına ilişkin genel kurul kararına karşı TTK md. 640/2 hükmünce, kararın noter aracılığıyla tebliğinden itibaren üç ay içerisinde iptal davası açma hakkı tanınmıştır¹⁰⁵. Bu davada çıkarma kararının usul veya öz açısından geçerli olmadığı, çıkarma hali belirli şartlara tabi kılındıysa bu şartların gerçekleşmediği veya çıkarma kararının dürüstlük kurallarına aykırı olduğu yahut eşit işlem ilkesini zedelediği ileri sürülebilecektir¹⁰⁶. Şirket sözleşmesinde, tüm ortakların baştan kabulü sonucunda yer alan çıkarma sebebinin haklılığı tartışılmayacaktır.

Ortağa, çıkarılma kararına ilişkin iptal davası açma hakkının, genel kurul kararlarının iptali için açılan davadan en büyük farkı süreler yönündendir. Zira, TTK md. 445 uyarınca

¹⁰¹ Erdil, 2010: 77.

¹⁰² Çamoğlu vd., 2017: N. 1677 c.

¹⁰³ Çamoğlu vd., 2017: N. 1677 c.

¹⁰⁴ Şener, 2017: 900.

¹⁰⁵ Çıkarma kararının dayandığı genel kurul kararına karşı her halde üç ay içinde iptal davası hakkının mevcut olduğu hatta herhangi bir süreye tabi olmaksızın butlanın tespiti davası açma hakkı bulunduğu sebebiyle iptal davası açma hakkı bakımından ayrıca bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığı yönünde görüş bkz. Kendigelen, 2016: 555.

¹⁰⁶ Yargıtay 11. HD. 29.03.2005 T., 2004/5574 E.-2005/2991 K. sayılı ilamında; *“..mahkemece isteme uygun olarak, 25.03.2003 tarihli ve 24 nolu toplantı sonucu alınan ve davacının sermaye koyma borcunu yerine getirmedikten bahisle ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin kararın usul ve esas bakımından yasanın aradığı koşulları oluşturup oluşturmadığının incelenmesi gerekirken, daha önce dava konusu yapılan genel kurul kararları üzerinde inceleme yapan bilirkişi raporu hükme esas alınarak karar verilmesi doğru görülmemiştir.”* Hükmünde çıkarma kararının verildiği genel kurul kararının usulen incelenmesi gerektiğine vurgu yapmıştır, bkz. Erdil, 2010: 201.

genel kurul kararlarının iptaline ilişkin dava karar tarihinden itibaren üç ay içerisinde açılabilirken, TTK md. 640/2 fıkrası uyarınca ortağa kendisinin çıkarılma kararına ilişkin iptal davası açma hakkı, kararın noter aracılığıyla bildirilmesinden itibaren üç ay içerisinde olacak şekilde düzenlenmiştir. Burada hak düşürücü sürenin, çıkarılan ortak lehine uzatıldığı görülmektedir¹⁰⁷. Üç aylık süre, hak düşürücü süre olarak belirlenmesi sebebiyle açılan davada hakim süresi içerisinde hakkın kullanılıp kullanmadığını resen dikkate almakla yükümlüdür. Bu davada çıkarma sebeplerinin gerçekleşip gerçekleşmediği de değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Dava sonucunda çıkarma kararının iptaline karar verilirse, ortak, kendisine ilişkin çıkarma kararı alınmamışçasına ortaklık sıfatını haiz olacaktır. Ne var ki, dava süresince yokluğunda alınan genel kurul kararları geçerliliklerini sürdürmeye devam edecektir¹⁰⁸.

2.3.5.3. Haklı Sebebe Dayalı Mahkeme Kararı ile Çıkarılma

Bir diğer çıkarılma hali, ortağın ortaklığın istemi üzerine haklı sebebe dayanılarak mahkeme kararı ile ortaklıktan çıkarılmasıdır. Bu hal de TTK md. 640/3 bendinde düzenlenmiş olup haklı sebebin varlığı esas alınmıştır. Madde hükmü haklı sebep tanımı yapmamış, haklı sebebin belirlenmesini her olayın somut koşullarına göre değerlendirmek üzere hakiminkin takdir yetkisine bırakmıştır. Limited şirketlerin, şahsi nitelikleri ağır basan, ortaklar arası işbirliği ve güven ilişkisinin önem arz ettiği karma nitelikli yapısı sebebiyle hakim, haklı sebebin tayininde kollektif şirket ortağının haklı sebeple çıkarılmasına ilişkin TTK md. 245 hükmünü kıyasen uygulayabilecektir¹⁰⁹. Burada dikkat edilmesi gereken husus, çıkarılmayı gerektiren haklı sebebin çıkarılması talep edilen ortağın şahsından kaynaklanması gerektiğidir¹¹⁰. Ayrıca ortağın şahsından kaynaklanan bu sebebin, diğer ortaklar için ortaklık ilişkisini çekilmez hale getirmesi gerekmektedir¹¹¹.

Haklı sebebe dayanılarak mahkeme kararıyla ortağın çıkarılması, hüküm gereği “*şirketin istemi*” ne bağlanmıştır. Şirketin istemi deyişinden kasıt, şirketin bu yönde alınmış

¹⁰⁷ Şener, 2017: 902.

¹⁰⁸ Şener, 2017: 903.

¹⁰⁹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1678 f.

¹¹⁰ Öztürk Dirikkan, 2005: 70; Taşdelen, 2012: 223; Üçışık, 2003: 200.

¹¹¹ Yargıtay 11. HD. 04.03.1983 T., 739 E.-1036 K. sayılı ilamında davalı ortağa atfedilen kusurlu hareketlerin ve haklı sebeplerin açıkça belirtilmemiş olduğunu işaret ederek; “..*mahkemece izlenecek yol, ..limited şirketinin hukuken mevcut olup olmadığını, mevcut ise dava tarihinde ve hale ortaklarının kimler olduğunu ve ortakların pay miktarlarının ne olduğunu tespit etmek, davacı tarafa davalının ortaklıktan çıkarılmasına neden olarak gösterilen olay, işlem ve hareketleri açıklattırmak, davalının o iddialara karşı cevap ve savunmasını almak, iddia ve savunmaya ait taraf delillerini toplamak, gerekirse bu delil ve belgeler ve şirketin ticari defterleri üzerinde ve dinlenmiş ve dinlenecek şahit ifadelerini de göz önünde tutarak bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle davalının ihracı için haklı sebepler bulunup bulunmadığını tespit etmek ve bilirkişi raporunu değerlendirmek suretiyle bir sonuca varmaktır..*” hükmüyle çıkarılma davasında yargılama usulünün ne şekilde olması gerektiğini açıklamıştır, bkz. Erdil, 2010: 197.

bir genel kurul kararına binaen mahkemeye başvurusudur. Haklı sebeple çıkarma kararı önemli kararlardan addedilmekte olup şirket sözleşmesinin tadili niteliğini taşıması sebebiyle genel kurul yetkisine bırakılmıştır. Dava açıldığında da ilk incelenen çıkarma talebine ilişkin bu iradeyi ortaya koyan bir genel kurul kararının var olup olmadığıdır¹¹². Bunun yanı sıra, TTK md. 640/3 düzenlemesi uyarınca ortağın şirketten çıkarılması için dava açma yetkisi olan yine şirket tüzel kişiliğidir. Yasada diğer ortaklara, mahkeme kararıyla ortağın çıkarılmasına ilişkin davayı açabilme yetkisi tanınmamıştır. Konuya ilişkin Yargıtay 11. HD. 08.02.2016 T., 2016/24 E.-2016/1120 K. sayılı ilamında, haklı sebebe dayalı ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin davayı şirketin açabileceğini ve bu yönde alınmış bir genel kurul kararı olması gerektiğini vurgulamakla, bir diğer ortağın dava ehliyetinin olmadığına gözetilmesi ve bu yönde karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir¹¹³.

Bir ortağın şirket yönetiminde veya hesaplarında şirkete ihanet etmesi, ortaklar arası güven temelini sarsması¹¹⁴, sadakat borcunu ihlal etmesi, temel borç ve edimlerini yerine getirmemesi, şirkette üstlendiği görevleri yerine getirme kabiliyetini yitirmesi, şirketin faaliyetlerini olumsuz etkileyecek düzeyde geçimsizlik yaratması, ortağın yaşının ilerlemesi, hastalığı gibi ortaktan beklenen yükümlülüklerin yerine getirilmesini sürekli veya ciddi anlamda imkansız kılan durumların olması¹¹⁵, şirketin adını ve itibarını kamuoyunda zedeleyecek tarzda bir hayat sürmesi, çıkmaya olanak sağlayan haklı sebepler olarak kabul edilmektedir.

Sermaye borcunu ödemede temerrüde düşen ortağın hukuki sonuçlarını düzenleyen bir hüküm TTK'da bulunmamaktadır. Eski TTK md. 529 hükmü, sermaye borcunu ödemede

¹¹² Bu yönde birçok Yargıtay içtihadı mevcut olup onlardan biri olan Yargıtay 11 HD. 28.04.2016 T., 2015/10688 E.-2016/4780 K. sayılı ilamında; “...Ancak, ortaklardan birinin haklı sebeple ve mahkeme kararı ile şirketten çıkarılabilmesi için şirketin genel kurulunda ortak hakkında haklı sebeple çıkarılması davası açılması için mahkemeye başvuru kararının genel kurulda temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan sermayenin tamamının salt çoğunluğu ile alınması şarttır. Bu bağlamda anılan yasal düzenlemeler çerçevesinde ana sözleşmede hüküm olmasa bile iş bu davanın açılabilmesi için davalı hakkında çıkarma davası açılması yönünde bir karar alınmasının dava şartı olduğunun kabulü gerekir.” Şeklinde hükmetmiştir. –Altaş, 2018: 906.

¹¹³ Altaş, 2018: 908; Bu kararda karşı oy kullanılmış olup karar konusu olayda şirketin iki ortaklı olduğu ve davacı ortağın %99, davalının ise %1 pay sahibi olduğu göz önünde bulundurulduğunda ortaklığı oluşturan tüm pay sahiplerinin davada temsil ediliyor oluşu karşısında iki ortaklı bir ortaklıkta haklı sebeple ortağın çıkarılması hususunda genel kurul kararı alınması için öngörülen nisabın sağlanmasının imkansız olması sebebiyle dava şartı olarak genel kurul kararı aranmasının somut olay adaleti açısından uygun olmadığı ifade edilmiştir bkz. Altaş, 2018: 910., Bu yönde iki ortaklı bir limited şirkette, haklı sebebin çıkarılmak istenen ortağın kusurlu hareketi neticesinde olup olmadığının, haklı sebebin ağırlıklı bu ortağın şahsından kaynaklanıp kaynaklanmadığının değerlendirmesi gerektiği yönünde görüş bkz. Çamoğlu vd., 2017: N. 1678 h.

¹¹⁴ Yargıtay 11. HD. 17.02.2014 T.,2013/12642 E.-2014/2716 K. sayılı ilamında; “Davalı ortağın, şirketin diyaliz merkezinde tedavi edilen hastaları kendi diyaliz merkezlerine gelmesi konusunda ikna etmeye çalışması, diyaliz konusunda kendisine güvenilen ortağın şirketteki bazı personelleri alıp yeni açtığı diyaliz merkezine transfer etmesi, şirketin toplantılarına katılmayarak şirketin işleyişini zora sokması gibi davranışları haksız olup şirketten ihracı için haklı sebep teşkil eder. Ayrıca davalı ortağın çıkarılmasına ilişkin davanın, davacı şirket tarafından açılması gerekli ve yeterli olup şirketin diğer ortakları olan davacıların böyle bir davada aktif dava ehliyetleri bulunmamaktadır.” Kararına hükmetmiştir. - Altaş, 2018: 897.

¹¹⁵ Taşdelen, 2012: 224.

temerrüde düşen ortağa noter aracılığıyla on beş günden az olmamak üzere tayin olunan sürede iki kere ihtar edilmesine rağmen borcu ödememesi halinde şirketten çıkarılması öngörülmüştü. Yeni sistemde ise bir ortağın sermaye borcunu ödemediğinde temerrüde düşmesi bir çıkarılma ya da ortaklık haklarından yoksun kalma sebebi olarak düzenlenmemiştir. TTK md. 585 hükmü, limited şirketlerde sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesinin sonuçlarını anonim şirket hükümlerinden md. 481-483 hükümlerine yollama yaparak düzenlemiştir¹¹⁶. Sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi eğer şirketin faaliyetlerini sürdürmesini, yükümlülüklerini yerine getirmesini engelliyor, şirketin mali durumuna ve itibari değerine zarar veriyorsa, bu durumda ortağın çıkarılması için TTK md. 640/3 hükmünce haklı sebep teşkil etmesi söz konusu olabilecektir¹¹⁷. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Davacı vekili, davalının, şirkete ortak olurken koymayı taahhüt ettiği sermayeyi ödemediğini, daha sonra sahip olduğu 18.000 hissenin 17.595 adedini diğer ortak Y. A.'nın oğlu B. A.'ya devrettiğini ancak ana sözleşme gereğince tamamı devredilemediği için 405 hisseyi uhdesinde tuttuğu ve ana sözleşme gereğince 405 hissenin 2 yıllık süre bitiminde hiç bir bedel talep edilmeden devredilmesinin kararlaştırıldığını, davalının buna ilişkin taahhütnameyi imzaladığı halde bu taahhüdünü yerine getirmemesi, ortaklıktan çıkarılmasını gerektiren haklı sebepler değildir.”

hükmünü tesis etmiş ve hakim somut olayın koşullarına göre değerlendirildiğinde haklı sebep sayılması için gereken unsurların oluşmadığından yola çıkarak ortağın çıkarılamayacağını içtihat etmiştir¹¹⁸. Yani sermaye koyma borcunda temerrüt kesin çıkarılma hali olarak nitelendirilemez.

Haklı sebeple çıkarılma müessesesinde çıkarılan ortağın kusurlu olması aranmamıştır. Ne var ki, ortağın kusurluluğu ve kusur oranı haklı sebep tespiti kolaylaştıran bir unsurdur. Kusuru olsun ya da olmasın ortağın ortaklıktan çıkarılması, ortağın iradesi hilafına, haklarına önemli bir müdahale niteliği taşıdığından hem ortağın hem ortaklığın menfaatinin

¹¹⁶ Yargıtay 11. HD. 19.06.2015 T., 2015/4514 E.-2015/8567 K. sayılı ilamında; “Dava, sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkindir Ancak, dava açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK'nın 585. maddesi atfıyla uygulanması gereken aynı Yasa'nın 482 ve 483. maddelerinde sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen ortağın şirketten ne şekilde çıkarılacağı gösterilmiştir. Bu durumda, davacı şirketin bu lazımiyeye riayet etmeden mahkemeye dava açması doğru olmadığı gibi, mahkemece de bu konuda yasada özel düzenleme yapıldığı gözden kaçırılarak haklı sebebin gerçekleştiği gerekçesiyle çıkarmaya karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” Hükmüyle esas sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi halini ortağın çıkarılması için haklı sebep olarak görürken, bu hali özel bir haklı sebep olarak nitelemekle anonim şirkete ilişkin yollama yapılan hükümleri, bu haklı sebebin varlığında usuli şart olarak aramıştır, bkz. Altaş, 2018: 825.

¹¹⁷ Çamoğlu vd., 2017: N. 1678 l.

¹¹⁸ 30.06.2014 T., 2014/6564 E.-2014/12457 K. sayılı bkz. Altaş, 2018: 894, 895.

korunmasının ancak bu şekilde mümkün olduğu durumlarda başvurulması gereken son çare kurumudur¹¹⁹. Ortaklık ilişkisinin devamını güçleştiren durumun başka bir yolla çözülmesinin mümkün olup olmadığı değerlendirildikten sonra karar verilmelidir.

Sözleşmede yer alan sebeplere dayalı çıkarma etkilerini genel kurul kararının noter aracılığıyla ortağa tebliği anında ortaya çıkarır. Mahkeme kararıyla çıkarma ise etkilerini kararın kesinleşmesiyle birlikte doğuracaktır. Mahkemece verilen karar inşai niteliktedir ve inşai etki kararın kesinleşmesiyle başlar. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“..ancak dava, limited şirket ortağının şirket ortaklığından ihracı istemine ilişkin olup ihraca mahkemece karar verilmiştir. Ortağın limited şirketten çıkarılmasına ilişkin mahkeme kararı inşai nitelikte olduğundan, karar tarihinde hüküm ifade edecektir.”

hükmünü tesis etmiş olup mahkemece verilen kararın inşai nitelikte olduğunu belirtmiştir. Ne var ki, inşai nitelikteki bu kararın, karar tarihinden itibaren hüküm ifade edeceğinin belirtilmesi doğru değildir¹²⁰. İnşai kararlarda inşai etki, hükmün kesinleşmesiyle birlikte doğacaktır. Hukuki değişikliğin kesinleştiği an da hükmün şekli bakımından kesinleştiği an olarak kabul edilmektedir.

Bir diğer ortağın çıkarılmasına ilişkin düzenleme de TTK md. 636/3 hükmünde düzenlenmiştir. TTK md. 636/3 fıkrasına göre; “..mahkeme, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir diğer çözüme hükmedebilir.” Bu düzenlemeyle hakime geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Bu maddeye dayalı ortağın çıkarılmasına karar verilebilmesi için öncelikle ortağın haklı sebebe dayanarak şirketin feshini talep etmiş olması diğer koşul ise ileri sürülen haklı sebeplerin şirketin feshini gerektiriyor olmasıdır. İddia edilen sebeplerin şirketin feshine ilişkin haklılığının ispatlanamaması halinde davanın reddi gerekecektir¹²¹. Buna ilişkin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Dava, haklı nedenle limited şirketin fesih ve tasfiyesi ile şirket müdürü davalının verdiği zararın tazmini istemine ilişkindir. Şirket müdürü aleyhine açılan tazminat davasının reddine yönelik önceden tesis edilen karar kesinleşmiş, iki ortaklı limited şirketin, ortaklarının eşit kusurlu olduğu kabul edilerek yazılı şekilde fesih ve tasfiyesine karar verilmiştir. Ancak, karar tarihinden sonra yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nın 573/1. maddesi uyarınca limited şirketlerin tek ortaklı olarak da tüzel

¹¹⁹ Taşdelen, 2012: 223.

¹²⁰ 03.06.2003 T., 492 E.-5870 K. sayılı bkz. Şener, 2017: 918.

¹²¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1679 a, N. 1679 b.

kişiliğini ve ticari hayatlarını sürdürmeleri mümkün hale gelmiştir. Aynı Kanun'un 636/3. maddesi hükmüne göre de haklı sebeplerin varlığında, her ortağın mahkemeden şirketin feshini isteyebileceği, mahkemece, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebileceği düzenlenmiştir.

6103 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un 3. maddesi hükmüne göre, tarafların iradelerinden bağımsız olarak, kanunla düzenlenen hukuki ilişkilere, bunlar Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Bu durum karşısında, 6103 sayılı Kanun'un 3. ve 6102 sayılı Kanun'un 573/1. ile 636/3. maddeleri hükümleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması için, davalılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın bozulması gerekirken yazılı şekilde onanmış olduğundan, davalılar vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 11.06.2013 Tarih, 2012/13984 Esas-2013/12094 Karar sayılı onama kararının kaldırılarak kararın yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmasına karar vermek gerekmiştir.”

hükmünü tesis ederek, limited şirketlerin tek ortaklı olarak ticari hayatlarını sürdürebilmelerinin mümkün kılınması sebebiyle, ortaklığın feshi talepli davada menfaatler dengesi gözetilerek ortaklığın devamını sağlama ilkesince, ortağın çıkarılmasına karar vermenin daha doğru olduğunu içtihat etmiştir¹²².

2.3.6. Miras, Eşler Arası Mal Rejimi Hükümleri Uyarınca Payın Geçmesi

Sermaye payının herhangi bir iradi işleme gerek kalmaksızın yasa gereği geçişi miras yolu ile ve eşler arası mal rejimi hükümleri uyarınca intikali halleridir¹²³. TTK md. 596/1 düzenlemesindeki “*miras yolu*” ile ibaresine ilişkin yasal mirasın yanında mal vasiyeti ve yasal intifa hakkını da kapsayacak geniş bir yorumlama yapılmalıdır¹²⁴. Bu hüküm uyarınca, tarafların iradeleri doğrultusunda gerçekleştirilen esas sermaye payının devrinden farklı olarak, miras, mal rejimi hükümlerince esas sermaye payının edinilmesinde devrin geçerliliği ile paya bağlı tüm hak ve yükümlülüklerin intikali açısından genel kurul onayı aranmamaktadır. Payı devreden devre ilişkin rızasından bahsedilemeyeceği gibi devreden

¹²² 11.02.2014 T., 2013/18373 E.-2014/2351 K. sayılı bkz. Altaş, 2018: 917, 918.

¹²³ Çamoğlu vd., 2017: N. 1672.

¹²⁴ Bu yönde Yargıtay 22. HD. 06.11.1985 T., 4675 E.-6861 K. sayılı ilamı; Aynı dairenin 14.02.1986 T., 215 E.-711 K. sayılı, 24.10.1986 T., 5185 E.-5534 K. sayılı ilamları bkz. Çamoğlu vd., 2017: N. 1672.

ile devralanın karşılıklı iradelerinin uyuşmalarından da bahsedilemez¹²⁵. Buna rağmen payın devri anlamında olup önceki ortak açısından çıkmayı ifade etmektedir¹²⁶.

Bir ortağın ölümü, ortaklık ilişkisinden doğal bir çıkma halidir. Ölen ortağın iradesine dayalı olmamasına karşın onu ortaklık dışında bıraktığı ve ortaklığa dair hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırdığı açıktır. Bir kişinin miras yoluyla esas sermaye payına sahip olabilmesi için miras bırakanın ölümünde sağ olması, mirastan mahrumiyet sebeplerini taşıması ve mirası reddetmemiş olması gerekmektedir¹²⁷. Bu şartları taşıyan kişi, kural olarak başkaca bir devir işlemine gerek kalmaksızın doğrudan esas sermaye payını kazanacaktır. Ayrıca iradi devir işlemlerinde olduğu gibi yazılı devir sözleşmesi aranmayacaktır. Esas sermayenin geçişine karşın, şirket sözleşmesi ile ortağın şahsına tanınmış olan esas sermaye payının devrinde önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları, veto ve üstün oy hakları gibi haklar devralana geçmez¹²⁸.

Mal rejimi hükümleri uyarınca esas sermaye payının geçişinde de önem arz edecek husus, tarafların hangi mal rejimine tabi olduğudur. Seçilen mal rejiminin paylaşma esasına dayanıp dayanmamasına göre esas sermaye payının paylaşımı gündeme gelecektir. Paylaşma esasına dayalı mal rejiminin sona ermesi halinde paylaşım konusu mallarda esas sermaye payının bulunması ve bu payın kazanılmasına bağlı olarak ortaklık sıfatının da kazanılması mümkündür.

Genel kurul onayı aranmaksızın esas sermaye payının geçişini mümkün kılan md. 596 hükmü uyarınca, şirket iktisabın öğrenilmesinden üç ay içerisinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir. Yasa koyucu bunu bir şarta bağlamış ve şirketin payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından önerilen bir üçüncü kişi hesabına gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önermesi hükmünü getirmiştir. Şirketin onaydan kaçınma kararının geçmişe etkili sonuç doğuracağı kabul edilmiş; ancak bu arada verilen red kararının üç aylık süre içerisinde genel kurulda alınan kararların geçerliliğini etkilemeyeceğini hükme bağlamıştır¹²⁹.

Eski TTK'da şirketin red hakkını şirket sözleşmesinde bu yönde bir hüküm bulunmasına bağlayan düzenleme karşısında yeni kanun hükmü, şirkete böyle bir sınırlama getirmemektedir. Eski TTK md. 521 aksine, hakların derhal iktisap edene geçişini sağlayarak

¹²⁵ Domaniç, 1988: 1326.; İmregün, 2000: 161.

¹²⁶ Yıldız, 2007: 154.

¹²⁷ Taşdelen, 2012: 118.

¹²⁸ Çamoğlu vd., 2017: N. 1672.

¹²⁹ Doktrindeki tartışma, bu üç aylık süre içerisinde payı iktisap edenin genel kurul toplantısında oy hakkının olup olmayacağı yönündedir. Hakların geçişi bakımından herhangi bir ayırım yapmayan madde metni uyarınca oy hakkını da haiz olacağı açık olan iktisap edenin, şirketin bu iktisabı reddetme hakkı karşısında oy hakkının mevcudiyetinin çelişkili bulunduğu yönünde bkz. Kendigelen, 2016: 504.

iktisap edeni ve paya bağı hak sahipliğini koruyan yeni düzenleme bu yöndeki tartışmaları da sonlandırmıştır. Görüldüğü üzere, şirkete tanınan üç aylık süre içerisinde verilecek olan onay kararı, aslında bir nevi ortağın çıkarılması olarak da yorumlanabilir. Zira, iktisap eden pay sahipliğine bağı haklara tamamıyla payın geçişi anında sahip olmaktadır. Bu üç aylık süre içerisinde de hak ve yükümlülüklerle ilişkin tam anlamıyla sorumludur. Bu halde üç aylık süre diliminde iktisap eden tam anlamıyla bir ortak olarak hareket etmekteyken, şirketin onay vermemesi halinde kısa süreli de olsa içinde bulunduğu ortaklık ilişkisinin mevcudiyeti sona ermiş olacaktır. Ortak sıfatını haiz iktisap eden şahsın rızası hilafına ortaklığın belli şartları yerine getirmesi koşuluyla uygulayacağı karar, aslen ortağın çıkarılması olacaktır.

2.3.7. Hakim Şirket Tarafından Payların Satın Alınması

TTK md. 202 hükmü, şirketler topluluğunda hakim şirketin gücünü, bağı şirketlerini zarara uğratabilecek şekilde kullanamayacağı belirtilerek hakim şirketin hakimiyeti hukuka aykırı olarak kullanması hali ve bundan doğan sorumluluk düzenlenmiştir. TTK md. 202/1-a bendi uyarınca; hakim şirket bağı şirketi, iş, varlık, fon, personel, alacak ve borç gibi hukuki işlemler yapmak, karını azaltmak ya da aktarmak, malvarlığını aynı veya kişisel nitelikteki haklarla sınırlandırmak, kefalet, garanti ve aval vermek gibi sorumluluklar yüklemek, ödemelerde bulunmak, haklı bir sebep olmaksızın tesislerini yenilemek, yatırımlarını kısıtlamak, durdurmak gibi verimliliği ya da faaliyetini olumsuz etkileyen kararlar ve önlemler almaya yahut gelişmesini sağlayan önlemler almaktan kaçınmaya yönelterek kayba uğrattırsa aynı faaliyet yılı içerisinde bağı şirketin bu zararını denkleştirmekle yükümlüdür. Denkleştirme fiilen olabileceği gibi bu kaybın nasıl ne zaman ve hangi suretle giderileceği somut olarak belirlenmek koşuluyla bağı şirkete aynı faaliyet yılı sonuna kadar kaybına denk değerde bir istem hakkı tanınması yolu ile de olabilir.

TTK md. 202/1-b bendi uyarınca; denkleştirmenin faaliyet yılı içerisinde yerine getirilmemesi veya bağı şirkete süresi içerisinde denk bir istem hakkı tanınmaması halinde bağı şirketin her pay sahibi ve alacaklıları, hakim şirketten ve onun yönetim kurulu üyelerinden şirketin zararını tazmin etmelerini isteyebilecektir. Bu noktada yasa koyucu tarafından şirket ortaklarına ve alacaklılarına tanınmış olan bir tazmin davasından bahsetmek mümkündür. Yine yasa koyucu aynı maddeyle bu dava kapsamında hakime talep üzerine veya resen hakkaniyete uygun düşmesi şartıyla davacı pay sahiplerinin paylarının hakim şirket tarafından satın alınmasına karar verme yetkisi tanımıştır.

Tazmin davası kapsamında payların hakim şirket tarafından satın alınması, payları satın alınan ortağa tanınmış olan ortaklıktan çıkma hakkını tanımaktadır¹³⁰. Yasa koyucunun bu madde düzenlemesiyle hakime tanıdığı büyük bir yetki göze çarpmaktadır. Dava açan pay sahibinin talebinin yanı sıra hakime resen paylarının satın alınmasına karar verilme yetkisi tanınması aslında ortağın ihraç edilmesi anlamını taşımaktadır. Madde hükmünde yer alan “*hakkaniyete uygun düşecekse*” koşulu hakim resen karar verdiği olaylarda büyük önem taşımaktadır. Hakim takdir hakkını bu koşul doğrultusunda ve ortağın rızasını alarak kullanmalıdır¹³¹. Doktrinde bir görüş, tazmin davasının asıl açılma sebebinin bağlı şirketin uğradığı zararın tazmini olduğunu, davacının payının satın alınmasıyla sadece onun dolaylı zararının giderileceğini ve madde hükmünde yer alan düzenlemenin temel amacına ulaşmamış olacağını ileri sürmektedir. Bu görüş doğrultusunda satın alma bedeli, bağlı şirketin kayba uğramadan önceki malvarlığı değerine göre hesaplanmalıdır¹³². Satın alma bedelinin payların yaşayan işletme içindeki gerçek değer üzerinden takdir edilmesi yerinde olacaktır. Aksi takdirde, çıkan ortak payının gerçek değerini alamamış olur.

TTK md. 202/2 fıkrası hükmündeki düzenlemede ise hakimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve açıkça anlaşılabilir bir haklı sebebi bulunmayan, birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişiklikleri gibi işlemlerde genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçiren veya yönetim kurulunun bu veya benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahiplerinin, hakim teşebbüsten zararlarının tazminini veya paylarının satın alınmasını mahkemeden isteyebileceği yer almaktadır.

Birinci fıkradan farklı olarak genel kurul kararlarına dair olduğundan¹³³ sadece pay sahiplerini ilgilendiren ve hatta sadece muhaliflerin sahip olduğu bir haktan bahsedilmektedir¹³⁴. Yazım metninden ve gerekçeden de anlaşıldığı üzere, davayı açacak pay sahibinin doğrudan zarar görmesi koşuluna binaen tanınmış bir hak söz konusudur. Örneğin bir birleşme olması halinde pay sahibinin payının değerinin düşmesi söz konusu olacak, kar beklentisinin ortadan kalkması gündeme gelecektir. Bu halde burada şahsi bir zarar mevcuttur. Bu davanın açılabilmesi için davacı pay sahibinin genel kurul kararı sebebiyle

¹³⁰ Çamoğlu, 2014b: 248.

¹³¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1676 b.

¹³² Çamoğlu vd., 2017: N. 1676 c.

¹³³ Doktrinde bir görüş, kanun metninde yer alan yönetim kurulunun benzer kararları lafzından kastedilenin yönetim kurulunun genel kurulun yetkilerini kullanarak aldığı kararlar olduğunu; dolayısıyla sorumluluk yönetim kurulunun yönetimine dair fiillerinden değil, kural olarak yönetim kurulunda alınması gereken bazı önemli kararlardan doğmakta olduğunu savunmaktadır bkz. Okutan Nilsson, 2011: 100.

¹³⁴ Okutan Nilsson, 2011: 100.

zarar gördüğünü kanıtlaması gerekmektedir. Bu zarara binaen açılacak davada pay sahibinin tazmin talebi yanı sıra yine payının satın alınması yoluyla ortaklıktan çıkma hakkı tanınmıştır.

Bu madde ile pay sahibine, belirli koşulların gerçekleşmesi halinde mahkeme kararı neticesinde ortaklıktan çıkma imkanı tanınmaktadır. Her iki fıkra da bir zararın varlığı aranmakta, zararla bağlı şirket ortaklarının doğrudan veya dolaylı illiyeti şart koşulmakta hatta zararı ispatlama zorunluluğu getirilmektedir. Mahkeme kararı neticesinde ortaklık bağının sona erdirilmesi mümkün kılınmış olup hakime de resen hakkaniyete uygun düşecek ölçüde pay sahibinin talebi dahi olmaksızın çıkarılmasının önü açılmıştır¹³⁵.

TTK md. 202/3 uyarınca, bağlı şirket ortakları tarafından açılacak davada, mahkemece davacıların muhtemel zararını ve paylarının satın alma değerini karşılayan tutardaki paranın teminat olarak belirlenecek bir bankaya mahkeme adına yatırılmasına karar verilir. Kanun koyucu, teminat hususunu hakimın takdir yetkisine bırakmaksızın zorunlu kılmıştır. bu davanın açılması ile birlikte zarar verdiği iddia olunan genel kurul veya yönetim organı kararlarının kendiliğinden durması söz konusu olacak ve teminat yatırılınca kadar bu kararlara ilişkin bir işlem yapılması yasak olacaktır. Buna karşılık, iş bu maddedeki davaların kötü niyetle açılması halinde, davalı şirket doğmuş veya doğması muhtemel zararlarının tazmini talebinde bulunabilecek ve güvence olarak da teminat yatırılmasını isteyebilecektir¹³⁶.

2.3.8. Birleşme, Bölünme ve Tür Değişikliği Halinde Çıkma

Yeniden yapılandırma halleri olan birleşme, bölünme ve tür değiştirme hallerine ilişkin yasa koyucu tarafından yapılan tek özel düzenleme birleşme haline ilişkindir. Diğer tüm yapılandırma hallerinde sözleşme ile tanınan çıkma hakkında olduğu gibi şirket sözleşmesine konulacak bir hüküm ile ortağın ortaklık ilişkisini sonlandırma hakkı öngörülebilmektedir. Birleşme halinde çıkma hakkını düzenleyen TTK md. 141/1 uyarınca, birleşmeye katılan şirketler, birleşme sözleşmesinde ortaklara, devralan şirkette pay ve ortaklık haklarının iktisabını ya da iktisap olunacak payların gerçek değerine denk gelen bir ayrılma payı karşılığında ortaklık ilişkisinden ayrılma hakkını tanıyabilirler¹³⁷. Kanunda seçimlik bir hak olarak düzenlenen bu özel düzenlemenin yanı sıra birleşen şirketlerin birleşme sözleşmesinde ortaklara çıkma hakkı tanınması her zaman mümkündür. Seçimlik hak

¹³⁵ Doktrinde ilgili madde düzenlemesine dair hakime tanınan geniş takdir yetkisi yönünden getirilen eleştiriler mevcuttur. Hakimın, tamamen özel hukuka dayalı bir ilişkide davacının açık talebi olmamasına karşın paylarının satın alınmasına karar verilmesi isabetli bulunmamaktadır. Anayasa ile teminat altına alınan mülkiyet hakkına müdahale anlamını dahi taşıdığı ve bu anlamıyla davacının açık iradesine aykırı yönde karar yaratma yolunun doğru olmadığı yönünde görüş bkz. Kendigelen, 2016: 186.

¹³⁶ Çamoğlu vd., 2017: N. 1676 h.

¹³⁷ Maddenin ikinci fıkrası, birleşmeye katılan şirketlerin, birleşme sözleşmesinde sadece ayrılma payının verilmesini kararlaştırılabileceğini yani çıkarma hakkını düzenlemektedir.

olan çıkma hakkının kullanılması; ancak şirket sözleşmesinde ayrılma payına ilişkin düzenlemenin varlığına bağlıdır¹³⁸. Şirketle, şirket sözleşmesinde bunu bir hak olarak düzenlemenin yanı sıra bir zorunluluk olarak da düzenleyebilirler¹³⁹. Birleşen şirketlerin iradesi doğrultusunda, şirket sözleşmesine konulacak bir hüküm ile ortak ya ayrılma payını alarak ortaklık ilişkisinden ayrılacak ya da kendisine düşen payla ortaklık ilişkisine devam edecektir. Şirket sözleşmesinde bu şekilde bir seçimlik hak yer alması ve ortağın çıkma hakkını tercih etmesi neticesinde tek yanlı yenilik doğuran bir bildirimle ortaklıktan ayrılma olanağı söz konusu olacaktır¹⁴⁰. Birleşme sözleşmesindeki seçimlik hak koşulsuz tanınabileceği gibi bir şarta bağlanması da mümkündür. Çıkma hakkının kullanılmasına ilişkin birleşme sözleşmesinde herhangi bir süre öngörülmediği takdirde bu seçimlik hakkın dürüstlük kuralları uyarınca en geç birleşme veya katılma kararı alınacak GK toplantısından uygun bir süre önce kullanılması gerekmektedir¹⁴¹. Zira TTK, birleşme sürecinde ortakların bilgi alma hakkı kapsamında ilgili şirketlerin tüm bilgi ve belgelerine ulaşabilmesini mümkün kılarak, genel kurul toplantısına birleşme koşulları ve seçimlik hakları varsa bunların kullanımı hususunda bilgi sahibi olarak katılmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla seçimlik hakkı kapsamında çıkma hakkını kullanmak isteyen ortak da bilgi alma hakkı uyarınca genel kurul öncesi buna karar verip şirkete bildirmekle yükümlüdür.

Bölünme ve tür değişikliği hallerinde yasada ortağa çıkma hakkı tanınması gerektiğine ilişkin bir düzenleme yoktur. Her iki halde de sözleşme serbestisi gereği, bölünme ve tür değişikliği sözleşmesi ile ortağa çıkma hakkı tanınabilmesine engel teşkil eden bir hüküm yasada mevcut değildir. Hatta bölünmeyi tanımlayan TTK md. 161 hükmü gerekçesinde ortakların karşılıklı anlaşması halinde ortaklıktan ayrılacaklarına; ancak ihraç edilemeyeceklerine dair bir açıklama mevcuttur.

Birleşme halinde kanun koyucunun öngördüğü düzenleme uyarınca tanınacak seçimlik hak da şirketlere bir zorunluluk olarak değil bir imkan olarak sunulmaktadır. Doktrinde bu konuya ilişkin çok sayıda eleştiri mevcut olup çıkma hakkının şirketlerin tercihinin bırakılmaması gereken bir husus olduğu, hem birleşme hem de bölünme halinde azınlığın ve menfaatlerin korunması gerekliliği göz önünde bulundurulmak suretiyle çıkma hakkının şirketlere tercih hakkı bırakmayacak şekilde tanınması zorunlu bir unsur olarak yer almasının

¹³⁸ Yavuz, 2016:125.; Bu durumun tek istisnası ise, kolaylaştırılmış birleşmedir. Bu birleşme şeklinin kullanılması halinde, devralınan ortaklığın pay sahiplerine ayrılma hakkı tanınması zorunludur. TTK md. 155/2 fıkrası a bendi uyarınca şirket birleşmelerinde ortakların paylarının yanı sıra ayrılma payının verilmesi tercihinin de bulunması şarttır. Bu halde kolaylaştırılmış birleşmenin söz konusu olduğu durumda ayrılma hakkı zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır, bkz. Yavuz, 2016: 126.

¹³⁹ Şirketler topluluğunda hakim şirketin yasadaki doğan satın alma (çıkarma) hakkı için bkz. TTK md. 208.

¹⁴⁰ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 f.

¹⁴¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 g.

uygun olduğu ifade edilmektedir¹⁴². Zira, ortak birleşme veya bölünmeye karşı olsa dahi şirket sözleşmesiyle ortağa tanınan bir çıkma hakkı olmadığı sürece ortağın haklı sebeple çıkma hakkı hariç ortaklık ilişkisine son vermesi mümkün olmayacaktır. Kanun koyucu, kanundaki bu boşluk sebebiyle adeta ortağı menfaatlerine aykırı bir ilişkiye mecbur bırakmakta, çoğunluğun karşısında ezilmesine yol açmakta ve hatta güven ilişkisinin ön planda olduğu kişi ortaklığı yönü ağır basan limited ortaklığı bu vesileyle temelinden zedelemektedir. Böylesi bir mecburiyet karşısında ortağın ortaklık tarafından çıkarılmak adına ortaklık menfaatlerine aykırı hareket etmesi kaçınılmazdır.

Kanun koyucu, tüm yeniden yapılandırma hallerini kapsayacak şekilde bir düzenleme yapmış olup TTK md. 191 uyarınca ortaklara, başta tür değişikliği olmak üzere birleşme ve bölünme hallerinde ortaklık paylarının ve ortaklık haklarının gereğince korunmamış veya ayrılma karşılığının uygun belirlenmemiş olması halinde denkleştirme davası hakkı tanımıştır¹⁴³. Bu hüküm ortağın çıkmasıyla alakalı bir işlem değildir. Bu hükümle amaçlanan, ortağın doğrudan doğruya zarar gördüğü hallerde bu zararı karşılayabileceği bir tazminat davası açmasıdır. Madde gerekçesinde belirtildiği üzere denkleştirme akçesi, bir zararın karşılığı olarak değil doğrudan mahkeme tarafından tespit edilecektir. Bu bakımdan da TTK md. 140/2 hükmünün uygulanmayacağı yani payların gerçek değerinin onda birini aşmaması şartının aranmayacağı madde düzenlemesinde yer almaktadır¹⁴⁴. Burada dikkat çeken husus, verilecek hükümden aynı durumdaki ortakların da yararlanabilme imkanına sahip olmasıdır. Bu düzenleme neticesinde Türk Hukukunda ilk defa bir mahkeme kararının olumlu etkisinin aynı durumdaki kişilere yansıtıldığı bir dava türü yaratılmıştır¹⁴⁵.

2.3.9. Şirketin Sona Ermesi Halinde Ortaklık Sifatının Kaybedilmesi

2.3.9.1. Genel Olarak

Limited şirket, tüzel kişiliği haiz bir ticaret ortaklığıdır. Bu ortaklık, kanunda veya şirket sözleşmesinde yer alan sebeplerle sona erer. Bir amaç doğrultusunda bir araya gelen ortakların teşkil ettiği ve bu amacı gerçekleştirmeye hizmet eden ortaklık, amacın ortadan

¹⁴² Gürpınar, 2012: 82; Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 h.

¹⁴³ V-Ortak Hükümler

1.Ortaklık paylarının ve ortaklık haklarının incelenmesi

Madde 191-(1) birleşme, bölünme ve tür değiştirmede ortaklık paylarının ve ortaklık haklarının gereğince korunmamış veya ayrılma karşılığının uygun belirlenmemiş olması halinde, her ortak, birleşme, bölünme veya tür değiştirme kararının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilanından itibaren iki ay içinde, söz konusu işlemlere katılan şirketlerden birinin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden uygun bir denkleştirme akçesinin saptanmasını isteyebilir. Denkleştirme akçesinin belirlenmesinde 140'ıncı maddenin ikinci fıkrası uygulanmaz.

(2) davacı ile aynı hukuki durumda bulunmaları halinde mahkeme kararı, birleşmeye, bölünmeye veya tür değiştirmeye katılan şirketlerin tüm ortakları hakkında da hüküm doğurur.

¹⁴⁴ Kendigelen, 2016: 168.

¹⁴⁵ Kendigelen, 2016: 169.

kalkmasıyla son bulmuş olacaktır. Şirketin, kazanç sağlama ve paylaşma amacının ortadan kalkması sonucu ticari faaliyetlerine son vermesi halinde limited ortaklığın sona ermesinden bahsedilecektir. Sona erme halinde tüm ortakların etkileneceği bir durum ortaya çıkar. Sona erme, kural olarak limited ortaklığın tüzel kişiliğini sona erdirmez¹⁴⁶. Sona eren şirketin, tasfiyesiz sona erme halleri olan birleşme, bölünme ve tür değiştirme halleri dışında tasfiye aşamasına gireceği ve tüzel kişiliğin tasfiye aşamasında da devam edeceği kabul edilmektedir. Tasfiyenin sonuçlanması ile tasfiye memurlarının ticaret sicile yaptıkları başvuruyu takiben şirketin kayıtlarının sicilden silinmesi üzerine şirket tüzel kişiliği son bulacaktır.

TTK md. 636 sona erme hallerini düzenlemektedir¹⁴⁷. Sona erme halleri iki şekilde gerçekleşir. Biri, şirkete iradi olarak kanunda veya esas sözleşmede yer alan sebeplerden birine dayanarak yetkili kişiler tarafından son verilen hal olan fesih, diğeri ise şirketin herhangi bir iradi işleme gerek kalmaksızın kanunda veya esas sözleşmede yer alan sebeplerden birinin gerçekleşmesini takiben herhangi bir karar alınmasına veya bildirim yapılmasına gerek olmaksızın kendiliğinden son bulduğu hal olan infisah halidir¹⁴⁸.

Her iki halde de ortakların dahil olduğu ortaklık ilişkisinin son bulması ve bu sebeple ortaklığa bağlı tüm hak ve yükümlülüklerin kaybedilmesi söz konusudur. Ortaklara tanınan çıkma hakkında olduğu gibi ortaklık sıfatının yitirilmesi ve paya bağlı hak ve yükümlülüklerin sona ermesi söz konusudur. Ne var ki, çıkma hakkının kullanılmasında bu hakkı kullanan ortak tek başına ortaklık dışında kalmakta olup ortaklık ilişkisi varlığını sürdürmektedir. Limited şirketlerin sona ermesi durumunda ortaklığın amacının ortadan kalkması söz konusu olmakla varlığını devam ettiren bir ortaklık ilişkisinden bahsetmek mümkün değildir. Bir diğer fark da çıkma hakkını kullanan ortağın bu yöndeki açık iradesini şirket tüzel kişiliğine yöneltmesi söz konusuysa, fesih durumunda ortağın talebi ve iradi beyanı doğrultusunda gerçekleşse bile bu iradenin yöneldiği amaç ve sonuçları farklıdır. Fesih

¹⁴⁶ Çamoğlu vd., 2017: N. 1741.

¹⁴⁷ Sona Erme ve Ayrılma

A) Sona erme sebepleri ve sona ermenin sonuçları

Madde 636-(1) Limited şirket aşağıdaki hallerde sona erer:

a) Şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle.
b) Genel kurul kararı ile
c) İflasın açılması ile.
d) Kanunda öngörülen diğer sona erme hallerinde

(2) Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, ortaklardan veya şirket alacaklılarından birinin şirketin feshini istemesi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, müdürleri dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hale getirmesi için bir süre belirler, buna rağmen durum düzeltilmezse, şirketin feshine karar verilir.

(3) Haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkemeden şirketin feshini isteyebilir. Mahkeme istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir.

(4) Fesih davası açıldığında mahkeme taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir.

(5) Sona ermenin sonuçlarına anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır.

¹⁴⁸ Beşok, 2010: 31.

durumunda ortak, belirli koşulların varlığında ortaklığı tamamen sona erdirmeye niyetiyle hareket etmekteyken, çıkma hakkının kullanılması tek başına kendi payının ve payına bağlı hak ve yükümlülüklerinin sona ermesine yönelik bir niyet söz konusudur. Ortaklık ilişkisinin dışında kalınması ve ortaklık sıfatının sona ermesi yönlerinden benzerlik teşkil eden bu müessesenin, aşağıda detaylarıyla incelenmek üzere farklılıklarına değinilmiştir.

2.3.9.2. İnfisah Halinde

İnfisah sebepleri, şirket sözleşmesi hükümlerinden ya da yasadan doğmaktadır. Ortakların veya ortaklığın herhangi bir iradi işlemine gerek kalmaksızın infisah sebeplerinin gerçekleşmesiyle kendiliğinden ortaklığın dağılması yani sona ermesi olgusudur.

Ortaklar şirket sözleşmesi ile bazı sebepleri infisah nedeni olarak belirleyebilirler. Ne var ki, ortaklar, sözleşme ile emredici nitelikteki kanuni sona erme sebeplerini sınırlandıramaz veya ortadan kaldıramazlar¹⁴⁹. Ortaklığın belirli bir süre devam edeceğinin belirlenmesi halinde bu sürenin son bulmasıyla ortaklık da son bulacaktır. Bunun dışında örneğin, şirketin yatırımlarını tamamlamak üzere tesis edeceği fabrikalara dair gerekli imar ve diğer yasal izinleri alamaması, şirketin sahip olduğu maden ruhsatlarının iptali, uzun yıllar süren başarısızlık, belirli bir gelire ulaşamaması gibi nesnel nedenler infisah nedeni olabileceği gibi şirketin önemli ortaklarından birinin ölümü, çalışma gücünü yitirmesi veya iflası gibi ortağın şahsına bağlı öznel sebepler de infisah nedeni olarak kararlaştırılabilecektir¹⁵⁰.

Şirket sözleşmesinde belirlenen infisah sebeplerinden birinin gerçekleşmesi halinde şirket kendiliğinden sona erecektir. Ortaklardan arasında bu konuya ilişkin görüş ayrılığı olması halinde mahkemeye başvurularak infisahın tespiti istenebilecektir. Bu konuda verilecek tespit hükmü açıklayıcı nitelikte olup geriye etkilidir¹⁵¹. Mahkeme kararının kesinleşmesiyle birlikte şirket, infisah sebebinin gerçekleştiği tarihte sona ermiş olacaktır.

Şirket sözleşmesi, emredici nitelikteki kanuni sona erme sebeplerinin genişletilmesi ile infisah sebepleri kararlaştırılabilecektir. Bunun dışında kanun koyucu tarafından emredici nitelik taşıyan ve sözleşme ile sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması mümkün olmayan sona erme sebepleri de hüküm altına alınmıştır. Bu nedenlerden birinin gerçekleşmesi halinde de şirket bakaca bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden sona erecektir. Bunlardan biri TTK md. 636/1-c bendi uyarınca iflasın açılması halidir. Ticaret mahkemesinin şirket hakkında iflas kararı vermesi neticesinde iflas açılmış olacak ve şirket infisah edecektir.

¹⁴⁹ Şener, 2017: 936.

¹⁵⁰ Çamoğlu vd., 2017: N. 1741 a.

¹⁵¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1741 a.

Bir diğer durum TTK md. 633 hükmünün, sermaye kaybı veya şirketin borca batık olma hallerinde anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kıyasen limited şirketlere uygulanacağına dair düzenlemesi doğrultusunda TTK md. 376 hükmünün uygulama bulduğu haldir¹⁵². Şöyle ki; son yıllık bilanço'ya göre sermaye ile kanuni yedek akçelerin toplamının üçte ikisinin zararlar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde müdürler genel kurulu derhal toplantıya çağırarak yükümlüdür. Genel kurul bu durumda sermayenin üçte biri ile yetinilmesine veya tamamlanmasına karar vermediği halde şirket infisah edecektir.

Yine, şirketin belli bir süreliğine kurulması halinde bu sürenin bitiminde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın infisah etmesi söz konusudur. Şirket sözleşmesi ile belirlenen bu sürenin, ortaklar tarafından sözleşme değişikliğiyle ortadan kaldırılması mümkün olabileceği gibi, tasfiye aşamasına girmiş şirketin bile ticaret sicil kaydı silininceye kadar genel kurul kararı ile tekrar canlandırılması mümkündür.

Şirketin amacına ulaşması veya amacına ulaşmasının imkansız hale gelmesi durumunda da şirket infisah eder. Kurulştan sonra şirketin amacına ulaşmasının imkansız hale gelmesi veya örneğin, boğaz köprüsünün inşası gibi somut bir amaçla kurulan bir şirketin bu amacına ulaşması ortaklığı kendiliğinden sona erdirecektir.

2.3.9.3. Fesih Halinde

2.3.9.3.1. Genel Kurul Kararı ile Fesih

Limited şirkette fesih kararı iradi olarak alınabilen, şirket sözleşmesine dayalı veya mahkeme kararı neticesinde şirketi sona erdiren bir olgudur. Genel kurul veya mahkeme kararıyla şirketin feshi söz konusu olabileceği gibi ortaklara tanınmış haklı nedenle fesih davası açma hakkı da kanun koyucu tarafından düzenleme altına alınmıştır. Bunun dışında şirket sözleşmesinde yer alan fesih sebeplerine binaen şirketin feshine karar verilebilmesi de mümkündür.

Limited şirketlerde bütün payların temsil edildiği organ genel kuruldur. Genel kurul, gerekli görmesi halinde şirketin feshine karar verme yetkisine sahiptir. Genel kurulun bu kararı alabilmesi için mutlaka belirli bir durumun mevcut olması veya gerçekleşmesi beklenmez¹⁵³. Şirketin feshine karar vermek genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer almakta olup fesih kararı yasada önemli kararlar arasında düzenlendiğinden özel nisaba bağlı tutulmuştur. Genel kurulun fesih kararı bozucu yenilik doğuran kararlardan olup şirket fesih kararının alındığı tarihte sona erecektir. Bu kararın tescili kurucu değil bildirici niteliktedir.

¹⁵² Çamoğlu vd., 2017: N. 1741 d.

¹⁵³ Yavuz, 2017: 214.

2.3.9.3.2. Mahkeme Kararı ile Fesih

Mahkeme kararı ile limited ortaklığın feshi bir diğer fesih hallerindendir. TTK md. 636/2 fıkrası uyarınca, şirketin zorunlu organlarından birisinin mevcut olmaması halinde veya bu organların işlemediği durumlarda ortaklar veya alacaklılar şirket aleyhine fesih davası açabilecektir. Genel kurul veya müdürler, zorunlu organlardan sayılmakla, bu organların hiç mevcut olmaması veya fiilen çalışamaz halde olmaları kanun koyucu tarafından eşit değerde kabul edilmiştir¹⁵⁴. Hakim fesih için yasal koşulların gerçekleştiğine kanaat getirirse şirkete organ eksikliğinin giderilmesi ve durumun yasaya uygun hale getirilmesi için süre tanır. Bu sürede organ eksikliğinin giderilmemesi durumunda hakim şirketin feshine karar verecektir¹⁵⁵. Gümrük Ticaret Bakanlığı da kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklar ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, bu faaliyetleri öğrenmesinden itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde fesih davası açabilecektir.

TTK md. 636 hükmü, eski TTK md. 549 düzenlemesiyle paralel olarak haklı sebeplerin varlığı halinde ortaklara limited şirketin feshini mahkeme yoluyla talep yetkisi tanımıştır. Eski TTK'da yer alan düzenlemeden farklı olarak ise yeni düzenleme hakime çok geniş bir takdir yetkisi tanımakta ve istem yerine, davacı ortağın payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir diğer çözüme hükmedebilmesine imkan tanımıştır. Şirketin haklı sebeple feshi, TTK ile anonim şirketlere de getirilmiş bir düzenleme olmakla, limited şirketlerden en büyük

¹⁵⁴ Yargıtay 11. HD. 03.07.2013 T., 2013/9963 E.-2013/4184 K. sayılı ilamında; “İstem, iki ortaklı ve temsiline iki ortağın müşterek imzası ile mümkün bulunan limited şirkette, ortaklardan birinin şirket yönetimine katılmaması nedeniyle şirketin zarara uğradığı iddiasıyla şirkete kayyum tayinine ilişkin olup, mahkemece yazılı gerekçe ile kayyum atanması koşullarının oluşmadığı gerekçesiyle istemin reddine karar verilmiştir. Gerçekten de dosyada bulunan ticaret sicil kaydından tarafları ortağı bulunduğu dava dışı G... Ltd. Şti.'nin 2 ortaklı olduğu ve şirketin temsiline 2 ortağın müşterek imzası ile mümkün bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, aleyhine tedbir istenen ortağın, dava dışı şirketin yönetimine katılmaması, şirketin, yönetim organı bakımından, organsız kalması sonucunu doğuracağından mahkemece istemin kabulüne karar vermek gerekirken yazılı şekilde istemin reddine karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle ihtiyati tedbir isteyen yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” Şeklinde hükmüyle iki müdür bulunan limited şirkette müdürlerden birisinin yönetime katılmamasını organ yokluğu olarak nitelendirmiştir, bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr (erişim tarihi: 10.05.2018).

¹⁵⁵ Yargıtay 11. HD. 17.12.2014 T., 2014/13588 E.-2014/19926 K. sayılı ilamında; “Davalı şirket temsilcisinin temyiz itirazlarının incelenmesine gelince; dava 6102 sayılı TTK'nın 636. maddesi gereğince şirketin feshi ve tasfiyesine ilişkin olup, mahkemece aynı yasanın 636/2. maddesi gereğince karar verilerek yargılama bitirilip davadan el çekilmiştir. Ancak, 6102 sayılı TTK'nın 636/2. maddesinde, uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa mahkemece, durumun kanuna uygun hâle getirilmesi için bir süre verileceği, buna rağmen durum düzeltilmezse, şirketin feshine karar verileceği düzenlenmiştir. Bu durumda, mahkemece TTK'nın 636/2. maddesi gereğince, şirketin durumunun kanuna uygun hale getirilmesi için süre verilmesine dair ara karar oluşturulup sonucuna göre bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde davadan el çekilmesi doğru olmayıp nihai karar biçiminde yapılan ihtarın ve verilen sürenin sonuç doğurmayacağı kabulü ile usul ve yasaya uygun olmayan kararın davalı şirket yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” şeklinde hükmederek ortaklığa her halde eksikliğin giderilmesi için süre verilmesi gerektiğini ve aksi durumun bozma sebebi sayılacağını içtihat etmiştir, bkz. Şener, 2017: 953.

farklı limited şirketlerde bu hak tüm ortaklara tanınırken anonim şirketlerde yalnızca azınlığa tanınmış bir hak olarak yer almaktadır¹⁵⁶. Eski TTK md. 551 kapsamında düzenlenen çıkma hakkı, haklı sebeplerin varlığı halinde ortağa ister şirketten çıkmayı isterse şirketin haklı sebebe dayalı feshini talep yetkisi vermektedir. Bu düzenleme de dikkate alındığında TTK'da limited şirketlerde ortaklığın haklı sebeple fesih hakkının ortakların her birine tanınmış olması yerinde bulunmaktadır¹⁵⁷.

Haklı sebeple fesih hakkı, ortaklara bireysel hak olarak tanınmış bir haktır. Her ortak, haklı sebebin varlığı halinde dava açmak şartıyla ortaklığın feshini isteyebilir¹⁵⁸. Bu dava azınlığın korunması amacıyla getirilmiş bir olanak olmakla, sözleşme ile sınırlandırılması veya ortağın elinden alınması mümkün değildir¹⁵⁹. Haklı sebep kanunda tanımlanmamış olmakla kısaca dürüstlük kuralları uyarınca ortaklık ilişkisinin devamını olanaksız kılan nedenler olarak nitelendirilmiştir. Haklı sebebin limited ortaklığın feshini gerektirip gerektirmediği her olayın somut koşulları uyarınca hakim tarafından değerlendirilecek olmakla temel ölçüt haklı sebebi teşkil eden olguların, ortağın, ortaklık ilişkisine devamını kendisinden beklenemeyecek ölçüde zorlaştırması ve menfaatler dengesi uyarınca feshi zorunlu kılması ölçütüne göre belirlenecektir¹⁶⁰. Hakimin bakacağı ilk durum, maddi olguların ortak adına şirkete devamını çekilmezlik düzeyine ulaştırmış olup olmadığıdır.

Haklı sebebin dayandığı olgu, bazen tek bir olaya dair olmakla birlikte bazen de ve çoğunlukla devamlılık arz eden olayların birikimi sonucu meydana gelmektedir. Tek başına haklı sebep teşkil etmeyen çeşitli olgu ve olayların birikmesi sonucunda haklı sebep oluşturacağı yönünde Yargıtay 11. HD. 11.10.2012 T., 2010/11758 E.- 2012/15799 K. sayılı ilamında içtihat tesis etmiştir¹⁶¹.

Haklı sebep, görüldüğü üzere somut olay koşullarına göre değişen göreceli bir kavramdır. Tüm haklı sebepler adına tek bir geçerli unsurdan bahsedebilmek mümkün değildir. Kanun koyucu, bir anlamda bu sebepten de haklı sebebe ilişkin yasada bir tanımlama yapmamıştır. Hakim, somut olayın verileri ışığında her dosyada kendi içtihadını oluşturacak ve menfaatler dengesini gözetmek koşuluyla bir sonuca ulaşacaktır. Haklı sebep olarak nitelendirilen olguların kusura dayanması zorunlu değildir. Davalı tarafın kusurlu olması, hakime takdir yetkisini kullanırken kolaylık sağlayacak bir unsur olmakla ilişkinin geldiği çekilmezlik boyutunun takdirinde önemli bir kıstas sayılacaktır. Davacının kusurlu olması

¹⁵⁶ <http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/limited-sirketlerde-hakli-sebeple-fesih/> (erişim tarihi: 10.05.2018.)

¹⁵⁷ Erdem, 2014: 65.

¹⁵⁸ Şener, 2017: 969.

¹⁵⁹ Yıldırım, 2013: 46.

¹⁶⁰ Çamoğlu vd., 2017: N. 1741 o.

¹⁶¹ Çamoğlu vd., 2017: N.1741 p.

halinde ise kural olarak haklı sebeple fesih davası açamayacağı, açmasının dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil edeceği kabul edilmiştir. Doktrinde, haklı sebebe dayanarak dava açma hakkının, haklı sebebin oluşumunda kusurlu olmayan ortaklara ait olduğu kabul edilmektedir¹⁶². Buna karşın, haklı sebebin birden fazla maddi vakıya dayandığı hallerde davacının bazı olaylardaki kusurunun dava açma hakkını kaldıramayacağı, davacı ortağın yanında diğer ortakların da haklı sebebin varlığında kusurunun bulunması halinde fesih davası açabilmesi kabul edilmekte ve bu durumun hakimın takdir yetkisinde olduğu belirtilmektedir¹⁶³.

Yargıtay'ın, kusurlu ortağın, ortaklığın feshini isteyemeyeceği yönünde yerleşik içtihatları vardır. Şöyle ki; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Dava, limited şirketin fesih ve tasfiyesi istemine ilişkindir. Ortaklar arasındaki güven ilişkisinin sona ermesine daha ziyade kusuruyla sebebiyet veren ortağın kendi kusuruna dayanarak fesih ve tasfiyeyi istemesi ilke olarak kabul edilemez. Zira, hiç kimse kendi kusurlu davranışlarından kendisi lehine sonuç çıkartamaz. Aksi düşüncenin kabulü, daha ziyade kusurlu ortağın kendi kusurundan fayda sağlaması, başka bir ifadeyle kusurunun ödüllendirilmesi anlamına gelmektedir ki böyle bir kabulün hukukun genel ilkeleri yanında hakkaniyet ilkeleri ile de bağdaştırılması düşünülemez.

Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda iki ortaklı davalı şirketin ortakları arasında güven ilişkisinin sona erdiği, bu duruma her iki ortağın da bir takım

¹⁶² Giray, 2007: 204; Öcal, 2003: 224.

¹⁶³ Çamoğlu vd., 2017: N. 1741 r.; Öcal, 2003: 224.; Mineliler, 2012: 104.; Yargıtay 11. HD. 08.12.2005 T., 2004/14514 E.-2005/12079 K. sayılı ilamında konuya ilişkin olarak; *“Dava, tarafların ortağı olduğu dava dışı limitet şirketin muhik sebeplere dayalı olarak feshi istemine ilişkindir. Feshi istenen şirketin tarafların ortaklığından oluştuğu ve taraflar arasında anlaşmazlıklar ile açılmış çeşitli davalar bulunduğu ileri sürülmüştür. Dosya incelendiğinde davalının şirketin aynı zamanda müdürü olan davacı aleyhine açtığı şirket müdürlüğünden azil davası sonucu davacının müdürlükten azline karar verildiği, yine davalının davacıya karşı ortaklıktan çıkarılması için dava açtığı, taraflar arasındaki uyuşmazlıkların birbirlerine karşı suç işleme boyutuna varmış olup, davalının davacıya karşı etkili eylem suçunu işlediği iddiasıyla hakkında Asliye Ceza Mahkemesine açılan davanın 4616 sayılı Yasa uyarınca kesin hükme bağlanmasının ertelenmesine karar verildiği, şirketin mali durumuna ilişkin olarak resmi kurumlara yazılan yazılara gelen yanıtta şirketin vergi ve sigorta borçlarının bulunduğu, 1995, 1996 ve 1998 yıllarının matrahsız olduğu, şirketin kar etmediği ve verimli çalışmadığı anlaşılmış olup, esasen bu yönler mahkemece de kabul edilmesine rağmen davacının kusurlu bulunması nedeniyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, dosyada mevcut ceza mahkemesi kararı dikkate alındığında davalının da başka kişilerle birlikte davacıya karşı sabit eser meydana getirecek şekilde etkili eylem suçuna karıştığı, bu durumda taraflar arasındaki şirket ortaklığı ilişkisinden kaynaklanan çekişmenin davalının davacıya karşı fiziksel şiddet uygulaması boyutuna kadar vardığı, bu durumda davalının da kusursuz sayılamayacağı ve taraflar arasındaki bu çekişmelerden dolayı iki ortaklı şirketin amacına ulaşmasının olanaksız bulunduğu anlaşılmakla mahkemece davanın kabulü ile, şirketin feshine karar verilmesi gerekirken, dosya içeriğine ve delillere uymayan gerekçe ile yazılı şekilde reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.”* hükmüyle diğer ortağın da kusurluluğunun mahkemece tespit edilmiş olması karşısında iki kişilik limited şirkette fesih davasının açılabilmesinin kabulü şeklinde karar verilmesi gerektiğini içtihat etmiştir, bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr (erişim tarihi: 17.05.2018.).

eylemleriyle sebebiyet verdiği belirtilmiştir. Davalı vekili hükme esas alınan bilirkişi raporuna yönelik, davacı ortağın kendi kusurlu eylemleriyle ortaklar arasındaki güven ilişkisini zedeleyip fesih ve tasfiye sebebi yaratma gayreti içerisinde olduğunu, mahkemece yapılan yargılama ve alınan bilirkişi raporunun eksik incelemeye dayandığını, ... belirterek ciddi itirazlarda bulunmuştur. Davalı şirketin ortakları arasındaki güven ilişkisinin sona erdiğinin kabulünde bir isabetsizlik bulunmamakla birlikte, .. yukarıda açılanan ilke uyarınca taraflar arasındaki güven ilişkisinin sona ermesinde davacı ortağın daha ziyade kusurlu olup olmadığının tespitine, davacı ortağın daha az kusurlu kabulü halinde ise TTK'nın 636. maddesi uyarınca şirketin fesih ve tasfiyesi yerine duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözüm yollarının bulunup bulunmadığına dair ek rapor ya da oluşturulacak yeni bir bilirkişi heyetinden rapor alınmak suretiyle bir karar verilmesi gerekirken eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir.”

hükmüyle güven ilişkisinin sona ermesine kendi kusuruyla sebep olan ortağın, kendi kusuruna dayanarak fesih ve tasfiye istemesinin kabul edilemeyeceğini, hiç kimsenin kendi kusurlu davranışından fayda temin edemeyeceğini, aksi durumun kusurlu hareketin ödüllendirilmesi anlamına geleceğini içtihat etmiştir¹⁶⁴.

Olaya özgü özellikler bir arada değerlendirildiğinde daha az kusurlu addedilen ortağın haklı sebeple fesih davası açması kabul edilebilecekken ve doktrininde görüşü bu yöndeyken, Yargıtay, senelerdir aynı yönde tesis ettiği kararlar doğrultusunda, haklı sebebin varlığına dair kusurlu ve/veya daha fazla kusurlu ortağın, bu nedenle ortaklığın feshini isteyemeyeceği bu sebeple de ortakların kusurluluk durumlarının mutlaka hakim tarafından incelenip değerlendirmeye alınması gerektiği görüşünü benimsemektedir. Yine bu yönde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Mahkemece, bilirkişi raporuna itibar edilerek davalı şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilmiş ise de, davada uygulanması gereken 6102 sayılı TTK'nın 636. maddesi gereği fesih ve tasfiye için haklı sebebin oluşup oluşmadığı ve kusurun kimde bulunduğu üzerinde durulmamış, bu konuda gerek bilirkişi raporunda gerekse mahkeme kararının gerekçesinde hiçbir inceleme ve değerlendirme yapılmamıştır. Bu durumda, mahkemece, taraf iddia ve savunmaları üzerinde durularak 636. maddedeki koşulların oluşup oluşmadığı, şirketin feshi için haklı sebep bulunup bulunmadığı, kusurun hangi tarafta olduğu gözetilmek ve ayrıca yasanın 636/3. fıkrasındaki haller

¹⁶⁴ 13.06.2016 T., 2015/11340 E.- 2016/6490 K. sayılı bkz. Şener, 2017: 996, 997.

de değerlendirilmek suretiyle oluşacak sonuç çerçevesinde bir karar vermek gerekirken, bu hususlarda hiçbir gerekçeye yer verilmeksizin yazılı gerekçelerle sonuca varılarak fesih ve tasfiyeye karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

şeklinde hükmetmiş olup haklı sebebin tayininde kusurun tespit edilmesinin önemi vurgulamakta ve kusurun da değerlendirmeye alınmasıyla birlikte davacı taleplerinin değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmiştir¹⁶⁵.

Haklı sebebin varlığını ispat etme yükümlülüğü davacı taraftadır. Somut delillerle ispat edilemeyen haklı sebebin dayandırıldığı davanın bu sebepten reddine karar verilmelidir. Yargıtay da yerleşik içtihatları doğrultusunda somutlaştırılamayan ve yeterli delille varlığı ispatlanamayan haklı sebep iddiasının dikkate alınamayacağını ve bu sebebe dayalı istemin reddedileceğini belirtmektedir¹⁶⁶. Bu somutlaştırmanın tanıklar vasıtasıyla yapılabileceğini¹⁶⁷ ve hatta bunun yanında dosyanın iddialar ve tanık beyanları doğrultusunda bilirkişi incelemesine de tabi tutulabileceğini içtihat etmiştir¹⁶⁸.

Haklı sebeplerin varlığının tespiti ve somutlaştırılmasını takiben, hakim öncelikle haklı sebeple fesih davasının tali niteliği uyarınca, haklı sebep olarak nitelendirilen durumun kanuni veya sözleşmesel farklı bir yol üzerinden halledilebilmesi olanağını tespit etmişse fesih davasını reddetmelidir¹⁶⁹. Feshin son çare olması ilkesi uyarınca, haklı sebep olarak nitelendirilen bir olayın, genel kurul kararlarının butlanının tespiti veya iptal davası ile ortadan kaldırılabilmesi mümkünse bu yolun önceliği mevcuttur. Müdürlerin davranışlarının haklı sebep olarak iddia edildiği bir olayda müdürlere karşı sorumluluk davasının açılması ile sorunun çözülebileceği hallerde fesih davası değerlendirmeye alınmayacaktır. Bu sebeple hakim, çok geniş yetkilerle donandığı bu davada, iddia edilen sebeplerin haklı sebebi teşkil edip etmediğini ve bu sebeplerin şirketin feshini gerektirecek düzeye ulaşıp ulaşmadığını değerlendirmekle yükümlüdür.

¹⁶⁵ 21.01.2015 T., 2014/15049 E.-2015/786 K. sayılı bkz. Altaş, 2018: 949.

¹⁶⁶ Yargıtay 11. HD. 12.02.2001 T., 10112 E.-1024 K. sayılı ilamında; “Davacı vekili, müvekkilinin ortağı bulunduğu davalı şirketin diğer ortakları olan gerçek kişi davalıların müvekkilinin yaşlı ve hasta olması nedeniyle kendisini horladıklarını, hesaplardan haberdar etmediklerini, sürekli zarar gösterdiklerini ve yıllardır kar dağıtmadıklarını iddia etmiş, davalıların bir kısmı ilk oturuma gelerek iddianın doğru olmadığını, davalı şirketin zarar ettiği ve kar dağıtmadığının gerçeği yansıtmadığını savunmuşlar, davacının oğlu olan Yılmaz ise, iddianın gerçek olduğunu beyan etmiştir. Ancak, hükmeye dayanak bilirkişi raporunda davalı şirketin hiç zarar etmediği, her yıl kar ettiği fakat 1997 yılından itibaren kar dağıtmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, davacı ortağın diğer ortaklarca dışlandığı, horlandığı hususunda soyut iddiadan başka bir kanıt sunulmamıştır. Bu durumda davalı şirketin gayesini gerçekleştiremeyeceği ve haklı nedenlerle feshi koşullarının olduğu somut kanıtlarda kanıtlanmadığından, davacının feshe ilişkin isteminin reddi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş ve kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” hükmüyle haklı neden iddialarının somutlaştırılmadığı sebebiyle bozmaya karar vermiştir bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr

¹⁶⁷ Yargıtay 11. HD. 15.01.2004 T., 6106 E.-230 K. sayılı ilamı bkz. Şener, 2017: 1000.

¹⁶⁸ Yargıtay 11. HD. 29.09.2005 T., 10217 E.-8962 K. sayılı ilamı bkz. Şener, 2017: 1001.

¹⁶⁹ Şener, 2017: 1003.

Somut olayın verileri doğrultusunda öne sürülen sebeplerin ortaklık ilişkisinin devamını imkansız hale getirdiğini ve şirketin feshi için yeterli olduğunu tespit eden hakim, şirketin feshinden önce sorunun başka şekillerde giderilmesinin yollarını aramak zorundadır. Davacının şikayetlerini giderecek ve ortaklık ilişkisinin devamını, diğer ortaklar bir zarar görmeyecek şekilde mümkün kılacak başkaca çözümler bulunabiliyorsa, hakim herhangi bir talep olmaksızın resen bu çözümler uyarınca kararını tesis edecektir.

TTK md. 636/3. fıkrası; *“Mahkeme istem yerine, davacı pay sahiplerine paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir”* düzenlemesiyle, hakime şirketin feshi dışında bir yola başvurabilmesi açısından geniş bir takdir yetkisi tanımıştır. Bu düzenleme uyarınca, hakim haklı nedenle fesih talepli açılan davada davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve ortaklıktan çıkarılmasına karar verebilir. Ortağın çıkarılması yönünde takdir yetkisi kullanırken aranacak üç şart; ortağın haklı sebeple ortaklığın feshini talep etmiş olması, mahkemenin sebepleri haklı görmeli ve bu sebeplerin ortaklığın feshini gerektirecek düzeye ulaştığını tespit etmiş olmalı, ortağın payının gerçek değerinin ödenmesinin öngörülmesidir¹⁷⁰. Ortağın bu şartlar altında çıkarılma talebinin olup olmadığı farketmeyecektir. Hakim, bu yönde bir talebi olmayan ortağın da haklı sebeple fesih davası açması halinde ortaklıktan çıkarılmasına hükmedebilir. Eğer şirketin devamı ekonomik ve rasyonel açıdan daha doğru olacaksa, şirketin feshi yerine ortağın çıkarılmasına karar verilebilecektir¹⁷¹. Her iki halde de hakimin ortağın çıkarılmasına karar vermesi halinde payının gerçek değerini hesaplatarak kararına yazdırması gerekecektir. Mahkemenin kararı yenilik doğurucu nitelikte olmakla çıkma kesinleşinceye kadar çıkarılan kişi haklarını kullanamayacaktır¹⁷².

Haklı sebeple fesih davasında, ortaklığın feshi ve davacı ortağın çıkarılması dışında hakim duruma uygun düşen başkaca çözümlere de karar verebilecektir. Bu çözümlerin ne olduğu TTK’da belirtilmemiştir. Hakime tanınan geniş takdir yetkisi kapsamında, somut olayın özelliklerinin değerlendirilmesiyle bu çözümlere ulaşılabilecektir. Duruma uygun düşen başkaca çözümlerin üretilmesi aşamasında hakimin, diğer ortaklar ile davacı ortağın görüşünün alınması *“kabul edilebilirlik”* ölçütü kapsamında doktrinde tartışmalıdır¹⁷³. Zira varılacak çözümlerin, davacı ortakla beraber tüm ortaklığı etkileyeceği aşikardır. Bununla beraber hakim, çözüm üretme aşamasında, ortaklar arasında uzlaşma sağlamaktan ziyade,

¹⁷⁰ Tekinalp, 2013: N. 21-46, 496.

¹⁷¹ Erdem, 2015: 66.

¹⁷² Tekinalp, 2013: N. 21-46, 496.

¹⁷³ Erdem, 2015: 67.

feshin son çare ilkesi ve ortaklığın ayakta tutulması ilkesi doğrultusunda bir sonuca ulaşmalıdır. Bu sonuçlar öğretide, hakimin kar dağıtımına karar vermesi, şirketin bölünmesi ve çıkmak isteyen ortaklara bölünme sonucunda yeni kurulan şirketten pay verilmesi, çeşitli ortakların veya ortağın müdür olarak atanması gibi çözümler şeklinde belirtilmektedir¹⁷⁴.

¹⁷⁴ Erdem, 2014: 67; Çamoğlu vd., 2017: N. 1742a.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA SEBEPLERİ VE ÇIKMA HAKKININ KULLANILMASI

Limited Şirketleri, anonim şirketlerden ayıran en önemli fark, ortakların birbirleri ile olan ilişkilerinde sermayenin yanı sıra kişiliklerinin de önem arz ediyor oluşudur. Kişi ortaklığına özgü öğelerin egemen olduğu bu karma tipli ortaklığın¹⁷⁵ ayakta kalabilmesi, ortaklar arasında sağlam bir güven ilişkisinin tesisine bağlıdır. Bu bağlamda, ortağın şirket ilişkisine devamını imkansız kılan nedenlerin varlığı halinde, şirketin devamlılığını sağlamak ve ortağı şirket ilişkisine tahammüle zorlamamak adına çıkma imkanının sağlanması gerekir. Çıkma hakkı, mutlak bir ortaklık hakkı niteliğindedir. Limited şirkette ortakların şirketten çıkma hakları, şirket sözleşmesi ile kayıtsız şartsız tanınabileceği gibi bu hakkın kullanılması belirli şartlara da bağlanabilir. Bunun dışında bir ortağa sözleşmeyle belirli koşullarda ya da koşulsuz olarak çıkma hakkı tanınsın tanınmasın, haklı nedenlerin varlığı ortağa çıkma hakkını kazandırır¹⁷⁶. Çıkma hakkı da her hak gibi dürüstlük kuralına uygun olarak kullanılmalıdır. Ortağın çıkma hakkını dürüstlük kuralına aykırı kullanması neticesinde, kooperatif şirketlerdeki uygulamaya kıyasen limited şirketlerde de şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasa dahi Türk Borçlar Kanunu (TBK)¹⁷⁷,nun genel hükümlerine göre kendisinden tazminat talep edilebilmesi mümkündür¹⁷⁸.

Ortak, kendisine şirket sözleşmesiyle belli koşullar halinde ya da hiçbir koşula bağlı olmaksızın tanınan çıkma hakkının varlığı durumunda, bu koşulların gerçekleşmesini takiben veya herhangi bir koşulun gerçekleşmesini beklemeksizin çıkmayı şirkete bildirebilir. Bildirim şirket müdürlerine yapılır. Doktrinde, bu bildirimin şirket genel kuruluna da yöneltilebileceği yönünde görüşler mevcuttur¹⁷⁹. Haklı sebeplerin varlığı halinde ise ortağın dava yolu ile çıkma hakkını kullanabilmesi düzenlenmiştir. Haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılmasında çıkmayı gerçekleştiren irade mahkeme hükmü olacak ve bu kararın kesinleştiği tarihte şirketle ortak arasındaki hukuki ilişki son bulmuş olacaktır¹⁸⁰.

TTK md. 638/2 hükmüyle, çıkma hakkını kullanmış bir kişinin, yargılama süresince ortaklık haklarını kullanmasının ve borçlarını yerine getirmekle yükümlü olmasının konumuna uygun olmayacağı dikkate alınarak, mahkemenin istem üzerine, dava süresince,

¹⁷⁵ Pulaşlı, 2017: 809.

¹⁷⁶ Kiper, 1996: 235.

¹⁷⁷ RG., 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı.

¹⁷⁸ Can, 2007: 76.

¹⁷⁹ Şahin, 2013: 177.

¹⁸⁰ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 j.

davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilmesine ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. Kanun koyucu, mahkeme tarafından bu kararın, ancak istem üzerine verilebilmesini düzenlemiştir. Kanun madde metninde veya gerekçesinde istemin kim tarafından gerçekleştirileceği; ortağın mı yoksa şirketin mi istemde bulunması gerektiğine ilişkin bir açıklama mevcut değildir¹⁸¹. Konu, yargı kararları ve doktrin görüşlerine bırakılmıştır.

Tamamen yeni kanunla getirilen çıkmaya katılma müessesesi, TTK md. 639 hükmü ile düzenlenmekte olup ortaklıktan çıkmak isteyen bir ortağın işlemine belirli koşullarda diğer ortakların da katılmasını düzenlemektedir. Hüküm, şirketten çıkma gerekçesinin kendileri açısından da geçerli olduğunu düşünen ortakların aynı imkandan yararlanabilmelerini sağlarken¹⁸², tüm ortakların şirket malvarlığından eşit olarak yararlanmasına imkan sağlamakta, çıkma hakkının dürüstlük kurallarına uygun kullanılmasını sağlamayı hedeflemektedir¹⁸³.

Tüm bu sayılan hallerde kanun koyucunun asıl kriteri ortağın ortaklık ilişkisini sonlandırmaya yönelik iradesidir. Ortaklık ilişkisinin dışında kalan diğer hallerden farklı olarak sözleşmeye dayalı, haklı sebebe dayalı çıkma hallerinde ve çıkmaya katılma durumunda, ortağın doğrudan çıkmaya yönelik bir beyanın mevcut olduğu görülmektedir. Sözleşme serbestisi ve temel hak ve özgürlükler kapsamında bu iradenin hangi şekillerde kullanılabileceği kanunla düzenlenmiş olmakla, kanunun düzenlemediği alanların da taraflarca belirlenmesine kanun koyucu tarafından izin verilmiştir.

3.1. Çıkma Sebepleri

3.1.1. Şirket Sözleşmesi Hükmüne Dayalı Çıkma

TTK md. 638/1 uyarınca, limited şirket sözleşmesi ile ortaklara çıkma hakkı tanınabilir. Çıkma hakkının şirket sözleşmesinde nasıl düzenleneceği kanun koyucu tarafından öngörülmemiştir. Kanunda belirtilen tek husus bu hakkın sözleşme ile öngörülebileceğine dairdir. Çıkma hakkı ve kapsamı, emredici hükümlere, ahlak ve adaba aykırı olmamak kaydıyla, şirket sözleşmesinde dilendiği şekilde ve geniş kapsamlı bir düzenlemeyle yer alabilir¹⁸⁴. Şirket sözleşmesiyle çıkma hakkının verilmesi hiçbir şarta bağlanmadan sadece çıkma hakkının varlığı sözleşmede belirtilerek tanınabileceği gibi tanınan çıkma hakkının yine sözleşme ile belirlenen şartlara bağlanması da mümkündür.

¹⁸¹ Altaş, 2017: 329.

¹⁸² Kendigelen, 2016: 554.

¹⁸³ Çamoğlu vd., 2016: N. 1675 r.

¹⁸⁴ Taşdelen, 2012: 176.

Çıkma sebeplerine örnek olarak; belli sürenin dolması halinde isteyen ortağın şirketten çıkabilmesi, şirketin belirtilen düzeyde kazanç sağlayamaması, şirket sözleşmesinde tespit edilen zamanlarda belli miktar ve oranda sermaye artırımının yapılamaması, bir ortağın ölümü veya şirketten çıkarılması, yıllık kazançlardan sözleşmede belirtilen oranlarda kazanç sağlanamaması, şirketin işgal konularından olan bir işin tamamlanması veya yapılmasının imkansızlaşması, genel kurulun ve ortakların rekabet yasağının kaldırılması için izin vermemesi gibi haller sayılabilir¹⁸⁵.

Bunun yanı sıra çıkma hakkının belli koşullara bağlanması haline verilebilecek örnekler ise ortaklıktan ayrılan ortağa yapılacak ödemenin 4 eşit taksitle ödeneceği, ayın veya para olarak ödeme yapılabileceği, ayrılma halinde sermaye payının sadece ortaklara onların hisseleri oranında gerçek değeri üzerinden devredilebileceği, çıkma hakkının sadece belli bir süre içerisinde kullanılabileceği ve bu süreden sonra kullanılamayacağı gibi haller olarak düzenlenebilir¹⁸⁶. Şirket sözleşmesinde yer alan çıkma hakkına ve şartlarına ilişkin düzenlemelerde dürüstlük kuralına uymak ve ahlak ve adaba mugayir olmayan şartlar koymanın yanı sıra eşitlik ilkesinin de gözetilmesi gerekmektedir.

Şirket sözleşmesinde çıkma, belli sebeplere bağlanabilmesinin yanında bir de ortaklık genel kurulu kararı alınması zorunluluğuna bağlanabilir. Bu durumda azınlıkta kalan ortağın ya da ortakların ortaklıktan ayrılması imkansız hale gelebilir. Bu halde de sözleşmeye dayalı çıkma hakkını kullanamayan ortak, TTK md. 638/2 uyarınca haklı sebebe dayalı çıkma hakkını kullanabilecektir. Zira, bu hak ortağın elinden alınamayacak olan mutlak bir ortaksal hak niteliğini haizdir¹⁸⁷.

Şirket sözleşmesinde çıkma hakkının hiçbir koşula bağlı olmaksızın tanındığı hallerde ortaklık adına bazı sakıncalar doğurması söz konusu olacaktır. Ortağın hiçbir koşula bağlı olmaksızın kullandığı çıkma bildirimini takiben şirket çıkan ortağın pay karşılığını ödemek durumunda kalacak ve nakdi sıkıntı yaşayabilecektir¹⁸⁸. Şirketin esas sermayeyi aşkın malvarlığına sahip olmadığı durumda çıkan ortağın ayrılma payını ödemek için sermayenin azaltılması gündeme gelecektir. Çıkma hakkını kullanan ortağın payının şirket sermayesindeki yerinin büyük olması halinde şirketin infisaha kadar sürüklenebilmesi gündeme gelecektir. Bu bağlamda doktrinde kimi görüşler, herhangi bir koşul belirlenmeksizin tanınan çıkma hakkının limited şirket yapısına uymayacağını zira sermaye azaltılması yolunun istisnai hallerde başvurulacak bir yol olduğunu savunmaktadır¹⁸⁹.

¹⁸⁵ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 768.

¹⁸⁶ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 768.

¹⁸⁷ Şener, 2017: 875.

¹⁸⁸ Beşok, 2010: 41.

¹⁸⁹ Baştuğ, 1966: 33.

Şirket sözleşmesiyle çıkma hakkının kullanılmasının şekli ve kullanılmasına bağlanan mali sonuçlara dair şartlara ve sınırlamalara yer verilebilir. Hatta belirli şartların oluşması halinde buna bağlı çıkmanın kendiliğinden gerçekleşeceği, ortaklığa yöneltilmesi gereken bir irade beyanı olmaksızın çıkma hakkının kullanılabileceği de şirket sözleşmesinde düzenlenebilir¹⁹⁰. Şirket sözleşmesi ile çıkma payının hesaplanma ve ödeme koşulları düzenlenebilmekte, hesaplanma yöntemi de belirlenebilmektedir. Buna karşın, bu yolla ortağın ayrılma payının aşırı derecede sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir¹⁹¹.

Şirket sözleşmesiyle tanınacak çıkma hakkının kuruluş aşamasında sözleşmede yer alması sorun yaratmazken, sonradan yapılacak bir değişiklikle sözleşmeye konulmak istenmesi veya sözleşmede yer aldığı halinin değiştirilmek istenmesi ya da kaldırılmak istenmesi sorunlara yol açabilecektir. Sonradan tanınan çıkma hakkı çıkmak isteyen ortaklar açısından bir avantaj olarak değerlendirilebilecekken, sözleşmede bulunan haliyle çıkma hakkına güvenerek ortaklığa dahil olan bir ortak açısından mevcut çıkma hakkının tadili veya kaldırılması dezavantaj olacaktır. Mağdur konumda olan ortağın rızasının gerekebileceği düşünülse de rıza alınması halinde ortaklıkta karar alınmasının imkansız hale gelmesi söz konusu olacaktır. Bu sebeple çıkma hakkının tadili veya kaldırılması hususunda şirket sözleşmesinin değişikliğinde kanunen aranan nisapların kabulü yerinde olacaktır¹⁹². Zira genel kurul kararlarının iptali ya da butlanı konusunda dava açarak mahkeme kararıyla haklı sebebe dayalı çıkma hakkı her zaman mevcuttur. TTK md. 589/1 bendi f fıkrası uyarınca nisap konusunda şirket sözleşmesinde farklı düzenlemeler getirilmesi mümkündür. Yapılan sözleşme değişikliklerine ilişkin de tescil ve ilan zorunluluğu bulunmaktadır (TTK md. 589/2.f).

Ortakların sözleşmeye dayalı çıkma hakkını kullanması halinde çıkma bildiriminin ortaklığa yani ortaklığa temsilen müdüre ya da birden çok müdürle temsili halinde müdürlerden birine ulaşması halinde çıkma etkilerini ve sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır. Bu bildirimin ulaşmasını takiben, diğer ortaklar ile çıkma talebinde bulunan ortak arasında, sözleşmesel sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediğine ya da diğer bir anlatımla, çıkma talebinde bulunan ortağın çıkma hakkının doğup doğmadığına ilişkin ihtilaflar söz konusu olabilir. Böyle bir durumda ortak ya da ortaklık, mahkemeye başvurarak çıkma talebinin dayandırıldığı sözleşmesel çıkma sebebinin gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin tespit

¹⁹⁰ Taşdelen, 2012: 177.

¹⁹¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 c.

¹⁹² Taşdelen, 2012: 177.

davası açabilecektir¹⁹³. Mahkeme tarafından verilecek karar, hakkın doğumuna ilişkin bir tespit kararı olup açıklayıcı niteliği haizdir. Mahkeme, çıkma sebebinin haklılığını ya da çıkma bakımından önemini incelemekle mükellef değildir. Tespit kararıyla birlikte çıkma hakkı, bildirimin ortaklığa ulaştığı an kullanılmış kabul edilecektir.

3.1.2. Haklı Sebebe Dayalı Çıkma (Kanundan Kaynaklanan)

3.1.2.1. Genel Olarak

TTK, haklı sebeplerin varlığı halinde ortağın şirketten çıkma isteğini dava yolu ile kullanmasını öngörmüştür. Kanun koyucunun haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılmasında aradığı şart, ortağın ortaklık ilişkisinden çıkmasını haklı kılacak bir haklı sebebin var olmasıdır. Haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma, kanundan kaynaklanan bir çıkma olmakla şirket sözleşmesinde bu yönde bir hüküm bulunmasına gerek yoktur¹⁹⁴. Limited ortaklık, sürekli bir borç ilişkisini niteliğini haiz olmasından mütevellit, söz konusu ilişkinin haklı sebeple sona erdirilebilme ilkesi geçerli kabul edilmektedir. Zira, süreklilik taşıyan hukuki ilişkilere son verebilme niteliğini taşıyan haklı sebep kavramının temelinde dürüstlük kuralı ve kişilik haklarının korunması prensibi mevcuttur¹⁹⁵. Bu tarz bir ilişki, dürüstlük kurallarına aykırı hale geldiği ve kişilik haklarına zarar verdiği noktada devamına mecbur bırakılamaz. Bunun yanı sıra, limited şirket şahıs şirketi özelliklerini de sergileyen karma yapıli bir şirket olmasından mütevellit şahsi yükümlülüklerin ve şahsi özelliklerin de önem arz ettiği bir şirket tipidir. Güven ilişkisinin zedelendiği veya şahsi nitelikli unsurların ortadan kalktığı veya değiştiği durumda ortağın bu ilişkiyi sonlandırmak istemesi olağandır. Kaldı ki, pay devrinin de limited şirkette sıkı şekil şartlarına tabi tutulması ve somut olayın özelliklerine göre payın devrinin güçleştiği veya imkansız olduğu durumlar da göz önünde bulundurulduğunda, haklı sebebin varlığı halinde ortağın içine düştüğü durumdan kurtulabilmesi imkanı yaratılmıştır.

Haklı sebebin tayininde oldukça hassas bir denge söz konusu olmakla hakim tarafından tarafların menfaatleri dengelenecek şekilde bir karar verilmelidir. Zira hakim, olur olmaz sebeplere binaen bir haklı sebep yaratılarak ortaklık ilişkisinin çözülmesinin önüne geçerken bir taraftan da ortağın bu ilişkiye mecbur bırakılması halinde meydana gelecek zararları göz önünde bulundurmak ve ona göre bir karar vermekle yükümlüdür.

Haklı sebeplerin mevcudiyetinde her ortak dava yoluyla çıkma hakkını kullanabilir. Haklı sebeple çıkma hakkı, emredici nitelikte, ortağın elinden alınamayan, şirket

¹⁹³ Şener, 2017: 878.

¹⁹⁴ Pulaşlı, 2017: 811.

¹⁹⁵ Taşdelen, 2012: 179.

sözleşmesiyle sınırlandırılmayan ve kaldırılamayan bir mutlak hak niteliğindedir. Çıkma hakkı, ortağın ortaklığa bağlı haklarından olup şirket sözleşmesiyle çıkma durumunda söz konusu olacak bir cezai şart öngörülebilmesi de mümkün değildir¹⁹⁶. Haklı sebebe dayalı çıkma hakkının mutlaklığının yanında son çare ilkesince kullanılması gerekmektedir. Ortaklık içerisindeki ihtilafların, başka yollarla giderilebilmesinin mümkün olduğu hallerde, örneğin genel kurul kararının iptali veya butlanın tespiti davası ile veya müdürün azli davası yoluyla sorunların çözülebilmemesinin mümkün olduğu durumlarda ortağın, menfaatler dengesi uyarınca ortaklıktan çıkamayacağına karar vermek gerekecektir. Haklı sebebe dayalı çıkma davasında mahkemeye tanınan geniş takdir yetkisi kapsamında tüm bu hususların değerlendirilmesi, tüm tarafların menfaatlerinin göz önünde bulundurulması yer almaktadır. Ortaklıkla ilişkinin kesilmesinde öncelikli yol esas sermaye payının devri olmakla, devrin hukuki veya fiili sebeplerle zor olup olmadığının da aynı davada değerlendirilmesi gerekmektedir¹⁹⁷.

Tek kişi ortaklıklarında haklı sebebe dayalı çıkma davası açılmayacaktır. İki veya daha fazla ortak sayısının olduğu ortaklıklarda, ortaklığın feshinden önce ortağın haklı sebeple çıkmasına ilişkin hüküm kurulması mümkün olabilecektir. TTK uyarınca tek kişi ortaklıklarının mümkün kılınmasıyla iki veya daha fazla ortak sayısı olan ortaklıkların tek kişi ortaklığı olarak devam edebileceği durumlarda fesih yerine çıkma kararının verilmesi yerinde görülmektedir. Buna ilişkin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Mahkemece iddia, savunma, benimsenen bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre; taraflar arasındaki güvenin zedelenmesi sebebiyle sözleşmenin devamının çekilmez olması ve ortakların sözleşmeyi devam ettirmelerinin kendilerinden beklenemeyecek olmasının şirketin feshi için haklı neden sayıldığı, şirketin ortakları arasındaki dava dosyaları göz önüne alındığında tarafların aralarındaki güven ilişkisinin giderilemeyecek derecede zedelendiği, bu sebeple tarafların şirket ortaklığını devam ettirmelerinin beklenemeyeceği ve üç ortaklı olan şirketin 2 ortağının şirketten ayrılma veya şirketin feshi talebinde bulundukları göz önüne alındığında haklı sebeple fesih talebinin yerinde olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne, davalı şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilmiştir.

Dava, limited şirket ortaklığından çıkma veya şirketin feshi istemine ilişkindir. Mahkemece, yukarda açıklandığı gibi haklı sebeple şirketin feshine karar verilmiştir. Dava tarihinden sonra yürürlüğe giren 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 573. maddesine göre limited şirketlerin tek ortaklı olarak ticari hayatlarına devam etmesi

¹⁹⁶ Şener, 2017: 879.

¹⁹⁷ Şener, 2017: 880.

mümkündür. 6102 Sayılı Kanun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında 6103 Sayılı Kanunun 3. maddesine göre T.T.K.nun yürürlüğe girmesinden önceki olaylara da uygulanır. Mahkemece, söz konusu kanun hükmü değerlendirilmeksizin, yani şirketin tek ortaklı olarak ticari hayatına devam edip etmeyeceği tartışılmaksızın, yazılı gerekçeyle şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu sebeple bozulması gerekmiştir.”

hükmüyle ortaklığın devamını sağlayacak şekilde karar verilmesi gerektiğini ve kurulu düzenin bozulmaması ilkesinin göz önünde bulundurulmasını içtihat etmiştir¹⁹⁸.

3.1.2.2. Haklı Sebep Kavramı

Kanun koyucu tarafından teşmil edilen haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılması, ancak mahkeme tarafından haklı bir sebebin varlığının tespitine bağlıdır. Yasa, çıkma hakkını haklı sebebin varlığına bağlamış ne var ki haklı sebep kavramına ilişkin herhangi bir açıklama yapmamıştır. Haklı sebep kavramına dair sadece kollektif şirkete ilişkin 245. maddede¹⁹⁹ bir tanım verilmiş olup hem TBK’nın hem de TTK’nın birçok yerde geçmesine karşın sadece örnekler üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır²⁰⁰. TBK md. 629 hükmünde, “*yönetici ortağın görevini aşırı ölçüde ihmal etmesi veya iyi yönetim için gerekli olan yeteneğini kaybetmesi*” hali haklı sebep olarak sayılmıştır. Bunun dışında TTK md. 219/son hükmünde, “*görevin yerine getirilmesinde basiretsizlik, ağır ihmal veya yönetimde iktidarsızlık gibi haller, haklı sebep sayılır*” şeklinde bir düzenleme söz konusudur.

Yasada sayılan haller, örnek kabilinden sayılmış olmakla hakim, somut olayın özelliklerine göre haklı sebebin varlığını tayin edecek ve buna göre çıkma sebebinin mevcudiyetine karar verecektir. Doktrinde haklı sebebin ne olduğuna ilişkin farklı tanımlar mevcuttur. *Domaniç ve Arslanlı* haklı sebebi, “*bir hukuki ilişkinin sürdürülmesini çekilmez hale getiren ve yenilik doğuran bir bildirim veya dava ile hukuki ilişkiyi sona erdirmek veya değiştirmek yetkisinin kullanılmasını adil gösteren hukuki olgu*” olarak tanımlamıştır²⁰¹. Tekil, ortakların bir şirket sözleşmesi ile bir araya gelmesinin ortak bir amaca ulaşmak düşüncesi

¹⁹⁸ 20.06.2013 T., 15246 E.-12937 K. sayılı bkz. Şener, 2017: 880, 881.

¹⁹⁹ 3. Haklı sebepler

Madde 245-(1) Haklı sebep, şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkansız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır; özellikle;

- a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması,
- b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi,
- c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret ünvanını veya mallarını kötüye kullanması,
- d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi gibi haller haklı sebeplerdendir.

(2) a, b ve c bentleri gereğince kendisinde fesih sebebi doğmuş olan ortağın dava hakkı yoktur.

²⁰⁰ Pulaşlı, 2017: 811; Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 k.

²⁰¹ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 736.

olduğundan yola çıkarak haklı sebebi “*bunu ileri süren ortağın böyle bir durumla başlangıçta karşılaşsaydı şirkete girmeyi asla istemeyeceği durum*” olarak tanımlamıştır²⁰². Pulaşlı, haklı sebebi “*ortaklık ilişkisinin ve akdinin dürüstlük kuralı uyarınca devamını olanaksız kılan hukuki bir olay*” olarak ifade etmektedir²⁰³. Çamoğlu ise haklı sebebin “*ortaklık ilişkisini çekilmez hale getiren ve dürüstlük kurallarına göre ortak açısından bu ilişkinin sürdürülmesinin kendisinden istenemeyeceği nedenler*” olarak nitelemiştir²⁰⁴. Tüm bu tanımlardan anlaşılacağı üzere haklı sebep, her somut olaya göre farklı bir şekilde karşımıza çıkacaktır. Ama temelinde aranacak şart haklı sebebin, sözleşme ilişkisini çekilmez hale getirmesi, ortaklık ilişkisinin devamının artık kendisinden beklenemeyecek bir hal alması, sözleşmeye duyulan inanç ve güveni ortadan kaldırmasıdır²⁰⁵.

Haklı sebebe dayalı çıkma davası açan ortak, dayandığı haklı sebebi ispat yükü altındadır. Yargıtay da yerleşik içtihatları doğrultusunda, haklı sebebin davacı ortaklar tarafından somut deliller ispat edilebilmesini davanın kabulü için koşul olarak aramaktadır. Buna ilişkin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Dava, haklı sebeplerle şirket ortaklığından çıkma ve çıkma payının tahsili istemine ilişkin olup, .. davacıların ortaklıktan çıkma talepleri haklı bulunmuş ve davanın kabulüne karar verilmiştir. Ancak, mahkemece ortaklık çıkmak için haklı sebeplerin bulunup bulunmadığı hususu yeterince değerlendirilmemiş olup, mahkemece kararın gerekçesinde sayılan nedenler haklı sebepler olarak kabul edilemez. Haklı sebep ile kast edilen örneğin; şirket ortaklığını çekilmez kılacak nitelikteki husumet, şirketin işleyişi, yönetimi ve faaliyetleri hakkında bilgi vermemenin süreklilik kazanması, ortakların şirketten dışlanması, şirket yöneticilerinin kişisel menfaatleri yönünde hareket edip şirketi borca batık hale sürüklemesi, şirkete ihanet etmesi olarak sayılabilir. Somut olayda, davacıların başka bir şehirde olması ya da şirketin bazı

²⁰² Tekil, 1996: 141 vd.

²⁰³ Pulaşlı, 2017: 812.

²⁰⁴ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 l.

²⁰⁵ Yargıtay 11. HD. 19.11.2015 T., 2014/17528 E.-2015/12310 K. sayılı ilamında haklı sebeplerin neler olduğuna ilişkin örnekler sayarken bir taraftan da somut olaya ilişkin veriler ışığında haklı sebeplerin varlığı halinde yapılabileceklerin neler olduğuna dair hüküm tesis etmiştir. Şöyle ki; “*..haklı sebep kavramı yasada açıkça tanımlanmamış ise de her davada, hukuki ve maddi olayların özelliği dikkate alınarak ileri sürülen nedenlerin haklı sebep teşkil edip etmeyeceği hususunun irdelenmesi gerekir. Şirketin devamlı olarak zarar etmesi, kuruluş ve gayesinin gerçekleşmesine imkan kalmaması, ortaklar arasındaki ciddi anlaşmazlıklar, ortağın bakiye sermaye borcunu ödemekte temerrüdü gibi sebepler haklı sebeplere örnek olarak sayılabilir. Somut olayda davacı ile davalı ortaklardan özellikle birisi arasında bir kısmı mahkumiyetle sonuçlanmış çok sayıda adli olayın yaşandığı, bu bağlamda davacıya karşı fiziksel şiddet boyutuna varan eylemin de mahkeme kararı ile sabit olması karşısında kabulün aksine davalı şirketin feshi için haklı nedenin oluştuğunun kabulü zorunludur. Ancak karar tarihinde yürürlükte olan 6102 sayılı TTK md. 636/3 maddesine göre, haklı sebeple limited şirketin feshi istendiğinde, mahkeme istem yerine, davacı ortağın payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun diğer bir kabul edilebilir bir diğer çözüme hükmedebilir.*” bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr , (erişim tarihi: 10.05.2018)

yıllar zarar etmiş olması haklı sebep olarak kabul edilemez. Zira, davacıların TTK'nin 614. maddesinde de ifade edildiği üzere şirket işleri hakkında bilgi alma ve inceleme hakkı mevcuttur. ..Ayrıca davacılar tarafından şirket müdürlerinin şirketi kötü yönettiğine dair somut deliller sunulmamış olup, ticari hayatta şirketler bazı dönemler kar elde edebileceği gibi zarar da edebilmektedir. Şirket faaliyetlerine devam etmekte olup, özvarlığı da mevcudiyetini korumaktadır. O halde, davacılar tarafından ileri sürülen ve delillerle desteklenmeyen gerekçelerin şirket ortaklığından çıkmak için haklı sebep teşkil etmeyeceği gözetilmeksizin yazılı gerekçelerle davanın kabulüne karar verilerek davacıların ortaklıktan çıkma paylarının hesaplanması doğru olmamış, yerel mahkeme kararının davalı şirket yararına bozulması gerekmiştir.”

şeklinde hükmederek hem haklı sebep olarak ileri sürülen iddiaların somutlaştırılması gerektiğini hem de haklı sebep olarak nitelendirilebilecek bir olayın somut olay verileri doğrultusunda çıkma hakkına dayanak sağlayabilecek nitelikte olmadığını içtihat etmiştir²⁰⁶.

Haklı sebebi teşkil eden nedenler, objektif veya sübjektif mahiyette olabilir²⁰⁷. Objektif nitelikte olan sebepler genellikle ortakların iradesi dışında gelişenlerdir. Sübjektif nitelikli olanlar ise haklı sebebin varlığına kendi kusuruyla sebep olmayan ortağa dava yoluyla çıkma hakkını kullanmasını sağlayan sebeplerdir²⁰⁸. Objektif nitelikli sebeplerden dolayı dava açan ortağın kusurlu olup olmadığına bakılmazken, sübjektif nedenlerden dolayı çıkma davası açıldığında ortağın kusurlu olup olmadığı önem arz edecektir²⁰⁹. Sübjektif haklı sebepler, ortakların birbirleriyle olan ilişkilerinden, şirket ile ortak arasındaki ilişkiden veya ortağın kişisel durumundan doğabilir²¹⁰. Bir diğer tasnif ise nesnel ve öznel olarak yapılabilir.

²⁰⁶ 22.06.2016 T., 2015/9114 E.-2016/6883 sayılı bkz. Şener, 2017: 883, 884.

²⁰⁷ Giray, 2007: 201.

²⁰⁸ Yargıtay 11. HD. 02.04.2002 T., 2002/162 E.-2002/3015 K. sayılı ilamında; “davalı şirketlerin, davacı dışındaki ortaklarının yakın akraba oldukları anlaşılmaktadır. Davacı bu şirketlere ortak olduktan sonra bir müddet müdürlük görevinde bulunmuş, daha sonra müdürlükten azledilmiş, bundan sonra ise davacı ile diğer ortaklar arasında dava dosyasına yansıyan sürtüşmeler başlamıştır. Davacı ile diğer ortaklar arasındaki olayların kronolojik gelişme seyrine göre, davacının şirket ortaklığını sağlıklı bir şekilde sürdürme imkanının kalmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum ise, TTK'nın 551/2 maddesi uyarınca ortaklıktan çıkma için muhik sebep oluşturur...” kararıyla davacının ortaklıktan çıkma isteğinin kabulüne karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir, bkz. Erdil, 2010: 230.; https://www.burhaneray.com/Makale/ortaklardan-birinin-talebi-uzerine-limited-sirketlerin-hakli-sebeplerle-feshi_855.aspx, erişim tarihi: 26.04.2018.

²⁰⁹ Giray, 2007: 201.

²¹⁰ Çevik, 2003: 244.; Yargıtay 11. HD. 06.04.2016 T., 2015/8665 E.-2016/3695 K. sayılı ilamında; “Dava, limited şirket ortaklığından çıkma istemine ilişkin olup iş bu davayı ortak, haklı sebeplerin varlığı halinde açabilir. Mahkemece davalı şirketin, TTK'nın 614. Maddesi gereğince davacının bilgi alma ve defterleri inceleme hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle çıkma isteminde haklı olduğu sonucuna varılarak davanın kabulüne karar verilmiştir. Ancak 6102 sayılı TTK'nın Bilgi alma ve inceleme başlıklı 614/ (1) ve (2) bentleri uyarınca, her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir. Genel kurul bilgi alınmasını ve incelemeyi haksız yere engellerse, ortağın istemi üzerine mahkeme bu hususta karar verir. Somut olayda davacının bu konuda bir girişimde bulunmadığı, yasal

Rekabet ortamında ya da yeni vergiler sebebiyle şirketin yaşama şansının kalmayıp, şirket faaliyetlerinin temeli olan lisansın iptal edilmesi, şirketin devamlı zarar etmesi gibi nedenler nesnel sebeplere örnek olarak verilirken, ortaklar arasında şiddetli geçimsizlik, güven temelinin çökmesi, şirketin lider ortağının çalışma gücünü yitirmesi gibi nedenler de öznel sebepler arasında sayılmaktadır²¹¹. Haklı sebebin var olup olmadığının tespitinde limited şirketin sermaye şirketi yönünün mü yoksa şahıs şirketi yönünün mü ağır bastığına göre belirlenecektir. Sermaye şirketi yönü ağır basan şirketlerde haklı sebepler daha çok ortaklar arası ilişkilerden doğan tamamen objektif nitelikli olaylar olurken şahıs şirketi niteliği ağır basan limited şirketlerde sübjektif nitelikli olaylar haklı sebep teşkil etmektedir²¹².

Her ortak haklı sebebin varlığında ortaklıktan çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Haklı sebep olarak ileri sürülen nedenlerin haklı olup olmadığının takdiri ise mahkemeye aittir²¹³. Haklı sebebin, her olaya özgü farklı şekillerde karşımıza çıkıyor olması sebebiyle, kesin ve değişmez ölçütlerle tespit edilmesi, hakime takdir alanı imkanı bırakmayacak ve olay bazında hak ve nefasetle bağdaşmayan, adil olmayan sonuçlar yaratacaktır²¹⁴. Hakim, davacı tarafından ileri sürülen olguların, şirketten ayrılmasını zorunlu hale getirip getirmediğine, ortaklık ilişkisinin çekilmez bir hal alıp almadığını değerlendirecektir²¹⁵. Karar verirken tarafların menfaatlerini dengeleyecek şekilde, tüm koşulları bir arada değerlendirerek ve somut olaydaki kusur durumunu da nazara alarak bir sonuca ulaşmalıdır²¹⁶. Hakim sadece haklı sebebin var olup olmadığını değil, ortaklıktan çıkmanın ekonomik olarak meydana getireceği sonuçları da göz önünde bulunduracaktır²¹⁷. Her somut olayın özelliğine göre hakim, haklı sebebin mevcudiyetinin yanı sıra, çıkma talebinde bulunan ortağın menfaati ile ortaklık ve ilgili üçüncü kişilerin menfaatlerini karşılaştırarak dengeleyici ve adil bir sonuca ulaşmakla mükelleftir. Bu konuda öğreti tarafından ve yargısal kararlarda kabul edilen ölçütlerden de yararlanabilir. Bu ölçütler hakimi

yolları tüketmediği uyumsuzluk konusu değildir. bu durumda davacının bir başına defterleri inceleme hususunda ihtar çekmiş olması ve bu ihtarla cevap verilmemiş olması nedeniyle haklı olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş olması doğru olmamış, kararın temyiz eden davalı yararına bozulması gerekmektedir.” Şeklinde hükmederek aslında haklı neden sayılabilecek bir olgunun somut olay bazında ve menfaatler dengesi uyarınca nasıl haklı sayılamayacağına ilişkin karar tesis etmiştir, bkz. Altaş, 2018: 891.

²¹¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 l.

²¹² Erdil, 2010: 38.

²¹³ Baştuğ, 1966: 45.; Öcal, 2003: 224.

²¹⁴ Çamoğlu, 2008: 44.

²¹⁵ Yargıtay 11. HD. 22.11.2013 T., 2012/4625 E.-2013/21200K. sayılı ilamında; “*Dava limited şirketin haklı nedenle feshi istemine ilişkin olup mahkemece fesih şartlarının oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Oysa davacı taraf, şirketin diğer ortaklarının murisin imzasını taklit etmek suretiyle ortaklar kurulu kararı oluşturduklarını ileri sürmüş ve bu husus kesinleşen ortaklar kurulu kararının iptaline ilişkin dava ile sabit olmuştur. Mahkemece bu durumun davacı taraf için haklı bir neden oluşturduğu kabul edilmelidir.*” Şeklinde hükmetmiştir, bkz. Altaş, 2018: 922.

²¹⁶ Taşdelen, 2012: 181.

²¹⁷ Helvacı, 1995: 372.

bağlayıcı nitelikte değildir. Zira, her somut olay aynı gibi gözükse de kendine has özellikleri sebebiyle kendi içerisinde değerlendirilmelidir. Örneğin, bir limited şirketin kurulmasında aktif rol üstlenen kurucu ortak sıfatındaki bir kişinin şirketin ticari sırlarını ifşa etmesi ile ortaklığa sonradan pay devri ile dahi olan ortağın benzer hareketi farklı değerlendirilebilir. Aynı şekilde bir şahıs şirketinde oluşacak haklı sebep ile sermaye şirketinde oluşacak haklı sebepler birbirinden farklıdır. Farklı kategorilerde yer alan şirketlerin ön planda tuttuğu değerler açısından haklı sebebin ne olduğu da farklılık gösterecektir²¹⁸.

Limited şirket sözleşmesi ile pay devrinin yasaklanmış olması veya genel kuruldan payın devrine ilişkin gerekli onayın alınamaması hali, kanun koyucu tarafından yasal çıkma nedeni olarak sayılmamıştır. Ne var ki, bu durum şirket ortağının haklı sebeple ortaklıktan çıkmasına engel değildir. Zira, somut olayın niteliklerine göre payı devredemeyen ortağın ortaklığa mecbur bırakılmasının haklı sebep teşkil edip etmeyeceği hakimin takdirinde olacaktır. Burada değerlendirilmesi gereken hususlar, payını devretmek isteyen ortağın bu payı devretmek istemesine sebep olan unsurlardır. Genellikle pay devrine, ortaklar arasındaki ilişkinin kopması, güven ilişkisinin zedelenmesi, ortağın ortaklıktaki mali ve ortaksal haklarının kullanılmasının engellenmesi, çoğunluk baskısı altında tutulması gibi nedenler de eşlik eder²¹⁹. Hakim devreye girdiği bu noktada tüm nesnel olguları birlikte değerlendirerek, çıkma isteminde bulunan ortağın pay oranı ve şirketin büyüklüğü de göz önünde bulundurulmak suretiyle, bir taraftan çıkma imkanı daralan ortağa nefes aldirmayı hesaplamalı, bir taraftan da şirketin devamlılığı prensibince menfaatleri karşılaştırmalıdır²²⁰.

Haklı sebebin kusura dayalı olması gerekli değildir²²¹. Buna karşın, kusuru ile haklı sebebi yaratan ortak, bu sebebe dayanarak çıkma talebinde bulunamaz²²². Buna karşın haklı sebebin kusursuz olarak çıkmayı talep eden ortağın kişilik alanında gerçekleşmesi çıkma isteminde bulunmasının önüne geçemeyecektir. Örneğin ortağın bir kaza sonucu çalışma gücünü kaybetmesi gibi. Haklı sebebin diğer ortaklar tarafından yaratılmış olması, davayı açan ortak açısından haklı sebebin değerlendirilmesinde lehine bir durum olarak görülmektedir²²³.

²¹⁸ Kaya, 2009: 32.

²¹⁹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 n.

²²⁰ Kendigelen, 2002: 409-410.

²²¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 o.

²²² Yargıtay 11. HD. 06.02.2014 T., 2012/9510 E.-2014/2041 K. sayılı ilamında; “*şirketin haklı nedenle feshi ve tasfiyesi istemine ilişkin davada, davalı şirketin işlemez hale gelmesinde gerçekte hangi ortağın kusurlu olduğunun tespit edilmesi, kusurlu taraf davacı ise asıl davanın reddine karar verilmesi gerekirken, bu konuda hiçbir inceleme yapılmadan, sadece ortakların ortaklık ilişkilerini sürdürmelerinin mümkün olmadığı gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değildir.*” şeklinde hükmetmiştir.

²²³ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 o.

Şirket sözleşmesiyle, çıkmaya dayanak oluşturacak haklı sebepler düzenleme altına alınarak, haklı sebebe bağlı hakların kullanımını kolaylaştırmak ve bu hakları genişleten tasarruflar yapmak geçerli sayılmalıdır²²⁴. Örneğin; limited şirkette sadece yönetici ortak için geçerli olan rekabet yasağı, sözleşmeye konulacak hükümle tüm ortaklar adına geçerli tutulabilir. Yine kurulum aşamasında sözleşme ile yönetim yetkisinin kaldırılması ya da sınırlandırılmasına yönelik hakimnin takdir hakkına yön verecek, hakkın kullanılmasını kolaylaştıracak haller düzenlenebilir²²⁵. Şirketin üst üste 3 yıl zarar etmesi, 2 sene kar dağıtamaması gibi haklı sebep hallerinin oybirliği ile kabul edilerek sözleşmede düzenlenmesi mahkeme adına bağlayıcılık teşkil edecektir. Haklı sebep oluşturmayacak somut olaylara şirket sözleşmesinde işaret edilebilir. Haklı sebeplerin kullanılmasına ilişkin düzenlemeler getirilebilir. Yapılacak bu düzenlemelerde dikkat edilecek husus, düzenlemelerin haklı sebebin özünü zedelemeyecek nitelemeler içermesi olmalıdır²²⁶. Hakları genişleten tasarruflar yapmak geçerli sayılmaktayken, hakkı daraltan düzenlemelerin geçerli olamayacağı doktrinde baskın görüştür. Haklı sebebe bağlı hakları tamamen ortadan kaldıran veya hizmet ettikleri amaca ulaşmalarını engelleyecek oranda kısıtlayan sözleşme hükümleri geçerli kabul edilmemektedir²²⁷. Haklı sebeplerin varlığı halinde ortaklıktan çıkmak ortak için vazgeçilmez bir hak niteliğindedir. Haklı sebebe dayalı çıkma hakkı, emredici nitelik taşıyan bir hükümle düzenlendiğinden bu hakkın sözleşme ile sınırlandırılması veya kaldırılması mümkün değildir. Ortakların, haklı sebebe dayalı çıkma hakkından vazgeçmeleri yönünde de sözleşmede bir düzenleme yapılamaz. Buna karşın haklı sebebin ortaya çıkmasından sonra ortak bu hakkından vazgeçebilecektir²²⁸.

Haklı sebep kavramı ve bu kavrama binaen haklı sebep teşkil edecek haller bir ortağın sadece çıkma için kullanabileceği bir imkan değildir. Duruma göre bir ortağın ortaklıktan çıkarılması amacıyla başvurulacak bir yoldur. Bunun yanı sıra ortak, haklı sebebe dayalı ortaklığın feshini de isteyebilir. TTK md. 638/2 uyarınca, haklı sebeplerin varlığı halinde her ortağa kişiliklerini korumak amacıyla mutlak ve bertaraf edilmeyen bir hak olarak tanınan çıkma hakkı; ortaklığın menfaatini korumak ve bir veya birden fazla ortağın ortaklıktan çıkarılmasını sağlamak yönünden de TTK md. 640/3 hükmünde şirkete tanınmış bir talep hakkı olarak karşımıza çıkar²²⁹. Haklı sebeple ortaklıktan çıkma davası açabilmenin yanı sıra,

²²⁴ Çamoğlu, 2008: 103.

²²⁵ Çamoğlu, 1978: 291.

²²⁶ Çamoğlu, 2008: 115.

²²⁷ Çamoğlu, 1978: 294,295.

²²⁸ Çamoğlu, 1978: 303.

²²⁹ Pulaşlı, 2017: 812.

kusursuz ortağın haklı sebebe dayanarak ortaklığın feshini isteyebilme hakkı da TTK md. 636/3 hükmünde düzenlenmiştir²³⁰.

3.1.2.3. Çıkmanın Dava Yoluyla Gerçekleşmesi

TTK md. 638/2 uyarınca, aktif dava ehliyeti her ortağa tanınmış olup haklı sebeplerin varlığı halinde limited ortağın ortaklıktan çıkma isteğini dava yolu ile kullanması uygun görülmüştür. Çıkma davasını açma hakkı, ortaklara kişisel ve koruyucu bir hak olarak verilmiştir²³¹. Çıkma hakkı, ortaklığın kendisine karşı kullanılmalıdır. Çıkma talebine ilişkin dava ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılır ve husumet şirket tüzel kişisine yöneltilir²³². Yargıtay, kararın ortaklara da yöneltilmesi gerektiğine ilişkin içtihat tesis etmiştir²³³. bu noktada ortağın, ortaklıkla ilişkisini kesmeye yönelik bir davanın, ortaklardan bağımsız bir kişiliği olan şirket tüzel kişiliğine açılması gerektiği yönünde görüşler mevcuttur. Ortaklığı temsilen, bu konuda yetkilendirilmiş olan müdür veya müdürler karşı taraf olarak kabul edilmelidir.

Çıkma hakkının kullanıldığı davada mahkemenin kararı çıkmayı gerçekleştiren iradedir. Şirketle ortak arasındaki hukuki ilişkiye son veren mahkeme kararıdır ve hükümlerini dava tarihinde değil kararın kesinleştiği anda doğurur. Bu bağlamda mahkeme kararı kurucu niteliktedir. Hükmün etkisi ileriye dönüktür²³⁴.

Haklı sebeple çıkma davasında davacı sıfatı çıkma hakkını kullanmak isteyen ortağa aittir. Davacı ortakların, bu davayı açabilmeleri için öncelikli aranacak şart, ortaklıkta pay sahibi olmalarıdır²³⁵. Dava açılırken bu hususun da ispat edilmesi gerekmektedir. İspat açısından pay defteri, şirket sözleşmesi, pay senetleri gibi elemanlar önem arz edecektir. Dava açarken aranan ortak sıfatının, dava kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar devam etmesi gerekmektedir. Dava açıldığı sırada pay sahibi olan davacının, sonradan payını devretmek suretiyle bu sıfatı yitirmesi halinde davaya devam edebilmesi mümkün değildir. Payın devri

²³⁰ Bu konuya ilişkin Baştuğ, ortağın şirketin feshini isteme hakkının ancak şirketten ayrılma imkanının olmadığı, özellikle pay karşılığını elde edemediği hallerde doğması gerektiğine işaret etmektedir. Yazara göre, pay karşılığını alabilen bir ortağın, şirketin feshini talep etmesi ve kurulu bir düzeni yıkması kendisine objektif bir çıkar sağlamayacaktır. Dolayısıyla, ortağın haklı sebeple çıkma ve haklı sebeple fesih hakkı arasında bir seçim hakkı olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu yöndeki görüşü için bkz. Baştuğ, 1966: 101-102. Aynı yöndeki görüş için bkz. Öztürk Dirikkan 2005: 39. Aksi yöndeki görüşe ilişkin Giray, ortağın haklı sebeple çıkma ve ortaklığın feshini isteme konusunda seçimlik hakkı olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu talepleri değerlendirme konusundaki takdirin ise mahkemeye ait olduğunu ifade etmektedir. Bu yöndeki görüş için bkz. Giray, 2007: 202.

²³¹ Taşdelen, 2012: 184.

²³² Taşdelen, 2012: 184.

²³³ Yargıtay 11. HD. 07.07.1997 T., 1997/3088 E.-1997/5437 K. sayılı ilamında “ortağın limited şirketten çıkmasına izin verilmesi davasının hem ortaklık ve hem de ortakların tamamı aleyhine birlikte açılması gerekir.” şeklinde hüküm kurmuştur, bkz. Taşdelen, 184.

²³⁴ Çamoğlu, 2008: 13.

²³⁵ Şener, 2017: 883.

suretiyle ve cüzi halefiyet yoluyla payı devralanın, haklı sebeple çıkma davasına devam edip etmeyeceği ise tartışmalıdır. Zira, Yargıtay 11. HD. 25.04.2013 T., 8380 E.- 8291 K. sayılı ilamında;

“..dava mevcut haliyle limited şirketten çıkmaya izin ve çıkma payının tahsiline ilişkindir. Şirketle ortağı arasında görülen çıkma davası niteliği itibariyle şahsın hukukuna ilişkin olduğundan, bu husustaki dava etme hakkının devri söz konusu edilemez. Davacı ancak, davada hükmedilecek olan çıkma payını temlik edebilir. Dava ortaklık sıfatına bağlı olarak açılıp sürdürüleceğinden, davacının dava sonuna kadar bu sıfatının devam etmesi gerekir. Bu itibarla mahkemece, davaya temlik alanın huzuruyla bakılamayacağı gözetilerek buna göre hüküm oluşturulması gerekirken, anılan husus nazara alınmadan temlik alanın huzuruyla davaya devam edilmesi ve hükmün temlik alan hakkında kurulması doğru olmamış ve bozmayı gerektirmiştir...”

hükmünü tesis etmiştir. Bu karar dahi, haklı sebebin olduğu alanın incelenmesi gerekirken böylesi bir incelemeye girmeksizin içtihat olunması bakımından eleştiriye maruz kalmıştır. Zira, haklı sebepler, hem ortakların birbirleriyle olan ilişkilerinden, hem ortaklığın kendi alanı içerisinde hem de çıkma talebinde bulunan ortağın şahsi alanında gerçekleşmiş olabilir. Haklı sebebin, ortağın şahsında gerçekleşmesi halinde devralanın davaya devam edemeyeceği kabul edilirken, haklı sebeplerin ortaklığın alanında veya ortakların birbirleriyle olan ilişkilerinden kaynaklanması halinde usul ekonomisi gereğince devralanın da davaya devam edebilmesi ve onun hakkında karar verilebilmesi mümkün kabul edilmiştir²³⁶.

Haklı sebeplerle çıkmanın, her ne kadar mahkemeden dava yoluyla talep edilebileceği düzenlenmiş olsa da, ortak mahkemeye müracaat etmeden önce şirkete bu yönde bildirimde bulunabilir²³⁷. Bu halde ortaklar genel kurulunun, çıkma bildiriminde bulunan kişinin kararını kabul etmesi halinde çıkma, genel kurul kararının çıkma isteminde bulunan kişiye tebliğ edildiği an hüküm ifade edecektir²³⁸. İyiniyetli üçüncü kişiler açısından ise çıkma ticaret siciline tescilden itibaren hüküm ifade edecektir. Genel kurul tarafından çıkma bildiriminde bulunan ortağın isteminin reddi halinde ortak mahkemeye başvuracaktır.

Doktrinde bir görüş, kanun koyucu tarafından tanınan haklı sebeple çıkma hakkının, tali bir hak olarak görülmesi gerektiği yönündedir²³⁹. Bu hakkın ortağın menfaatinin başka şekilde korunmasının mümkün olmadığı durumlarda kullanılması, en son ve olağanüstü

²³⁶ Şener, 2017: 884.

²³⁷ Pulaşlı, 2017: 813.

²³⁸ Pulaşlı, 2017: 813.

²³⁹ Taşdelen, 2012: 184.

hukuki bir çare olması gerektiği belirtilmektedir. Örneğin, ek yükümlülüklerin ihlalinin haklı sebep olarak ileri sürüldüğü çıkma davasında, ek yükümlülüklerin yerine getirilmesi halinde mahkeme yine menfaatler dengesini göz önünde bulundurmak suretiyle çıkma talebini reddetmelidir²⁴⁰.

Bu bağlamda, ortağın şirketten çıkmasına oranla, sorunu çözmeye elverişli başka olanakların bulunup bulunmadığı incelenmeli ve bu inceleme neticesinde ortağın haklı sebeple çıkma talebi kabul edilmelidir²⁴¹. Şirketin ortağa zarar verecek nitelikte bir kararına karşı ortağın çıkma hakkını kullanmak yerine genel kurul kararının iptalini talep etmesi veya diğer ortaklardan gelecek yardım ile zararın giderilebilecek ölçüde olmasının mümkün olduğu hallerde ortağın çıkma hakkını kullanmaması gerekir. Buna karşın, karşıt görüş olarak ise, ortağın genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma, yöneticilerin azlini isteme ve onlara karşı sorumluluk davası açabilme haklarının bulunmasının, haklı sebebe dayalı çıkma hakkını kullanmasına engel teşkil edemeyeceği savunulmaktadır²⁴². Çünkü bu olanakların hiçbirisi, ortağın şirketten ayrılmasındaki menfaati karşılayacak nitelikte değildir.

3.1.3. Çıkmaya Katılma

6102 sayılı kanunla getirilen yeni düzenleme TTK md. 639 hükmü uyarınca; şirket sözleşmesiyle ortaklara çıkma hakkının tanındığı hallerde sözleşmeye dayalı çıkma hakkını kullanan ortak olduğunda, müdür veya müdürler, bu isteği zaman kaybetmeksizin diğer ortaklara bildirmek zorundadır²⁴³. Yapılacak bildirim üzerine, ortaklardan her biri haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde, şirket sözleşmesinde düzenleme altına alınan sebebin kendisi için de geçerli olduğunu müdürlere bildirmek kaydıyla çıkmaya katılabilirler. Bu şekilde katılan ortağın da çıkma hakkını kullanma imkanı söz konusu olacaktır. Madde metninde yer alan “..*haklı sebep kendisi yönünden de geçerliyse*..” ibaresindeki haklı sebep, çıkma sebebi olarak anlaşılmalıdır. Zira, şirket sözleşmesinde düzenlenen sebebin haklı olup olmaması önem arz etmediği gibi, haklı sebeple şirketten çıkma için de sözleşmede bu yönde

²⁴⁰ Öztürk Dirikkan, 2005: 90,91.

²⁴¹ Öztürk Dirikkan, 2005: 92.

²⁴² Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 j.

²⁴³ II- Çıkmaya katılma

Madde 639- (1) ortaklardan biri şirket sözleşmesindeki hükme dayanarak çıkma istediğini veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı takdirde, müdür veya müdürler gecikmeksizin diğer ortakları bundan haberdar ederler.

(2) Diğer ortaklardan her biri, haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde;

a) şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebep kendisi yönünden de geçerliyse, kendisinin de çıkmaya katılacağını müdürlere bildirmek,

b) Açacağı bir dava ile haklı sebepler dolayısıyla çıkma davasına katılmak hakkına sahiptir.

(3) Çıkan tüm ortaklar, esas sermaye payları ile orantılı olarak, eşit işleme tabi tutulurlar.

(4) Şirket sözleşmesindeki hüküm sebebiyle veya haklı bir sebebin varlığı dolayısıyla bir ortağın şirketten çıkarılması halinde bu hüküm uygulanmaz.

bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç olmayacaktır²⁴⁴. Bu sebeple haklı sebep olarak yapılan nitelemenin şirket sözleşmesinde öngörülen çıkma sebebi olarak anlaşılması yerinde olacaktır.

Aynı şekilde, çıkma hakkının haklı sebebe dayalı dava yoluyla kullanılması halinde de müdür veya müdürler diğer ortakları bu durumdan haberdar etmekle yükümlüdür. Bu halde, kendisine yapılan bildirimden itibaren bir ay içinde her bir ortak, açacağı bir dava ile çıkma davasına katılma hakkına sahiptir. Genel kurul ve mahkeme, süresi içerisinde yapılmış bir çıkmaya katılma talebini reddedemez²⁴⁵.

Arzu eden ortak, şirketten kendisine eşit işlem yapılmasını talep ederek aynı olanaktan yararlanma hakkına sahip olacaktır. TTK md. 639/3 de belirtilen eşit işlem ilkesinden kasıt, çıkmaya katılan ortakların ayrılma paylarının hesaplanma yöntemlerinin, hesaplamada kullanılan ölçülerin ve ödeme şekli yönünden eşit muamele görmeleridir^{246 247}. Bir ortak adına haklı neden teşkil eden bir olayın, diğer ortaklar adına da haklı sebep teşkil etmesi söz konusu olabilir. Bu halde, bir ortağın yararlanacağı imkandan diğerleri de yararlanabilecek ve hem ortaklar arası menfaat dengesinin sağlanmış hem de dava ekonomisi yapılmış olacaktır²⁴⁸.

Müdürlerin ortakları haberdar etmemesi halinde süre başlamaz. Ne var ki, müdürler tarafından yapılacak bildirimin şekline ilişkin kanunda bir düzenleme mevcut değildir. Bu sebeple bildirimin yapılıp yapılmadığına dair ispat sorunu gündeme gelecektir. İşte bu noktada, müdürlerin söz konusu bildirim her ne kadar kanunda bir şekil öngörülmemiş olsa da, iadeli taahhütlü mektupla veya noter aracılığıyla yapması ispat kolaylığı açısından önem arz edecektir²⁴⁹. Doktrinde diğer ortaklara bildirim yapılmaksızın genel kurul tarafından bir ortağın çıkma kararını onaylaması halinde bu kararın batıl olup olmayacağına dair görüş ayrılıkları mevcuttur. Zira bir görüş, eğer diğer ortaklara bildirim yapılmamışsa bu onay kararının batıl olması söz konusu olacağını savunurken²⁵⁰, diğer görüş ise çıkma işlemine dair kararın butlanının uzun süreli belirsizliklere sebep olacağını ve çıkma işleminden ziyade çıkmaya katılma işleminin reddi sonucunu doğuran işlemin butlan sayılacağını ifade etmektedir²⁵¹. Mahkeme kararı tarafından çıkmaya ilişkin hüküm kurulması durumunda da doktrinde tartışmalar mevcut olmakla, *Tekinalp*, karar kesinleşinceye kadar çıkmaya katılmanın mümkün olduğunu ve diğer ortaklara yapılmayan bildirimin bozma sebebi

²⁴⁴ Kendigelen, 2016: 554.

²⁴⁵ Tekinalp, 2011: 5.

²⁴⁶ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 v.

²⁴⁷ TTK md. 641/2 uyarınca, sözleşmede öngörülen sebeplere dayanarak çıkma hakkını kullanan ortaklar için ayrılma payının hesaplanması ve ödenmesi yöntemlerinin farklı şekillerde düzenlenmesine imkan tanınmıştır.

²⁴⁸ TTK md. 639 hükmü gerekçesi.

²⁴⁹ Gözüyeşil, 2013: 668, 669.

²⁵⁰ Tekinalp, 2011: 6

²⁵¹ Gözüyeşil, 2013: 669, 17.ci dipnot.

olduğunu ileri sürmekteyken²⁵²; *Gözüyeşil*, bildirimin bir dava şartı olarak kabul edilmesinin davacının haklı davasının bozulmasına sebebiyet vermesi durumunun menfaatler dengesine uymadığını ifade etmektedir²⁵³. Müdürler tarafından yapılacak bildirimin ihmal edilmesi veya geciktirilmesi, diğer ortakların zarara uğramasına sebep olmuşsa, müdürlerin sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır²⁵⁴.

Yasada davaya katılacak ortakların şirket sözleşmesindeki aynı hükme veya aynı haklı sebebe dayanmaları gerekip gerekmediği ya da başka hüküm veya haklı sebeplerin ileri sürülmesinin mümkün olup olmadığı hususları kanun koyucu tarafından açık bırakılmıştır. Bu hususun netleştirilmesi zaman içerisinde tesis edilecek içtihatlarla ve öğreti görüşlerine bırakılmıştır²⁵⁵. Doktrinde *Pulaşlı*, çıkmaya katılma hakkının kullanılabilmesi için gerekli olan tek şeyin çıkmaya katılacak ortağın şirket sözleşmesinde düzenlenen herhangi bir şarta veya herhangi bir haklı sebep teşkil eden olguya dayanması olduğunu savunmaktadır. Yani, bir ortağın sözleşmede düzenlenen x nedenle çıkma hakkını kullandığı bir durumda diğer ortağın yine şirket sözleşmesinde düzenlenmesi koşuluyla y sebebine dayalı çıkma hakkını kullanabilmesini mümkün görmektedir. Haklı sebebe dayalı çıkma davası açılmasında da birden farklı haklı sebebin varlığı halinde bunların tespitinin tek bir davada yapılması usul ekonomisi açısından yazar tarafından yerinde görülmüştür²⁵⁶. Aynı yönde, *Tekinalp* de çıkmaya katılan ortağın farklı bir sebebe dayanarak çıkma hakkını kullanabileceğini öngörmüştür²⁵⁷. Bunun yanı sıra yazar, çıkmaya katılmanın haklı sebebe bağlanabileceğini fakat aynı haklı sebebe özgülenebileceğini de savunmuştur. Karşı görüş olarak ise *Çamoğlu*, diğer ortakların çıkmaya katılabilmeleri için aynı sebebin katılmak isteyen ortaklar açısından da geçerli olması gerektiği koşulunu savunmaktadır²⁵⁸. Bir ortağın çıkma talebinin, diğer ortaklar açısından haklı sebep oluşturabileceğini ve fakat bunu farklı bir dava ile öne sürebilmesinin mümkün olduğunu belirtmektedir. Çıkmaya katılan ortağın, sözleşmedeki sebeplere dayanarak çıkma talebinde bulunan ortağın dayandığı sebebin kendisi adına geçerli olması halinde bu kurumdan yararlanabileceğini; sözleşmedeki farklı bir sebebe dayanmasının bağımsız bir çıkma hakkını kullanmak olarak yorumlanması gerektiğini belirtmektedir.

Çıkmaya katılmanın hükmünün öngörülme nedenlerinden biri de çıkmanın dürüstlük kurallarına aykırı bir şekilde kullanılmasını engellemektir²⁵⁹. Zira, ortağa tanınan çıkma

²⁵² Tekinalp, 2011: 6.

²⁵³ Gözüyeşil, 2013: 670.

²⁵⁴ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 ü.

²⁵⁵ TTK md. 639 hükmü gerekçesi.

²⁵⁶ Pulaşlı, 2017: 815.

²⁵⁷ Tekinalp, 2011: 5.

²⁵⁸ Çamoğlu vd., 2017: N. 1675 ş.

²⁵⁹ Tekinalp, 2011: 2.

hakkı, kötü niyetle kullanılması halinde hem diğer ortaklara hem de şirket tüzel kişiliğine zarar verebilecektir. Çıkmanın bir zorunluluktan doğmadığı, bir ortağın şirket öz sermayesine el koymak, ortaklığın sıkışık durumundan kurtulmak, bir ortağın görüşlerini başarıya ulaştırmak gibi niyetlerle yapılması halinde, diğer ortaklardan birkaçı veya hepsi, çıkmaya katılma yoluyla bu kötü niyetin sonuca ulaşmasına engel olabilecektir²⁶⁰. Çıkmaya katılma, aynı zamanda ortaklar arasında anlaşma yapılmasını da sağlayabilecektir. Ortaklıktan ayrılmakla göz korkutan büyük pay sahibi ortağın çıkma hakkını kullanmasına katılma durumu, ortaklar arasında müzakere yapılmasına fayda sağlayabilecektir. İki ortaklı limited şirketlerde ise, küçük ortağı koruyucu rol oynayacaktır çünkü iki ortaklı limited şirketlerde çıkmaya katılma, limited şirketin feshine sebep olacaktır.

Çıkma hakkını kullanan veya çıkma istemine ilişkin dava açan ortağın, çıkma hakkından feragat etmesi halinde katılan ortakların katılma talepleri hem genel kurulda hem de mahkemede düşecektir. Zira, kanun koyucunun aradığı şart, bir ortağın çıkma talebinde bulunması veya çıkma davası açmış olmasıdır. Bu yöndeki ana talepten vazgeçilmesi halinde bağlı taleplerin de hükmü kalmayacaktır²⁶¹. Çıkmaya katılan ortaklardan bazılarının feragati halinde, feragat sadece beyanda bulunan açısından hüküm doğuracaktır.

Çıkma talebine diğer tüm ortakların katılması halinde, ortakların aynı yöndeki bu iradeleri, şirketin fesih iradesi olarak yorumlanabilir. Ortakların tamamı veya büyük çoğunluğu çıkma hakkını kullanmış veya çıkmaya katılmışsa, müdürler konuyu derhal genel kurula taşımalıdır. Talep genel kuruldaysa genel kurul ortaklığın feshine karar vermelidir. Aynı durum çıkma davası için de geçerlidir. Burada ortakların çıkma yönündeki iradesi artık fesih iradesine dönüşmüş olup artık haklı sebebin varlığına dair bir inceleme yapılmayacaktır²⁶².

TTK md. 639 hükmünde düzenlenen çıkmaya katılma müessesesi, adından da anlaşıldığı üzere sadece çıkma halinde uygulanabilecektir. TTK md. 639/4 fıkrasında da düzenlendiği üzere sözleşmeye dayalı veya haklı sebebin varlığı halinde dava yoluyla çıkarılma halinde ilgili düzenlemenin uygulanması söz konusu değildir.

3.1.4. Ortaklar Kararına Dayalı Çıkma

Doktrinde haklı sebeplerin varlığı dışında şirketten çıkma imkanının sadece şirket sözleşmesi ile sağlanabileceği, genel kurul oybirliği ile karar verse dahi herhangi bir ortağın

²⁶⁰ Tekinalp, 2011: 3.

²⁶¹ Tekinalp, 2011: 7.

²⁶² Tekinalp, 2011:7.

şirketten çıkamayacağını savunan görüş karşısında²⁶³ tüm ortakların muvafakatiyle şirket sözleşmesinde hüküm olmasa dahi ortağın ortaklıktan çıkabileceği görüşü hakimdir²⁶⁴. Çıkmaya ilişkin şirket sözleşmesinde herhangi bir hüküm yoksa veya mahkeme kararıyla çıkma hakkının kullanılmasına ilişkin haklı sebepler de mevcut değilse, ortağın ortaklıktan kendi isteğiyle ayrılması ancak diğer ortakların da muvafakatiyle mümkün olabilecektir²⁶⁵. Bunun dışında, ortağın ortaklıktan çıkması olanaklı değildir.

Ortağın, ortaklar kararı ile çıkmasının mümkün olmadığını kabul eden görüş uyarınca ortaklıktan çıkma; ancak şirket sözleşmesinde çıkma hakkına ilişkin düzenleme olması halinde ya da haklı sebeplerin varlığı durumunda mümkündür. Ortakların kararıyla çıkmanın sağlanabilmesini de ancak esas sözleşme değişikliği ile bu yönde bir değişiklik yapılması ile olabileceği belirtilmektedir. Sonradan sözleşme değişikliği ile eklenen çıkma hakkı da ayrılma payı ödenmesi sorununu gündeme getirebilecektir. Bu halde ayrılma payının karşılanamaması sebebiyle sermaye azaltılması gündeme gelecekse bu yöndeki şirket sözleşmesinde yapılacak bir değişikliğin ortakların müktesep haklarının ihlali niteliğinde olduğu ifade edilmektedir²⁶⁶.

Ortaklar kararıyla çıkmanın mümkün olduğunu kabul eden görüş ise ayrılma payının sermayenin azaltılmasına yoluna gidilerek ödenmesi halinde de bunun sermaye azaltılmasına ilişkin hükümler uyarınca yapılabileceğini ve herhangi bir sorun yaratmayacağını kabul eder.

Tüm ortakların muvafakatiyle ortaklıktan çıkma halinde ortakların verecekleri karar kurucu nitelikte olacaktır²⁶⁷. Bu karar, çıkmanın etkilerini ve sonuçlarını doğuracak olup ortak bu kararı takiben ortaklık sıfatını kaybedecektir.

3.2. Çıkma Hakkının Kullanılması

3.2.1. Şirket Sözleşmesine Dayalı Çıkma Hakkının Kullanılması

Çıkma hakkı, mutlak bir ortaklık hakkı olmakla birlikte kişisel ve koruyucu bir hak niteliğindedir²⁶⁸. Sermaye ortaklıklarında çıkma hakkı kullanılırken, asgari sermayenin korunması gerekmektedir²⁶⁹. Zira, çıkma hakkı, kişi ortaklıklarından farklı olarak sermayenin mevcudiyeti açısından risk arz etmekle birlikte ortaklıklar, çıkma hakkının tanınmasına ve kullanılmasına çok sıcak bakmamaktadırlar.

TTK md. 638/1 hükmü uyarınca, şirket sözleşmesi ile ortaklara şirketten çıkma hakkı tanınabilir ve bu hakkın kullanılması belirli şartlara bağlanabilir. TTK. md. 638/1. fıkra

²⁶³ Baştuğ, 1966: 29.

²⁶⁴ Erdil, 2010: 41; Beşok, 2010: 39.

²⁶⁵ Şener, 2017: 892.

²⁶⁶ Beşok, 2010: 39.

²⁶⁷ Beşok, 2010: 65.

²⁶⁸ Yıldız, 2007: 173.

²⁶⁹ Taşdelen, 2012: 85.

hükmü, esas sözleşme ile çıkma hakkının kullanılma usulünün, süresinin, çıkma payının hesaplanma ve ödenme koşullarının düzenlenebilmesini öngörmektedir. Şirket sözleşmesinde, ortaklara çıkma hakkı veren olgu ve işlemler belirtilebileceği gibi (örneğin, talep sahibinin kurucu sıfatını taşıması, zorunlu sermaye artırımının çoğunluk sağlanamadığı için yapılamaması, alınan bir ihalenin tamamlanması) bu hak ortaklara koşulsuz olarak da tanınabilir²⁷⁰. Şirket sözleşmesiyle tanınan çıkma hakkının kullanılmasında ortağın, ortaklığa yönelik çıkma bildiriminde bulunması gerekli ve yeterlidir. Çıkma hakkının sözleşme ile belli bir şarta bağlandığı veya koşulsuz olarak tanındığı hallerde; bu şartın gerçekleşmesi veya herhangi bir koşulun gerçekleşmesine gerek kalmaksızın çıkmayı şirkete bildirebilecektir. Çıkma hakkının kullanılması için şirket sözleşmesinde düzenlenen sebebin gerçekleşmiş olması aranandır. Bu sebebin haklı sebep teşkil edip etmediği önem arz etmemektedir.

Çıkma bildirimi, muhatap ortaklık tüzel kişiliği olan ve ortaklığa ulaşması gereken tek taraflı yenilik doğuran bir irade beyanıdır²⁷¹. Kanunda çıkma bildiriminin geçerliliği için herhangi bir şekil şartı aranmamıştır. Bildirim şirket müdürlerine yapılır. Bildirimin geçerliliği ve sonuç doğurması herhangi bir şekle bağlı olmadığı gibi ortaklığın kabulüne de bağlı değildir. Bildirimin yazılı yapılması ve bu bildirimin yapıldığına dair şirketten yazılı bir belge alınması sadece ispat açısından kolaylık sağlayacaktır²⁷². Limited ortaklığın iki kişiden ibaret olması halinde sözleşmeye dayalı çıkma hakkını kullanmak isteyen ortak bu bildirimi diğer ortağa yapabilecektir. Zira ortaklığı temsil eden artık diğer ortaktır. Ortaklıkta tek müdür olduğu halde, müdür yetkisine sahip ortağın ortaklıktan ayrılmak istemesi durumunda müdürün kendi kendisine çıkma beyanında bulunamayacağına dair doktrinde görüşler mevcuttur²⁷³. Bu durumda çıkma beyanının, ortaklığa atanacak bir kayyım yapılması düşünülebilecektir.

Ortaklık yönetimi yapılan çıkma bildiriminin dayanağı olan sözleşmesel şartların gerçekleşmediği kanaatinde ise mahkeme yoluna başvurmak suretiyle ilgili çıkma hakkının kullanılmasına ilişkin şartların gerçekleşmediğine dair bir tespit davası açabilecektir²⁷⁴. Mahkemenin kararı açıklayıcı nitelikte olup sadece sözleşmeye dayalı çıkma hakkına ilişkin sebebin söz konusu olup olmadığını tespit edecektir. Ortaklığın, bildirimin hükümsüz olduğuna dair itirazda bulunma hakkı mevcuttur.

²⁷⁰ Çamoğlu, 2014a: 256.

²⁷¹ Baştuğ, 1966: 39.

²⁷² Pulaşlı, 2017: 811.

²⁷³ Şener, 2017: 877.

²⁷⁴ Taşdelen, 2012: 178.

Sözleşme ile tanınan çıkma hakkının dürüstlük kurallarına aykırı olmaması gerekmele birlikte hakkın kullanılması da ortağın ve şirketin ortak menfaatlerine hizmet edecek doğrultuda ve yine her iki taraf açısından da makul bir vakitte yapılmalıdır.

3.2.2. Haklı Sebebe Dayalı Çıkma Hakkının Kullanılması

Haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılması ise dava yoluyla mümkündür. Haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılması için şirket sözleşmesinde çıkma hakkına ilişkin bir düzenleme yer almasına gerek yoktur. Haklı sebeplerin varlığı halinde ortağın çıkması, kanunen tanınmış mutlak bir hak niteliğindedir. Sözleşme ile ortadan kaldırılması ya da sınırlandırılması da söz konusu olamaz. Haklı sebebe dayalı çıkma talepli dava açılması halinde mahkeme, iddia olunan sebeplerin haklılık teşkil edip etmediğini değerlendirmek ve tüm somut delilleri değerlendirmek suretiyle menfaatler dengesi ilkesini de göz önünde bulundurmak suretiyle bir karar vermekle yükümlüdür. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında²⁷⁵, mahkemenin haklı sebeple çıkma ve çıkma payı talepli davada talepten farklı olarak davalı şirketin fesih ve tasfiyesine, şirkete tasfiye memuru atanmasına ve davacının taleplerinin reddine karar vermesini doğru bulmamış ve bozmaya karar vermiştir. Bu karar şöyledir;

“Dava, 6102 Sayılı T.T.K.nun 638/2. maddesi uyarınca limited şirket ortaklığından haklı sebeple çıkma, çıkma payı ve davacı tarafça davalı şirkete ödendiği iddia olunan paraların tahsili istemine ilişkindir.

6102 Sayılı T.T.K.nun 638/2. maddesi "... Her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilir." hükmünü haizdir. Anılan maddede ortağa haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma davası açabilme olanağı tanınmıştır. Bu nedenle, çıkma isteğinde bulunan ortağın öne sürdüğü sebep veya sebeplerin gerçekten var olup olmadığını yahut haklı olup olmadığını mahkeme değerlendirecektir. Diğer yandan anılan maddeyle çıkma davası açmış bir kişinin, yargılama süresince ortaklık haklarını kullanması ve borçlarını yerine getirmekle yükümlü olmasının konumuna uygun düşmeyeceği dikkate alınarak, mahkemeye bazı tedbirleri alma yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede, mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan

²⁷⁵ 03.02.2015 T., 2014/15047 E.-2015/1168 K. sayılı bkz. Altaş, 2018: 882, 883.

hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilecektir...Davacı tarafın talebi açıklanan şekilde olduğuna göre, mahkemece işbu talepler çerçevesinde ve anılan yasa hükmü de nazara alınmak suretiyle hukuki değerlendirme yapıp sonucuna göre bir karar verilmek gerekirken, talepten farklı olarak davalı şirketin fesih ve tasfiyesine, şirkete tasfiye memuru atanmasına ve davacının dayandığı dekontlar ve deliller üzerinde durulmadan diğer taleplerin reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.”

Görüldüğü üzere, Yargıtay talepler doğrultusunda mahkemenin değerlendirme yapmakla yükümlü olduğunu ve bu talepler doğrultusunda takdir yetkisini kullanmasının mümkün olduğunu içtihat etmiştir.

Şirket sözleşmesiyle haklı sebeplerin ne olabileceğine ilişkin bir düzenleme getirilebilir. Şirket sözleşmesinde belirtilenler dışında haklı sebeplerin meydana gelmesi durumunda çıkma hakkını kullanmak isteyen ortak, sözleşme dışında meydana gelen haklı sebeplere de dayanabilecektir.

3.3. Çıkma Hakkının Kullanılmasının Sınırlandırılması

3.3.1. Şirket Sözleşmesinde Çıkma Hakkına İlişkin Sınırlamalar

Şirket sözleşmesi ile kanunun emredici hükümlerine ve sözleşmenin diğer esaslarına aykırılık oluşturmamak kaydıyla ortaklar, çıkma hakkının kullanılmasını belirli şartlara bağlayabilirler²⁷⁶. Çıkma hakkının kullanılmasına ilişkin bildirim, TTK tarafından herhangi bir şarta bağlanmamıştır. Çıkma bildirimi, tek taraflı olarak şirkete yöneltilen bir irade beyanıdır. Şirket sözleşmesiyle çıkma bildirimine ilişkin bir şart belirlenmediği müddetçe, çıkma hakkını kullanmak isteyen bir ortağın herhangi bir sınırlama olmaksızın ortaklığa yönelteceği bir bildirimin varlığı yeterlidir. Şirket sözleşmesinde bu yönde bir şart öngörülümüşse, bildirimin ilgili şekil şartı doğrultusunda yapılması zorunludur.

Çıkma hakkının belirli sürelerle tabi tutulması da kanunen mümkündür. Örneğin, çıkma bildiriminin belirli bir süre öncesinde yapılması veya çıkma hakkının belirli süreler geçtikten sonra kullanılabileceğine yönelik şirket sözleşmesine getirilen düzenlemeler geçerlidir.

Kanunların emredici hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla çıkma hakkının kullanılmasına ilişkin getirilecek sınırlamalar geçerli kabul edilmekte ve belirlenen şartlar doğrultusunda çıkma hakkının kullanılması öngörülebilmektedir. Bu noktada; şirket

²⁷⁶ Beşok, 2010: 42.

sözleşmesiyle çıkma hakkının sadece bazı ortaklara tanınmasının mümkün olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir. Bu halde çıkma hakkının, tanındığı ortaklar açısından özel bir statü olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği tartışılmaktadır. Doktrinde konuya ilişkin farklı görüşler mevcuttur. TTK ile konuya ilişkin yapılan düzenlemeler ve getirilen değişiklikler neticesinde bu görüş farklılıkları keskinleşmiştir. Zira, Pulaşlı bu konuya olumsuz bakmakta ve TTK md. 639/1 fıkra hükmündeki çıkmaya katılma hakkı düzenlemesini gerekçe göstermektedir. Getirilen bu düzenleme sayesinde diğer ortakların da çıkmaya katılabilmesi mümkün kılındığından artık bazı ortakların şahsına özgü çıkma hakkı tanınmasının mümkün olmadığını; aksi takdirde yasaya aykırı olacak şekilde eşit işlem ilkesine aykırılığın gündeme geleceğini ifade etmektedir²⁷⁷. Karşı görüş olarak Çamoğlu ise, kimi ortaklara böyle bir hakkın tanınabileceği görüşünü savunanlardandır²⁷⁸. Bir ortağın ancak kendisine çıkma hakkı tanınması koşuluyla şirkete girmeyi kabul edeceği halde, kendisine çıkma hakkı tanınabileceğini ve bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olmayacağını ifade etmektedir. Şirketin, kullanılan çıkma hakkının esas sözleşmede belirlenen koşullara uygun olup olmadığı konusunda ortakla anlaşmazlığa düşmesi halinde ortak; bir tespit davası açması neticesinde hakkını tescil ettirebilir. Mahkemenin kararı açıklayıcı nitelikte olup geriye etkilidir.

3.3.2. Haklı Sebebe Dayalı Çıkma Hakkına İlişkin Sınırlamalar

Haklı sebebe bağlı hakları tamamen ortadan kaldıran veya amaçlarına ulaşmalarını engelleyecek oranda kısıtlayan sözleşme hükümleri geçerli değildir. Zira haklı sebep ortağa, objektif iyiniyet kuralları uyarınca sürdürülmesi imkansız hale gelen bir ilişkiyi sona erdirmeye imkanı tanıyan temel hak ve özgürlükler kapsamında bir haktır²⁷⁹. Şirket sözleşmesi ile ortakların haklı sebebe dayalı çıkma hakkı ortadan kaldırılamaz, yasaklanamaz. Böyle bir hükmün varlığı TBK md. 20 uyarınca hüküm ifade etmeyeceği gibi, ortaklar haklı sebebin varlığı halinde mahkeme yoluyla çıkma hakkını kullanabilecektir²⁸⁰.

Haklı sebebe dayalı çıkma hakkı, her ortağa tanınmış mutlak ve bertaraf edilemeyen bir haktır. TTK'nın haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılmasına ilişkin hükümleri emredici niteliktedir. Haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kaldırılmasının ve hakkın özüne müdahale edecek şekilde sınırlandırılmasının mümkün olmayışı karşısında, şirket sözleşmesine eklenecek hükümlerle haklı sebebe dayalı çıkma hakkının kullanılmasının kolaylaştırılması ve genişletilmesi mümkündür. Bu yönde şirket sözleşmesinde sayılacak

²⁷⁷ Pulaşlı, 2017: 810.

²⁷⁸ Çamoğlu, 2014a: 256.

²⁷⁹ Çamoğlu, 1978: 296.

²⁸⁰ Beşok, 2010: 51.; Yargıtay Ticaret Dairesi 07.07.1961 T., 1961/818 E.- 1961/2350 K. sayılı ilamında, şirket sözleşmesinde ortakların genel kurul kararı aleyhine itiraz edemeyeceklerine ilişkin bir hüküm bulunması halinin, ortağın haklı nedenlere dayanarak ortaklıktan çıkmasına izin verilmesine engel olmadığını ve davacının bu yönde dava açma hakkının sınırlandırılmayacağını içtihat etmiştir, bkz. Beşok, 2010: 49.

haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma hakkının kullanılması kolaylaşacaktır. Ne var ki hakim, haklı sebebe dayalı ortaklıktan çıkma davasında tek başına şirket sözleşmesinde örneklendirilen haklı sebeplerle bağlı değildir. Somut olayın incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda, şirket sözleşmesinde belirtilenler dışında haklı sebeplerin tespiti halinde de ortağın çıkmasına hükmedilebilecektir²⁸¹.

3.3.2.1. Çıkmaı Sonuçlandırın İşlemler

Şirketten çıkmaya ilişkin koşulların gerçekleşmesinden sonra çıkmanın tamamlanması için bazı işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Kural olarak çıkma sonucunda ortağın payının karşılığının ödenebilmesi ve işlemin tamamlanabilmesi için sermayenin azaltılmasına ilişkin TTK md. 592 hükmünün uygulanması gerekmektedir. Buna karşın, çıkan ortağın payının karşılığı, kullanılabilir öz kaynaktan karşılanabiliyor veya ayrılan kişinin esas sermaye payı devredilebiliyorsa bu durumda sermayenin azaltılmasına gerek kalmayabilir.

Ortağın ayrılması neticesinde pay defterinde buna uygun bir düzenleme yapılması gerekecektir. Bu defterlerin tutulması, şirket müdürünün sorumluluğunda olduğundan, çıkma işleminin tamamlanması ile birlikte ayrıca genel kurul tarafından karar alınmasına gerek kalmaksızın müdürler ortaklara ilişkin bilgilerin yer aldığı pay defterindeki değişikliği gerçekleştirecektir²⁸². Çıkma sonucu esas sermayenin azaltılmasına gerek kalmadığı, ortağa ilişkin bilgilerin şirket sözleşmesinde yer almadığı hallerde, şirket sözleşmesinin tadiline gerek yoktur²⁸³.

Limited şirketlerde çıkmanın ticaret siciline tescil edilmesi gerektiği hususunda bir düzenleme mevcut değildir. Bir görüş, ortaklar listesinde değişikliğin işaret edilmesini yeterli bulurken, bir başka görüş çıkmanın ticaret siciline tescil edilmiş olan hususlarda değişiklik anlamına geldiğinden mütevellit ticaret siciline de tadil işleminin gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Şirketten ayrılma konusunda dış ilişkilerde de tescil ve ilan asıl olmalıdır. Ortağın şirketten ayrılması, ayrılmanın türüne göre sonuçlarını doğurmuş ve iç ilişkide ortağın hak ve mükellefiyetleri sona ermiş olsa da şirkete ait ticari kayıtların ortaklığın yeni durumuna göre güncellenmesi gerekecektir. Ortaklık sıfatının kazanılmasında olduğu gibi sona ermesinde de ticaret sicile bildirim yapılmalı, kayıtlar düzeltilmek üzere değişiklik tescil ve ilan edilmelidir. Bu durum üçüncü kişiler açısından da oldukça önem arz etmekte olup hem şirketin hem de ayrılan ortağın sorumlulukları yönünden belirleyici niteliktedir²⁸⁴.

²⁸¹ Beşok, 2010: 50.

²⁸² Öztürk Dirikkan, 2005: 95.

²⁸³ Baştuğ, 1966: 68.

²⁸⁴ Baştuğ, 1966: 70; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 772; Öztürk Dirikkan, 2005: 97.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇIKMANIN ETKİLERİ VE SONUÇLARI

4.1. Genel Olarak

Çıkma hakkının kullanılmasıyla birlikte ortak, iradesiyle ortaklık dışına çıkmış olur. Payın kaybıyla birlikte tüm hak ve yükümlülükleri sona eren ortaklıktan çıkan kişi, ortalıkla arasındaki bağ çözüldüğünden, artık genel kurul veya diğer idari organlar tarafından verilen karar veya talimatlarla bağlı değildir. Sözleşmeye dayanan bir sebeple çıkma hakkının kullanılmasında çıkma bildiriminin ortaklığa ulaştığı an, haklı nedenle çıkmada ise hükmün kesinleşmesiyle birlikte çıkma gerçekleşmiş olur²⁸⁵. Çıkma, üçüncü kişilere karşı yapılan tescil ile hüküm doğurur²⁸⁶. Çıkma neticesinde, ortağın ortaklık ilişkisinden kaynaklanan hak ve borçları kural olarak sona erer ve çıkan ortağa “*esas sermaye payının gerçek değerine uyan*” ayrılma payının²⁸⁷ ödenmesi gerekir²⁸⁸.

6762 sayılı eski TTK’da ayrılma payı ve ayrılma payının ne zaman muaccel olacağı mevzuu açıkça düzenlenmemiş olduğundan tartışmalar mevcuttu. Yeni kanunda, her iki sorun da ayrıca hüküm altına alınarak bu tartışmalara bir son verilmiş oldu. TTK md. 642 uyarınca, şirketin tasarrufta bulunabileceği öz kaynakları mevcutsa veya çıkan kişinin esas sermaye paylarının devri mümkünse ya da sermaye azaltımına gidilmişse ayrılma payı muaccel olacaktır. Ayrılma payı, TTK md. 640/2 uyarınca nakden ödenecektir. Buna karşın, aksinin taraflarca belirlenebilmesi (örneğin aynı ödeme) mümkün kılınmıştır. Ne var ki kanun koyucu ortakların keyfi, adil olmayan düzenlemelerden kaçınması gerektiğini madde gerekçesinde vurgulamıştır.

Ayrılma payı, TTK md. 641/1 uyarınca ortağa bir hak olarak tanınmış olmakla müktesep hak olarak nitelendirilebilecektir. Bu bağlamda md. 641/2 de belirtilen, ayrılma payının şirket sözleşmesiyle düzenlenmesi halinde dikkat edilecek husus, hakkın özüne zeval getirmeyecek ölçüde yapılacak adil sınırlamalar olacaktır.

²⁸⁵ Baştuğ, 1966: 75.

²⁸⁶ Ayrılma tarihinin çıkmanın hukuken kesinleştiği tarih olduğunu, yapılacak tescil ve ilanla ise açıklayıcı nitelikte olduğunu belirten görüş, Çamoğlu, 2014b: 250.

²⁸⁷ Ayrılma kavramı, çıkma ve çıkarılma dahil ortakla ortaklık ilişkisi arasındaki bağ sona erdiren tüm nedenleri kapsayan bir anlama gelmesine karşın, TTK md. 641 ve 642 de ayrılma hakkıyla kast edilen esasen çıkma hakkı olarak değerlendirilmelidir, bkz. Kendigelen, 2016: 557.

²⁸⁸ Gürpınar, 2016: 94.

4.2. Çıkan Kişi Bakımından Etkileri ve Sonuçları

4.2.1. Genel Olarak

Şirket sözleşmesiyle ortaklara tanınan çıkma hakkı inşai bir haktır. Bu hak, iç ilişkideki etkilerini çıkma beyanının ortaklığa varmasıyla veya şirket sözleşmesinde belirtilen anda gösterir²⁸⁹. Ortak, ortaklık ilişkisini sonlandırdığı andan itibaren ortaklık sıfatını bir bütün olarak kaybetmektedir. Ortakla ortaklık arasında, sözleşmede öngörülen sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda bir ihtilafın olması halinde mahkeme tarafından bir tespit yapılması söz konusu olduğunda, ayrılma mahkeme kararının kesinleştiği anda değil kural olarak çıkma bildiriminin ortaklığa ulaştığı anda gerçekleşmiş sayılacaktır. Buna karşın haklı sebeplere dayalı dava yolu ile çıkmada, mahkemenin kararı inşai niteliği haiz olacaktır. Zira, karar hukuki durumda değişikliğe sebep olmakta yani ortağın ortaklıkla ilişkisini sonlandırmaktadır. Bu karar iç ilişkideki etkilerini karar kesinleştiği an doğurmaya başlayacaktır.

Ortaklık ilişkisini kuran esas sermaye payı sahipliğinin sona ermesiyle birlikte, tıpkı payın devri gibi tüm hak ve borçlar da sona ermektedir. Genel kurul kararlarına katılma, oy hakkı gibi şirket yönetimi ile ilgili hak ve borçlar, çıkma iç ilişkide hükümlerini doğurduğu andan itibaren ortadan kalkar²⁹⁰. Bunu yanı sıra ortaklık sıfatı sona erse dahi rekabet yasağı, sadakat yükümlülüğünün devamı gibi düzenlemeler sözleşme ile hüküm altına alınabilmekte olup çıkmadan sonra da devam etmektedir²⁹¹. Ayrıca, ortaklığa bağlı haklardan bilgi alma hakkı, çıkmadan önce kararlaştırılmış fakat ödenmemiş olan kar payını alma hakkı, ortaklığın iflas etmesi durumunda ortaklıktan çıkmadan itibaren iki sene daha ek ödeme yükümlülüğü gibi hak ve ödevler de devam etmektedir²⁹². Yukarıdaki istisnalar hariç, çıkma, sona erdirmeye yönelik bozucu yenilik doğuran bir haktır ve bu sebeple asıl olan esas sermaye payı da dahil olmak üzere ortağın ortaklıkta tüm hak ve yükümlülüklerinin sona ermesidir. Esas

²⁸⁹ Şener, 2017: 916.

²⁹⁰ Öztürk Dirikkan, 2005: 99.

²⁹¹ TTK md. 613/2'de düzenlenen rekabet yasağı, aksinin şirket sözleşmesiyle ve ortaklar kararı ile düzenlenebilmesi sebebiyle emredici bir düzenleme olmadığı kabul edilmektedir. Rekabet yasağının çıkan ortak açısından uygulanıp uygulanmayacağı 6762 sayılı kanunda da yeni kanunda da düzenleme altına alınmamıştır. Doktrinde de bu konuda bir görüş birliği yoktur. Limited şirket ortak sayısına bakılmaksızın bilgi alma ve inceleme hakkı düzenlendiğinden ve bu hakkın oldukça geniş olması sebebiyle, ayrılan ortağın bu bilgileri şirket menfaatlerini zedeleyecek şekilde kullanmasını önleyebilmek için şirket sözleşmesiyle ayrılan ortağa rekabet yasağının belirli sınırlar dahilinde rekabet yasağının uygulanması gerektiğini savunan görüş bkz. Beşok, 2010: 134. Çıkmanın iç ilişkide hüküm ifade etmesiyle birlikte, ortağın şahsi nitelikteki ortaksal haklarını kullanma yetkinliğinin ortadan kalkmasının yanı sıra, rekabet yasağı gibi ortaklık sıfatına bağlı yükümlülüklerden sorumlu tutulamayacağı, bu mükellefiyetlerinden de ortadan kalkacağı yönündeki görüş ise bkz. Öztürk Dirikkan, 2005: 99.; Taşdelen, 2012: 199.

²⁹² TTK md. 604 hükmünce düzenlenen ek ödeme yükümlülüğünün devam etmesi hali, TTK md. 642/1-b uyarınca payın devredilmesi yoluyla şirketten ayrılma halinde uygulama bulacaktır. İkinci fıkra uyarınca bu yükümlülük, payın halefince yerine getirilmediği takdirde, yükümlülüğün gerçekleştiği tarihte ortağa karşı ileri sürülebileceği ölçüde devam edecektir, Gürpınar, 2016: 96.

sermaye payı ortak için bir nevi tasfiye payıdır. Ortaklık ilişkisi sadece çıkan ortak için son bulunduğu, ona düşen payın verilmesi çıkma ile amaçlanandır. Aksi halde temel hak ve özgürlükler şemsiyesi altında yer almakta olan çıkma hakkının kullanımı ile ilgili ortağın sahip olduğu hakkı kullanmaktan dolayı zarar görmesi söz konusu olacaktır. Çıkan ortağın her halde esas sermaye payının karşılığını alması gerekmektedir. Çıkan ortağın ayrılma payı talebi kanunda da bir hak olarak düzenlenmiştir. Sermaye ortaklığına belli bir sermaye koyarak dahil olan ortağın, herhangi bir karşılık almaksızın çıkması söz konusu değildir²⁹³. Aksi durum, kendisine kanunen tanınmış olan bir hakkı kullandığı için bu hakkını kullanan ortağın cezalandırılması olacaktır. Ortaklık ilişkisine devam etmenin kendisine daha fazla fayda sağlamayacağını düşünen ve bu sebeple ortaklık ilişkisini sonlandırmaya yönelik irade beyanını kullanan Davacı'nın, çıkma sonrası ortaklık ilişkisindeki halinden daha kötü bir duruma düşecek olması hayatın olağan akışına aykırılık teşkil edecektir.

Bu noktada, ortağın şirketten ayrılması sebebiyle şirketin ortaklık payının ve sıfatının kaybına binaen ortağa ödemesi gereken değeri ifade eden ayrılma payı gündeme gelecektir²⁹⁴. Ayrılma payı, ortağın esas sermaye payından farklı olarak ortağa, ayrılma ile ortaklık ilişkisinin kesilmesine karşılık şirket malvarlığından ortağın payına düşen kısma ilişkin bir alacak hakkıdır. Ayrılma payının bu bağlamda payın yerine geçen bir değer olduğu kabul edilmektedir. Doktrinde bir görüş, ortağın herhangi bir karşılık almaksızın ortaklık ilişkisinden çıkmasının söz konusu olamayacağını savunsa da bir diğer görüş de ayrılma bilançosuna göre pasiflerin yüksek olduğu hallerde şirketin ortağa ayrılma payı ödemesinin mümkün olamayacağını ileri sürmektedir. Zira ayrılma payının, sadece bilançoda yer alan aktiflere katılımı ifade etmediğini de belirtmektedir²⁹⁵.

Çıkma ile ortağın, payı ile ilgili ortaklık tarafından gerçekleştirilecek işlemlere etkide bulunma imkanı da ortadan kalkmaktadır. Ortaklık, bu paya ilişkin bir üçüncü kişi tarafından veya başka bir ortak tarafından iktisap edilmesi yahut sermayenin azaltılması neticesinde payın itfa edilmesi yönünde karar verirken çıkan ortak bu yönde herhangi bir müdahalede bulunamaz²⁹⁶. Çıkan ortak, esas sermaye payı ile birlikte bu paya ilişkin tüm hak ve kontrol mekanizmasını da kaybetmektedir. Bu noktada artık çıkan ortağın pay ile ilgili sadece ayrılma payı talebi söz konusu olabilecektir. Bu ayrılma payının yanı sıra, çıkan ortağın çıkma tarihinden önce doğmuş haklarını da talep edebilmesi mümkün olacaktır. Örneğin, TTK md.

²⁹³ Taşdelen, 2012: 200.

²⁹⁴ Öztürk Dirikkan, 2005: 105.

²⁹⁵ Öztürk Dirikkan, 2005; Baştuğ, 1966; Taşdelen, 2012.

²⁹⁶ Öztürk Dirikkan, 2005: 100.

533 de düzenlendiği üzere, tahakkuk etmiş kar payına ilişkin haklar, şirkete tahsis edilen malvarlığı değerlerinin iadesi de talebi mümkün kalemlerdendir.

Ortağın, ortaklık sıfatından kaynaklanmayan hakları, ortaklık ilişkisinin sona ermesinden etkilenmeyecektir. Ortağın, herhangi bir üçüncü kişiyle kurduğu ilişki benzeri şirketle kurduğu ilişkiler, ancak kendi hükümleri çerçevesinde sona erdirilebilecektir. Örneğin sözleşmesel ilişkiler, ortaklık ilişkisinin sona ermesinden etkilenmeyecektir. Özellikle haklı sebeple çıkan ortağın şirkete veya diğer ortaklara karşı ileri sürebileceği tazminat hakları da ortaklık sıfatı sona erdikten sonra dahi varlığını koruyacaktır²⁹⁷.

TTK md. 529 uyarınca, çıkan ortağın taahhüt ettiği sermaye borcunun ödenmemiş kısmı ve ferileri için şirkete karşı sorumluluğu devam edecektir. Şirket sözleşmesinde öngörölmüş olan tali mükellefiyetler ve çıkma tarihinden önce doğmuş borçlar açısından da aynı sorumluluk devam etmektedir. Bu tür borçlarda da ortağın sorumluluğu şirket tüzel kişiliğine karşıdır²⁹⁸. Bu halde, ortaklıktan çıkan ortak, ayrılma payına ilişkin alacağına karşılık şirkete karşı olan borçlarının mahsup edilmesini ve bakiye ayrılma payı alacağının kendisine ödenmesi talep edebilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, ayrılma payı hesaplanırken borçların hesaplama dışında bırakılarak ortağın mükerrer ödeme yapma tehlikesi altında bırakılmamasıdır (TBK md. 118).

Bilindiği gibi limited şirket ortakları şirketin borçlarından sorumlu değillerse de şirketin kamu borçlarından dolayı, hisseleri oranında tüm malvarlıklarıyla sınırsız olarak sorumlu tutulmuşlardır²⁹⁹. Bu nedenle ortağın şirketten ayrılma tarihi önem taşımaktadır. Bir ortağın, şirketten ayrılmasının hukuken kesinleşmesi halinde ayrılan ortağın bu tarihten sonra oluşacak borçlarından dolayı sorumluluğu sona erer³⁰⁰. Bu noktada çıkmanın türüne göre ayrılma tarihinin belirlenmesi gündeme gelecektir. Şayet çıkma, sözleşmesel hakka dayalı tek yanlı yenilik doğuran bir bildirimle gerçekleşmişse, bu beyanın şirkete ulaştığı tarihte çıkma gerçekleşmiş sayılır. Zira bu bildirimin şirketçe kabulüne ihtiyaç yoktur. Şirkete yöneltilen bildirimi müdürlerin kabul etmemesi halinde, ortak tarafından bir dava açılarak çıkmanın gerçekleştiğinin hüküm altına alınması gerekecektir³⁰¹. Bu dava, şirket merkezinde açılır ve şirket tüzel kişisine yöneltilir. Konu itibarıyla çıkma bildiriminin esas sözleşmeye uygunluğunun tespit edildiği bir dava söz konusu olacaktır. Mahkemenin vereceği karar açıklayıcı nitelik taşıyacağından kabul edilip kesinleşen dava sonucunda çıkma tarihi bildirimin şirkete ulaştığı an olarak kabul edilecek ve ayrılma payı da bu tarihteki malvarlığı

²⁹⁷ Öztürk Dirikkan, 2005: 100.

²⁹⁸ Çamoğlu, 1978: 57.

²⁹⁹ Poroy vd., 2010: 788.

³⁰⁰ Çamoğlu, 2014b: 250.

³⁰¹ Çamoğlu, 2014b: 250.

esas alınarak yapılacaktır. Haklı sebebe dayalı çıkma halinde ise, mahkemenin kararı kurucu nitelik taşıyacak olup bozucu yenilik doğuran bu karar neticesinde ortakla şirket arasındaki ilişki çözülmüş olacaktır. Çıkmanın tarihi mahkeme kararının kesinleştiği tarih olarak kabul edilmekle ayrılma payı da bu tarihteki malvarlığına göre hesaplanacaktır.

4.2.2. Ayrılma Payı

4.2.2.1. Ayrılma Payının Belirlenmesi ve Muaccel Olması

Ayrılma payı, tüm şirket tiplerinde olduğu gibi, çıkan veya çıkarılan ortağa ortaklıktan ayrılması sebebiyle ortaklık payının ve sıfatının kaybı karşılığında ödenmesi gereken değeri ifade etmektedir³⁰². Ayrılma payının ödenmesinde ortağın ayrılma nedeni dikkate alınmadığı gibi, ayrılmasında herhangi bir kusurunun bulunup bulunmaması da önem arz etmez. Ayrılan ortağa verilen bu değer, esasında ortağın sahip olduğu esas sermaye payına karşılık ekonomik faaliyetlerinin devamı için ortaklığa bırakılan sermayenin kaybı sebebiyle tazminat olarak ekonomik denkleştirme vasfını taşımaktadır³⁰³. Ayrılan ortağın esas sermaye payı karşılığında talep edeceği bu hak, eski TTK'da örtülü bir şekilde öngörülmüşken, TTK md. 641 ve 642'de ayrılma payı adı altında açıkça düzenlenmiştir³⁰⁴. Ayrılma payı, ortağın şirket malvarlığı üzerindeki sermaye payına tekabül eden talep hakkıdır³⁰⁵. Burada söz konusu olan, esas sermayenin nominal değerinden öte işletmenin bir değerlendirmeye tabi tutulması sonucu belirlenecek gerçek değerdir³⁰⁶. Ortakların şirket sermayesi üzerindeki haklarını talep edebilmeleri ancak ortaklığın amacının ayrılan ortak açısından anlamını yitirmesi halinde mümkündür. TTK md. 639/3 uyarınca, ortaklıktan ayrılan tüm ortaklara, ister sözleşmedeki sebeplere dayanarak ister dava yoluyla haklı sebebe dayanarak olsun, esas sermaye payları ile orantılı olarak eşit işlem yapılması gerekir. Dolayısıyla ayrılma payının kural olarak esas sermaye payının gerçek değerine uygun olması gerekmektedir³⁰⁷. Gerçek değer tespiti ise bilanço değerleri ve yaşayan şirketin esas alınması madde gerekçesinde öngörülmüştür³⁰⁸.

³⁰² Öztürk Dirikkan, 2005: 105.

³⁰³ Şener, 2017: 921.

³⁰⁴ IV-Ayrılma akçesi

1. İstem ve tutar

Madde 641-(1) ortak şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini istem hakkını haizdir.

(2) şirket sözleşmesinde öngörülen ayrılma hakkı dolayısıyla, şirket sözleşmeleri ayrılma akçesini farklı bir şekilde düzenleyebilirler.

³⁰⁵ Çamoğlu vd., 2017: 447.

³⁰⁶ Alman hukukunda ayrılma payının, tam ekonomik değer üzerinden belirlenmesi görüşü kabul edilmiştir. Belirtilen tam ekonomik değer ibaresi, bir üçüncü kişinin bütün işletmeyi iktisap etmesi halinde ödenecek bedelin payı oranında ayrılan ortağa düşecek miktarını ifade etmektedir. Doktrinde bu yönde Türk Hukuk Sistemindeki gerçek değer ibaresiyle tam ekonomik değer ibaresi arasında çok önemli bir farklılık bulunmadığı yönünde görüş, bkz. Şener, 2017: 923.

³⁰⁷ Yargıtay 11. HD. 25.11.1985 T., 1985/6708 E.-1985/7310 K. sayılı ilamında; "...şirketin dava tarihi itibarıyla malvarlığını ve buna göre davacının hissesinin haiz olduğu değer saptanması ve TTK'nın 551. Maddesi

TTK md. 641/ 1 hükmünce, ayrılan ortağa ayrılma payının gerçek değerinin ödenmesi öngörülmüştür. Gerçek değer, ayrılma payının yaşayan işletme içindeki piyasa değeridir³⁰⁹. Gerçek değer, genel kabul gören yöntemlerle işletme değerinin saptanması sonucu bulunur³¹⁰. Hesaplama kural olarak işletmenin devamı halinde beklenen değer tablosuna göre yapılır. Ayrılma payının gerçek değerine ilişkin şirketle ayrılan ortak arasında bir anlaşmazlık olması halinde bu değer, taraflardan birinin talebi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince belirlenecektir (TTK md. 597/1)³¹¹. Bu talebe binaen mahkeme, uzman bilirkişiler tarafından yapılacak araştırma ve değerlendirmelere binaen gerçek değer belirlenmesi yoluna gidecektir. Limited şirket paylarının işlem gördüğü bir piyasa söz konusu değildir. Bu sebeple gerçek değer belirlenmesi için atanacak bilirkişiler arasında mutlaka ortaklığın işletme konusunda uzman bir bilirkişinin bulunması zorunludur³¹². Verilen mahkeme kararı kesindir (TTK md. 597/2). Ayrılma payının gerçek değer üzerinden hesaplanması gerektiği kanun koyucu tarafından hüküm altına alınmış olmasına karşın hesaplama anına ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır. Burada TTK md. 493/V hükmü düzenlemesinin kıyasen uygulanmasıyla; hesaplama anı açısından esas alınacak olanın, ortaklığın karar tarihine en yakın tarihteki değeri olduğu belirtilmiştir³¹³.

hükümleri dairesinde davacı hissesi bedelinin tahsiline karar verilmesi gerekirken, hisse bedeli hususunda taraflar arasında anlaşmazlık bulunduğu halde, davalı şirketçe hesap edilecek kıymet üzerinden, davacı hissesinin ödenmesine karar verilmesi doğru görülmemiştir..” hükmüyle esasında payını devretmek niyetindeki davacının, payının devrinden vazgeçmesi üzerine ortaklıktan çıkarılmasına karar verildiği halde zaten hisse bedeli üzerinde tarafların anlaşmazlığı mevcutken bu bedelin şirketçe hesaplanan tutar üzerinden hesaplanmasını doğru bulmamıştır.

³⁰⁸ Pulaşlı, 2017: 822, 823.

³⁰⁹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 e.; Taşdelen, 2012: 161.; Öztürk Dirikkan, 2005: 109.

³¹⁰ Yargıtay 11. HD. 10.11.2003 T., 2003/3919 E.-2003/10697 K. sayılı ilamında; “....karara dayanak yapılan bilirkişi raporunda, dosyadaki delillere göre defterler üzerinden ayrılma payı hesaplanamayacağı, davalı şirkete ait aktif kıymetlerin (makine, demirbaş ve tesislerin) fatura ve tapuları sunulduktan sonra konunun uzmanı makine mühendisi ve mimar bilirkişiler vasıtasıyla dava tarihindeki rayiç değerleri tespit edildikten sonra ayrılma payının hesaplanabileceği belirtilmiştir. Mahkemece raporda vurgulanan eksiklikler giderilip tasfiye bilançosu hazırlanarak davacının bu konudaki talepleri üzerinde durulmadan, olumlu ya da olumsuz bir karar verilmeden hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Şeklinde içtihat tesis etmiştir, bkz. Erdil, 2010: 227, 228.

³¹¹ Yargıtay 11. HD. 08.05.2001 T., 2001/5987 E.-2001/6239 K. sayılı ilamında; “ortaklıktan ayrılma payının dava açılma tarihi itibarıyla belirlenmesi doğrudur. Ancak şirketten çıkma kararı inşai nitelikte bir karar olmakla, mahkemece belirlenen davacının ortaklıktan ayrılma payına karar tarihinden itibaren temerrüt faizi yürütülmesi gerekir.” kararında, davalı şirketçe davacının ayrılma payı olarak kabul edilen kısım açısından temerrüde düştüğü kabul edilerek o tarihten itibaren temerrüt faizine hükmedilmesi gerektiğini, alacağın tamamına temerrüt faizi yürütülmesi talebinin doğru olmadığını hükme bağlamıştır, bkz. Erdil, 2010: 233, 234.

³¹² Şener, 2017: 927.; Yargıtay 11. HD. 03.04.2008 T., 8304 E.-4378 K. sayılı ilamında; “davacının üç ortaklı limited şirketten isteyebileceği ayrılma payının şirketin faaliyet konusu gözetilerek tıbbi cihaz ve donanım piyasasından deneyimli bir uzmanın da bulunduğu bilirkişiler kurulundan..hesaplatılarak saptandıktan sonra hüküm altına alınması gerekirken...tıbbi cihaz ve donanım uzmanlarının bulunmadığı bilirkişilerce düzenlenen 05.06.2006 tarihli rapora dayalı hükmün kurulması doğru bulunmamıştır..” hükmüyle ayrılma payının hesabındaki yöntemin nasıl olması gerektiği yönünde içtihat tesis etmiştir., bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr (erişim tarihi: 30.04.2018.)

³¹³ Şener, 2017: 928.

Ayrılma payına ilişkin hesaplamada, mahkemece karar tarihine en yakın tarihin dikkate alınması gerektiği yönünde köklü Yargıtay içtihatları mevcuttur. Bu yönde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilamında;

“Davanın niteliği gereği, davalı şirketin karar tarihine en yakın tarihteki öz varlığı ile mali tabloları gözetilip çıkma payı ve genel kurulca dağıtılmasına karar verilmişse çıkma payından ayrı olarak kâr payı alacağının hesaplanması zorunludur. Mahkemece karar tarihine en yakın tarih uyarınca hesaplama yapılmasının gerektiği gözetilmediği gibi, davacı vekilinin bilirkişi raporlarına yönelik ciddi itirazlarını giderir mahiyette herhangi bir araştırma da yapılmamıştır. O halde, mahkemece davacının şirketten çıkmasına ilişkin kararın temyiz edilmeyip kesinleştiği de anlaşılacakla, bu kararın kesinleşme tarihi itibarıyla alacak miktarının tespiti için, davalı şirket tarafından işletilen dersane binasının emsal taşınmazların değerleri de dikkate alınıp piyasa rayicinin tespit edilmesi, davacının sunmuş olduğu belgeler gözetilip davalı şirket kayıtlarının gerçeği yansıtıp yansıtmadığının araştırılması, davalı şirketin işlettiği dersane nedeniyle gayri maddi mal varlıklarının değerinin çıkma payı hesabına dahil edilmesi gereklidir. Açıklanan bu hususlar gözetilerek muhasebe ve finans uzmanı, inşaat mühendisi ve sektör bilirkişisinden oluşturulacak yeni bir bilirkişi heyetinden rapor alınarak sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yetersiz bilirkişi raporuna dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın temyiz eden davacı yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.”

şeklinde hüküm kurmak suretiyle, hesaplama anının ayrılma payının belirlenmesindeki önemi hüküm altına almıştır³¹⁴.

TTK md. 641/2 uyarınca kanun koyucu, şirket sözleşmesinde öngörülen çıkma hakkı dolayısıyla ayrılma payının nakit yerine başka şekilde düzenlenmesine müsaade etmiştir. Doktrinde, TTK md. 642/2 bendinde yer alan “ayrılma hakkı” ibaresi kimi yazarlar tarafından yanıltıcı bulunmakla, ayrılma kavramının hem çıkmayı hem de çıkarılmayı kapsadığını, madde metninde yer alan ibarenin “*çıkma hakkı*” olarak anlaşılması gerektiğini belirtmişlerdir³¹⁵. Örneğin, kuruluştaki verilen ayın değerlerinin aynen iadesi veya aynı şirketler topluluğuna dahil başka bir şirketin hisse senetlerinin verilmesi şirket sözleşmesiyle ayrılma payı olarak öngörülebilir³¹⁶. Sözleşmede yer alan bir düzenlemeyle ayrılma payı miktarının

³¹⁴ 09.11.2015 T., 2015/4748 E.-2015/11693 K. sayılı bkz. Altaş, 2018: 910, 911.

³¹⁵ Şener, 2017: 923.; Kendigelen, 2016: 557.

³¹⁶ Pulaşlı, 2017: 823.

gerçek değer yerine esas sermaye payının itibari değerine göre hesaplanacağı kararlaştırılabilir³¹⁷. Ne var ki, ortaklara tanınan bu serbesti, genel hukuk ilkeleriyle sınırlı olup hiçbir zaman keyfi, adalete aykırı bir düzenleme hakkı vermez³¹⁸.

TTK md. 641/1 uyarınca, ayrılan ortağın ayrılma payı, kural olarak ayrılma tarihi itibarıyla muaccel hale gelir. Yani ortak sözleşmeye dayalı çıkma hakkını kullanmışsa çıkma hakkını kullandığına ilişkin bildirimin şirkete ulaştığı an, haklı sebebe dayalı mahkeme kararıyla gerçekleşmesi halinde de hükmün kesinleştiği tarih ayrılma tarihi olarak belirtilebilir³¹⁹. Ne var ki, bu kuralın uygulanması yasada şirket lehine yumuşatılmıştır. Ayrılma payının muaccel olması ancak şirketin kullanabileceği öz sermayesinin mevcut olması halinde mümkün olabilecektir. TTK, şirketin ayrılma payını ödemede sıkıntıya düşmemesi için genel kuraldan ayrılmış ve özel bir düzenleme getirmiştir³²⁰. Bu düzenleme uyarınca ortaklığın dolayısıyla kalan ortakların menfaati gözetilerek ayrılan ortağın payının, kullanılabilir kaynaklardan ödenmesi uygun görülmüştür.

4.2.2.2. Ayrılma Payının Ödenmesi

Kanun koyucu ödemeye bedelinin başlıca üç kaynaktan elde edilmesini öngörmüştür. Şirketin kullanılabilir bir öz kaynak üzerinde tasarruf etmesi, esas sermaye payının devredilebiliyor olması ve esas sermayenin ilgili hükümlere göre azaltılmış olması halinde ayrılma payının derhal ödenmesi söz konusu olabilecektir. Öz kaynağın serbestçe kullanılıp kullanılamayacağı, şirketin zararları ve yedek akçelerin hiçbir amaca bağlanmamış olması göz önünde bulundurularak belirlenecektir³²¹. Bu sebeple, özel bir amaca özgülenmiş yedek akçelerin ödenecek ayrılma payından mahsup edilmesi gerekmektedir. Öz sermayenin ayrılma payını karşılamaya yetmediği durumlarda, esas sermaye yasada öngörülen şekilde

³¹⁷ Sözleşmede belirlenen ayrılma payı değeriyle payın gerçek değeri arasında büyük bir farklılığın olması halinde ayrılma payına ilişkin bu düzenlemenin geçerliliğine ilişkin bir ayırım yapılması gerektiğini savunmaktadır. Şayet, aradaki farklılık, ayrılma payının şirket sözleşmesinde kararlaştırıldığı anda söz konusuysa bu halde şirket sözleşmesinde bu düzenlemenin ahlaka aykırı olduğunu ve geçerli olmayacağını belirtmektedir. Bu durumda ortak gerçek değer üzerinden ayrılma payını talep edebilecektir. Aradaki farklılığın, sözleşmenin düzenlendiği anda değil de sonrasında ortaklığın gelişmesi sebebiyle ortaya çıkması halinde meydana gelmesi durumunda mahkemenin gerçek değer ve sözleşmedeki değer arasında bir orta değer ödenmesi gerektiği yönünde karar vermelidir, bkz. Şener, 2017: 925.

³¹⁸ TTK md. 641 gerekçesi.

³¹⁹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 c.

³²⁰ 2. Ödeme

Madde 642-(1)-Ayrılma Akçesi;

a) Şirket kullanılabilir bir öz kaynak üzerinde tasarruf ediyorsa
b) Ayrılan kişinin esas sermaye payları devredilebiliyorsa
c) Esas sermaye, ilgili hükümlere göre azaltılmışsa ayrılma ile muaccel olur.
(2) İşlem denetçisi kullanılabilir öz kaynak tutarını belirler. Bu tutar ayrılma akçesinin ödenmesine yetmiyorsa, işlem denetçisi esas sermayeden ne tutarda indirim yapılması gerektiğini de gösterir.
(3) Ayrılan ortağın ayrılma akçesinin ödenmeyen kısmı, şirkete karşı, bütün alacaklılardan sonra gelen bir alacak oluşturur. Bu husus yıllık raporda kullanılabilir öz kaynak tutarının tespiti ile muaccel hale gelir.

³²¹ Pulaşlı, 2017: 823.

azaltılabilir³²². Ne var ki esas sermaye asgari miktar olan 10.000,00 TL'den aşağı indirilemez (TTK md. 580/1).

Yasada emredici nitelikte öngörülen ödeme kaynaklarının ayrılma tarihinde mevcut olması halinde muacceliyet ayrılma tarihinde başlamış olur. Bu kaynakların ayrılma tarihinde mevcut olmaması durumunda muacceliyet, bu kaynakların temin edildiği tarihte başlayacaktır³²³. Ayrılma payının tamamının mevcut kaynaklardan karşılanamadığı durumlarda, kalan kısım adi alacak muamelesi görecektir olup tüm alacaklılardan sonra gelmek üzere sıraya girer. Bilhassa ortaklığın iflası veya tasfiyesi durumlarında ayrılma payının ödenmeyen kısmı, diğer alacaklıların alacağından sonra gelecektir. Buna karşın, ayrılan ortak ödenmeyen ayrılma payını, diğer ortaklara göre tasfiye gelirinden önce alacaktır³²⁴. Ödenmeyen kısmın muacceliyeti de yıllık raporda kullanılabilir öz kaynak tutarının tespiti ile başlayacaktır³²⁵.

Ödenmeyen ayrılma payının bakiye kısmına faiz işletilip işletilemeyeceği konusunda madde hükmünde bir açıklık yoktur. TTK md. 642 gerekçesinde ikinci fıkra düzenlemesinde ortağın menfaati ile şirket menfaati arasında denge kurulduğu, ortağın faizsiz bir alacak kazandığı, şirketin de öz sermaye belirlenene kadar herhangi bir ödeme yükü altına girmeyeceği belirtilmektedir³²⁶. Kanun koyucunun gerekçede belirttiği iradesinden anlaşıldığı üzere ortağın bakiye ayrılma payı alacağına faiz işletilmesini uygun bulmadığı anlaşılmaktadır. Ne var ki aynı şey temerrüt faizi açısından geçerli değildir. Ayrılma payı, borçlar hukukuna özgü bir alacak olduğundan mütevellit, ortağın ayrılma payının tamamen veya bir kısmının muaccel olması halinde ortaklığa bir ihtar çekmek suretiyle temerrüde düşürmesi mümkün olabilecektir³²⁷. Ortaklık, temerrüde düşürülmesi halinde temerrüt tarihinden itibaren ödeme anına kadar işleyecek faizi ortağa ödemekle mükelleftir. Dolayısıyla her ne kadar ayrılma payına kapital faizi işlemesi mümkün değilse de temerrüt faizi ödenmesine ilişkin bir engel yoktur.

³²² Pulaşlı, 2017: 824.

³²³ Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 h.

³²⁴ Şener, 2017: 932.

³²⁵ İsviçre hukukunda, ayrılma payı tam olarak ödenmeyen ortağa, bakiye alacağını güvenceye almak adına şirketten bilgi alma ve denetim hakkı tanınmıştır. Bu sayede ortak, bir denetim kurulu belirlemek suretiyle, bilanço denetimi yaptırmasını talep edebilir; bakiye alacağının muaccel olup olmadığına ilişkin şirketten bilgi talep edebilir. İsviçre hukukundaki bu hüküm, TTK'ya alınmamıştır, bkz. Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 m.

³²⁶ Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 j.

³²⁷ Şener, 2017: 933.

TTK md. 642 düzenlemesi, ayrılma payının ödenme kaynakları açısından emredici niteliktedir³²⁸. Buna karşılık, ortaklar, şirket sözleşmesi ile ayrılma payının hesaplanma yöntemini, zamanını ve ödeme şeklini farklı düzenleyebilirler³²⁹.

Doktrinde, mahkemenin çıkarmaya karar verebilmesi için ayrılma payının kanun koyucu tarafından öngörülen kaynaklarla karşılanabiliyor olduğunun saptanması gerektiği savunulmuştur³³⁰. Bir diğer görüş ise, çıkarmaya karar verilmesi ile ayrılma payı arasında zorunlu bir bağ olmadığını, çıkarılmaya rıza gösteren davacının ayrılma payının bir kısmını veya tamamını bunu karşılamaya yeterli olduğu tarihte almaya razı olması halinde çıkarma kararının uygulama alanı bulabileceğini ifade etmiştir³³¹.

Ayrılma payının borçlar hukukuna özgü bir alacak olması sebebiyle zamanaşımına da uğraması mümkündür³³². Zamanaşımı, ayrılma payının muaccel olmasıyla başlayacaktır. Bu nedenle ayrılma payına işletecek zamanaşımı süresi yönünden, TTK md. 641/1 ve 2 bentlerinde belirtilen ayrılma payının muacceliyetine ilişkin sebepler önem taşımaktadır. kanun koyucu ayrılma payına işleyecek zamanaşımı açısından özel bir düzenleme öngörmemiştir. Bu sebeple ayrılma payına işleyecek zamanaşımı genel hükümlere tabi olmakla, TBK md. 147/4 uyarınca beş yıllık zamanaşımı süresi uygulama alanı bulacaktır.

4.3. Şirket Bakımından Etkileri ve Sonuçları

Limited Şirket ortağının, ortaklık dışında kalmasını takiben çözülmesi gereken ilk sorun esas sermaye payının ne olacağına ilişkindir. Limited Şirket, ortakla olan ilişkisinin çözülmesini takiben, çıkan ortağın payı üzerinde, ortağın herhangi bir müdahalesine maruz kalmaksızın tasarrufta bulunabilecektir. Kişi ortaklıklarında çıkan ortağın payı, diğer ortaklara

³²⁸ Yargıtay 11. HD. 24.12.1998 T., 1998/7595 E.-1998/9320 K. sayılı ilamında; “...ortağın şirketten çıkarılması ana sermayenin azalmasına neden olmalıdır. Çıkma ve çıkarılma şirketin ana sermayesinin azalmasına neden olduğu takdirde esas sermayenin azaltılması hükümlerine uymak koşuluyla ortaklıktan çıkma mümkündür. Bunun istisnası yine TTK’nın 551. Maddesinin son fıkrasında belirtilen hallerde olanaklıdır. Bu da, ortağın payının şirket ana sermayesinin itibari miktarını geçen şirket malvarlığından ödenmesi veya payın sermaye koyma borcunun yerine getirilmemesi hakkındaki hükümler uyarınca paraya çevrilmesi yahut şirketten çıkmak isteyen ortakların payının başka bir ortak tarafından devrolunması halidir. Bu nedenlerle talep olmasa bile şirketin dava tarihi itibarıyla aktif ve pasiflerinin tespiti zorunludur..” kararında ayrılma payının hesaplama yöntemlerini belirleyen bir içtihat tesis etmiştir, bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr

³²⁹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 k.

³³⁰ Öztürk Dirikkan, 2005: 158.; Yargıtay 11. HD. 07.11.2006 T., 2005/8143 E.- 2006/11357 K. sayılı ilamında; “... limited şirketin devamlı zarar etmediği, şirket aktifinin borçlarını karşılamaya yeterli olduğu, şirketten çıkarılması istenen karşı davalı ortakların şirket yöneticilerini bazı gelirleri kayda almadıkları suçlaması ile itham ettikleri, bu hareketin ortaklar arasında güveni rencide edici olup, ancak şirketin aktiflerinin, çıkarılması istenilen karşı davacıların paylarını ödemeye yeterli olmadığı, bu halde kalan ortakların tümünün muvafakati ile bunların paylarının devralınması durumunda karşı davalıların ihracına karar vermek mümkün ise de, muvafakatin mevcut olmadığı gerekçesiyle, aslı ve karşı davanın reddine karar verilmiştir.” şeklinde hükmetmiş olup diğer ortakların, çıkarılmak istenen ortağın payını devralmaya talip olmaları halinde çıkarma kararı verilebileceğini kabul etmiştir, bkz. www.sinerjimevzuat.com.tr (erişim tarihi:30.04.2018.)

³³¹ Çamoğlu vd., 2017: N. 1680 i.

³³² Şener, 2017: 934.

kalmaktadır. Ne var ki sermaye ortaklıklarında, kişi ortaklıklarındaki uygulamanın işletilmesi söz konusu değildir. Diğer ortakların, çıkan ortağın payını üstlenme durumu yoktur. Sermaye ortaklıklarında, üçüncü kişileri güvence altına almak ve sermayenin korunması zorunluluğu, çıkan ortağın payının sermayenin azaltılması yoluyla dışarıda bırakılmasını gerektirmektedir³³³.

Sermaye şirketlerinde ortakların çıkması hoş karşılanan bir durum değildir. Zira, bir ortağın ortaklıktan çıkması esasında limited şirket açısından mali sıkıntı yaratabilecek bir durumdur. Çıkan ortağa ait esas sermaye payının, kanuni şartlar çerçevesinde öz kaynağın mevcudiyeti halinde ortaklık tarafından alınabilmesi mümkündür. Ortaklığın, belli şartların gerçekleşmesi halinde TTK md. 612/2’de hüküm altına alınan sınırlayıcı ve istisnai nitelikteki düzenleme uyarınca; çıkan ortağın payını, şirket esas sermayesinin yüzde yirmilik oranına kadar iktisap edebilmesi söz konusu olabilecektir³³⁴. Eğer şirketten çıkan ortağın payları yüzde yirmilik oranın üzerinde ise bu payların sermayenin azaltılması yoluyla itfa edilebilmesi mümkün olacaktır³³⁵. Limited şirket, bu madde uyarınca paylarını iktisap etmesi sonucu bu payların oranı esas sermayenin yüzde onunu aşarsa aşılacak oran kadar payı iki sene içerisinde elinden çıkarması ya da sermayenin azaltılması yoluyla itfa etmesi gerekir.

Bunun yanı sıra yine kanuni şartlar çerçevesinde ortaklık tarafından gösterilecek biri de payı devralabilir. Bu kişi, ortaklardan biri ya da üçüncü bir kişi olabilir. Bu halde esas sermaye payının devrine ilişkin hükümler uygulanacak olup şirketin yaşayabileceği mali sıkıntıların da önüne geçilmiş olur. Diğer bir yol, sermayenin azaltılması yoluyla söz konusu payın itfasını sağlamaktır. Sermayenin azaltılması yoluyla payın itfasında, ortaklık alacaklılarının güvencesi olan ortaklık sermayesi doğrudan etkileneceğinden alacaklılar açısından zarara sebep olabilecektir³³⁶. Çıkan ortak ile diğer ortakların ve ortaklığın menfaatlerinin karşı karşıya gelmesi söz konusudur. Çıkan ortak, ortaklıktaki haklarını alma gayesi güderken, diğer ortakların kendilerinin ve ortaklığın menfaati adına ortaklığın sermayesini koruma çabası içine girerler. Karşı karşıya gelen menfaatler, çıkma hakkını kullanan ortağın cezalandırılması anlamına gelemeyecektir. Zira, kendisine tanınan bir hakkı

³³³ Taşdelen, 2012: 199.

³³⁴ F) Şirketin kendi esas sermaye paylarının iktisabı

Madde 612-(1) Şirket kendi esas sermaye paylarını, sadece bunları alabilmek için gerekli tutarda serbestçe kullanabileceği öz kaynaklara sahipse ve alacağı payların itibari değerlerinin toplamı esas sermayenin yüzde onunu aşmıyorsa iktisap edebilir.

(2) Şirket sözleşmesinde öngörülen veya mahkeme kararıyla hükme bağlanmış bulunan bir çıkma ya da çıkarılma dolayısıyla, esas sermaye paylarının iktisabı halinde, birinci fıkradaki üst sınır yüzde yirmi olarak uygulanır. Şirket esas sermayesinin yüzde onunu aşan bir tutarda iktisap edilen esas sermaye payları iki yıl içinde elden çıkarılır veya sermaye azaltılması yoluyla itfa edilir.

³³⁵ Çapa, 2013: 129; Baştuğ, 1966: 99; Üçışık, 2003: 204-205; Erdil, 2010: 104; Ş. Yıldız, 2007: 316; Taşdelen, 2012: 191.

³³⁶ Helvacı, 1995: 370.

kullanan ortağın, ortaklık ilişkisine devam etseydi ne durumda olacaktı ise o durumunun korunmasını sağlamak kanun koyucu tarafından öngörülen sonuçtur³³⁷.

4.4. Üçüncü Kişiler Bakımından Etkileri ve Sonuçları

Limited şirketlerde ortağın sorumluluğu taahhüt ettiği sermaye miktarı ile sınırlı olup bu borçlarını yerine getirdiklerinde sorumluluktan kurtulmuş olurlar (TTK md. 503/1, 532). Ortakların sorumluluğu münhasıran şirket tüzel kişiliğine karşı olduğundan kollektif ve komandit şirketlerde olduğu gibi şirket alacaklılarının ortakların ikinci dereceden sorumluluğuna gitmeleri söz konusu olamaz. Zira, şirket alacaklılarının borçlusu şirket tüzel kişiliğidir ve şirket borçlarından dolayı kendi malvarlığı ile sorumludur³³⁸. Bunun yanı sıra şirket ortakları şirketten tahsil imkanı bulunmayan kamu borçlarından dolayı sermaye hisseleri oranında doğrudan sorumlu olurlar. Bu sorumluluğun doğabilmesi için alacağın şirketten tahsil olanağının bulunmaması gerekmektedir³³⁹.

Ortaklık ilişkisinin son bulmasının üçüncü kişiler nezdinde etkisi, TTK md. 36 uyarınca çıkmanın ticaret siciline tescil ve ilan edildiği andan itibaren görülür. Çıkan ortağın sorumluluğu tespit edilirken, mevcut borcun özellikle de kamu borçlarının hangi dönemde meydana geldiğinin tespiti önem arz eder. Tescil ve ilan, üçüncü kişiler nezdinde ortağın sorumluluğunun saptanmasında belirleyici rolündedir³⁴⁰. Kamu borcu ve tahsil imkansızlığı, ortağın ortaklıktan çıkma anından sonra ortaya çıkarsa, ortağın sorumluluğundan bahsedilemez³⁴¹. Ortaklıktan çıkan ortağın, tescil ve ilandan sonra doğan kamu borcuna ilişkin sorumluluğuna gidilmesi halinde, ortağın diğer ortaklara rücu hakkı mevcuttur³⁴².

Ortağın ortaklık sıfatından kaynaklanmayan üçüncü kişilere karşı olan sorumluluğu (şirket lehine kefalet, rehin gibi) ortağın ortaklıktan çıkması nedeniyle herhangi bir değişikliğe uğramaksızın kendi hükümlerine tabi olur.

Üçüncü kişilerin çıkan ortağın esas sermaye payına ilişki işlemlerine dair ortaklıkla iletişime geçmesi söz konusu olabilecektir. Bu halde esas sermaye payının devrine ilişkin hükümler uygulanacaktır. Kanunen aranan koşulların yerine getirilmesini takiben

³³⁷ Taşdelen, 2012: 200.

³³⁸ Öztürk Dirikcan, 2005: 102.

³³⁹ Şirketin haczedilen malvarlığının kamu alacağını karşılamaması, satış yapılmış ise alacağın tamamen tahsil edilememesi, şirketin haczi kabil malvarlığının bulunmaması, şirketin iflasının istenmesi, iflasın açılmış olması halinde alacağın iflas yoluyla takip sonucunda da tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması, borçlu şirketin yapılan araştırmalara rağmen bulunamaması durumunda alacağın tahsili imkansız sayılır. Bkz. B. Yıldız, 1999: 135.

³⁴⁰ Taşdelen, 2012: 199.

³⁴¹ Kamu borçlarının meydana geldiği dönemde ve ödeme zamanında ortak olarak görünen gerçek ve tüzel kişiler sorumlu olup bu borcun meydana geldiği dönem ile ödeme zamanındaki kişilerin farklı olması halinde müşterek ve müteselsil sorumluluk esasının geçerli olacağı konusunda bkz. B. Yıldız, 1999: 135.

³⁴² Karayalçın, 1973: 380.

gerçekleştirilen payın devri işlemi sonrasında üçüncü kişi artık ortaklığa dahil olacak ve paya bağlı hak ve yükümlülüklerin de sorumlusu ve sahibi konumuna geçecektir.

SONUÇ

Limited şirketler, gerçek veya tüzel kişilerle kurulabilecek sermaye ortaklıklarıdır. Limited şirketleri şekillendiren niteliklerin çoğu sermaye şirketlerine özgüdür. Bu nedenle kanun koyucu tarafından sermaye şirketleri olarak sınıflandırılmışlardır. Ne var ki, bu şirketlerin sermaye şirketi olarak sınıflandırılması kişi ortaklıklarına özgü özellikler taşımadığı anlamına gelmez. Bu ortaklıklar, anonim şirketler gibi tam anlamıyla bir sermaye ortaklığı olmaktan ziyade kişi ortaklıklarına özgü özellikleri de bünyesinde barındıran, ortaklık içerisindeki güven ilişkisinin bir hayli önem arz ettiği ve ortakların şahsi niteliklerinin de ön planda tutulduğu karma yapıları bir ortaklık türüdür. Kişi ortaklıklarında pay devrinin bir hayli zor olması, limited şirketlerde de aynı şekilde kendini göstermektedir.

Ortaklar, ortaklıktan ayrılmasının doğal yolu esas sermaye payının devridir. Buna karşın, kanun koyucu, anonim şirketlerin aksine limited şirketlerde pay devrini serbest bırakmamış aksine limited şirketlerde pay devri sıkı şekil şartlarına tabi tutulmuştur. Ortaklık faaliyetlerine devam etmek istemeyen ve pay devrindeki şekil şartlarının güçlüğü sebebiyle ortaklıktan ayrılamayan ortağa, bunun telafisi adına çıkma, ortaklığın feshini talep edebilme ve ortaklığa da çıkarma olanağı verilmiştir.

Ortaklıktan çıkma da bir ayrılma türü olmakla, pay devri ve ortaklıktan çıkarılma halinden farklı bir kurumdur. Çıkma, ortağın ortaklık ilişkisini sonlandırmaya yönelik bir irade beyanıdır. Bu irade beyanın şirkete varmasıyla birlikte, çıkma hakkını kullanan ortağın esas sermaye bağına bağlı tüm hak ve yükümlülükleri sona ermektedir. Kanun koyucu, ortağa çıkma hakkını mutlak ve vazgeçilmez bir hak olarak tanımış olmakla ortağın ortaklıkla ilişkisini tamamen kesmesini mümkün kılmıştır.

Çıkma hakkı, ortağa tanınmış kişisel ve koruyucu bir hak olmasının yanı sıra bozucu yenilik doğuran bir haktır. Bu hakkın kullanılmasıyla, mevcut hukuki durum değişmektedir.

Çıkma hakkının, şirket sözleşmesine dayanan bir sebebe dayalı, haklı sebebe dayalı dava yolu ile ve çıkmaya katılma yolu ile kullanılabilmesi düzenlenmiştir. Tüm bu hallerde, ortaklık ilişkisinin devamına dair bir menfaati kalmamış ortağın, çekilmez bir boyuta ulaşmış ortaklık ilişkisini sonlandırabilmesi tamamen ortağın iradesine bırakılmıştır. Ortağın çıkma hakkını düzenleyen hükümlerin emredici nitelikte olması, hakkın özünü etkileyecek derecede sınırlandırmaların ve hakkı ortadan kaldırma durumlarının önüne geçerek ortağın menfaatlerini korumaktadır.

Çıkma hakkının ortağın menfaatlerini korumasının yanı sıra, devam eden ortaklık ilişkisine zarar vermeyecek şekilde sınırlandırılabilmesi de mümkündür. Zira, çıkma hakkının

kötü niyetli kullanıma da açık olmakla birlikte, sermaye şirketi olan limited şirketlerin bir ortağın ayrılması neticesinde sermayesel yönden zarar görmesi de muhtemeldir.

Doktrinde, ölüm gibi doğal bir sebep de “*kişiyi ortaklık dışında bırakan hal*” olarak nitelendirilen çıkma sebepleri arasında sayılmaktayken; esas sermaye payının devri, ortağın iflası, payın itfası, payın haczi, birleşme, bölünme, tür değiştirmede ortağın çıkma hakkı, hakim ortaklığın payları satın alması, ortağın çıkarılmasına karar verilmesi, miras, eşler arası mal rejimi hükümleri uyarınca esas sermaye payının geçmesi gibi kurumlar da çıkma altında değerlendirilmektedir. Ne var ki, çıkma, tüm bu müesseselerden büyük bir farkla ayrılmaktadır. O da, çıkma hakkını kullanan ortağın, esas sermaye payına ilişkin herhangi bir işlemten ziyade iradesinin doğrudan ortaklık ilişkisine tamamen son vermeye yönelik olduğudur. Çıkarılma, ortağın iradesinin aksine ortaklık dışına itilmesidir. İflas ve payın haczi ortağın iradesinin tamamen dışında, alacaklılarının talepleri doğrultusunda gerçekleşebilmektedir; esas sermaye payının devri ve hakim şirket tarafından payların satın alınmasına hükmolunmasında da çıkmadan ziyade sermayenin geçişi söz konusu olacaktır. Payın itfasında, pay kavramı tamamen yok edilmekle buna bağlı ortağın ortaklıkla alakasının kesilmesi söz konusuysa, çıkmada pay varlığını sürdürmektedir.

Ortaklık ilişkisini sona erdiren diğer tüm hallerden farklı olarak çıkma, ortağın rızasına ve ayrılmaya yönelik iradesine bağlı bir haktır. Bu hakkın kullanılmasına ilişkin kanunda herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Hakkın kullanımı aşamasında iyiniyet ve dürüstlük kuralları her zaman göz önünde tutulmalıdır. Zira, çıkan ortağın haricinde geride devam eden bir ortaklık ve ortaklık ilişkisi sayesinde menfaatlerinin karşılanmasını bekleyen ortaklar mevcuttur. Şirket sözleşmesi ile herhangi bir şarta tabi tutulmayan çıkma hakkının tanınması sonucunda, ortaklar herhangi bir sebep göstermeksizin ve istediği zaman ortaklık ilişkisini sonlandırabilme hakkına sahip olacaktır. Ortaklığın, beklenmedik bir zamanda zor durumda kalmaması adına bu hakkın kullanımının belli şartlara tabi tutulması ve süre sınırı getirilmesi ortaklık faaliyetlerinin bekası adına mühimdir.

Ortaklıktan çıkma hakkının kullanılması uygulamada daha çok haklı sebebe dayanan hallerde karşımıza çıkmaktadır. Haklı sebep, kanun koyucu tarafından tanımlanmamış, göreceli bir kavramdır. Haklı sebebin tayininde hakim, somut olaya özgü veriler ışığında somut olayda hakkaniyetin gerektirdiği şekilde adaleti tesis etmekle yükümlüdür. Haklı sebebe ilişkin, tüm kriterleri ve unsurları kapsayacak şekilde bir tanımlama yapılması mümkün olmamakla birlikte kanun koyucunun bu yaklaşımı yerindedir. Zira, her ortaklık yapısına göre farklılık gösterecek haklılık kavramı, olayın boyutuna ve ortakların konumuna göre tayin edilmelidir. Sürekli borç ilişkisi niteliğindeki ortaklık ilişkisinin devamını imkansız

hale getiren veya bu ilişkiyi çekilmez kılan her sebep haklı sebep olarak nitelendirilecektir. Bu haller, ortağın kendisinden, diğer ortaklardan veya ortaklık ilişkisinin kendisiyle alakalı etkenlere dayanabilir.

Ortaklıktan çıkma kurumunda, sadece çıkma talebinde bulunan ortağın menfaatlerini korumaktan ziyade devam eden bir ortaklığın mevcudiyeti de göz ardı edilmemelidir. Bu sebeple, ortak ve ortaklığın menfaatlerinin dengelenmesi, çıkma talebinde bulunan ortağın, ortaklık ilişkisindeki halinden daha kötü bir pozisyona düşmeyecek ve fakat ortaklığı da zarara uğratmayacak halde ayrılması sağlanmalıdır.

TTK md. 639 hükmü ile düzenlenen çıkmaya katılma kurumu, ortaklıktan çıkmak isteyen bir ortağın işlemine belirli koşullarda diğer ortakların da katılmasını düzenlemektedir. Hüküm, şirketten çıkma gerekçesinin kendileri açısından da geçerli olduğunu düşünen ortakların aynı imkandan yararlanabilmelerini sağlarken, tüm ortakların şirket malvarlığından eşit olarak yararlanmasına imkan sağlamakta, çıkma hakkının dürüstlük kurallarına uygun kullanılmasını sağlamayı hedeflemektedir. Bu hak sayesinde çıkma süreci çok daha hızlı sonuçlanmış olmakla ortaklığın da yararına olacaktır.

Ortaklıktan çıkmanın, kanun koyucu tarafından öngörülen haller dışında, tüm ortakların muvafakatine bağlı olarak da gerçekleşebileceğine ilişkin doktrinde tartışmalar mevcuttur. şirket sözleşmesinde bu yönde bir hüküm olmasa dahi tüm ortakların aynı yöndeki irade beyanları doğrultusunda, şirket sözleşmesinde herhangi bir değişikliğe gerek duymaksızın ortağın çıkması, hem ortaklığın hem de ortağın menfaatine olacaktır. Zira, tüm ortakların oybirliği olan bir kararın, ortaklık ilişkisinin zarar görme ihtimalinin de önüne geçmek suretiyle bir an önce uygulamaya konması ve ortağın bu karar doğrultusunda çıkmasına izin verilmesi ciddi bir zaman kaybının önüne geçecektir.

Eski TTK'dan farklı olarak, ortağın çıkma hakkının, ortaklığın feshi kurumundan ayrı bir hükümle düzenlenmesi yerinde bir uygulama olmuştur. Zira, şirketi ayakta tutma ilkesi doğrultusunda ortaklığın devamlılığını sağlamak önceliklidir. TTK md. 636/3 hükmünce, haklı sebeple fesih talebinde bulunan ortağın, ortaklıktan çıkarılmasına karar verilebilmesi mümkün kılınmış ve yine bu düzenlemeyle hakime geniş takdir yetkisi tanınmıştır. Kanun koyucu haklı sebeple feshin son çare ilkesi olması gerektiğini ve hakime, duruma uygun düşecek başkaca çözümler üretme yetkisi tanımakla ortaklığın devamına ne denli önem verdiğini gözler önüne sermektedir.

6102 sayılı TTK ile getirilen önemli yeniliklerden olan tek kişilik limited şirket kurulmasının mümkün olması, iki kişilik limited şirketlerde ortaklardan birinin ayrılması halinde ortaklığın sona ermesini gerektirmesinin önüne geçmiştir. Daha çok aile şirketi

faaliyetlerine hitap eden limited şirketlerde, iki kişiyle kurulma zorunluluğunun bulunması uygulamada saman adam yaratma mecburiyetinde bırakmakta ve türlü sakıncalara sebebiyet vermekteydi. Tek kişilik ortaklığın mümkün kılınmasıyla hem geleceğe yönelik potansiyel vadeden şirketlerin, ortağın ayrılması halinde ortadan kalkmasının önüne geçilmiş hem de ortaklık ilişkisine güven ilişkisine zeval verecek bir üçüncü kişinin dahil olma zorunluluğu ortadan kalkmıştır.

Sözleşmeye dayanan bir sebeple çıkma hakkının kullanılmasında çıkma bildiriminin ortaklığa ulaştığı an, haklı nedenle çıkmada ise hükmün kesinleşmesiyle birlikte çıkma gerçekleşmiş olur. Çıkma, üçüncü kişilere karşı yapılan tescil ile hüküm doğurur. Çıkmanın en önemli sonuçlarından biri ortağa kaybettiği ortaklık sıfatına karşılık ödenecek olan ayrılma payıdır. Bu ayrılma payı, esas sermaye payının gerçek değerine uygun olmalıdır.

Ortaklıktan karşılıksız çıkma söz konusu değildir. Ayrılma payı, tüm şirket tiplerinde olduğu gibi, çıkan veya çıkarılan ortağa ortaklıktan ayrılması sebebiyle ortaklık payının ve sıfatının kaybı karşılığında ödenmesi gereken değeri ifade etmektedir. Ayrılma payının ödenmesinde ortağın ayrılma nedeni dikkate alınmadığı gibi, ayrılmasında herhangi bir kusurunun bulunup bulunmaması da önem arz etmez.

Kanun koyucu ayrılma payının başlıca üç kaynaktan elde edilmesini öngörmüştür. Şirketin kullanılabilir bir öz kaynak üzerinde tasarruf etmesi, esas sermaye payının devredilebiliyor olması ve esas sermayenin ilgili hükümlere göre azaltılmış olması halinde ayrılma payının derhal ödenmesi söz konusu olabilecektir.

Limited Şirket, ortakla olan ilişkisinin çözülmesini takiben, çıkan ortağın payı üzerinde, ortağın herhangi bir müdahalesine maruz kalmaksızın tasarrufta bulunabilecektir. Kişi ortaklıklarında çıkan ortağın payı, diğer ortaklara kalmaktadır. Ne var ki sermaye ortaklıklarında, kişi ortaklıklarındaki uygulamanın işletilmesi söz konusu değildir. Diğer ortakların, çıkan ortağın payını üstlenme durumu yoktur. Sermaye ortaklıklarında, üçüncü kişileri güvence altına almak ve sermayenin korunması zorunluluğu, çıkan ortağın payının sermayenin azaltılması yoluyla dışarıda bırakılmasını gerektirmektedir.

Ortaklık ilişkisinin son bulmasının üçüncü kişiler nezdinde etkisi, TTK md. 36 uyarınca çıkmanın ticaret siciline tescil ve ilan edildiği andan itibaren görülür. Çıkan ortağın sorumluluğu tespit edilirken, mevcut borcun özellikle de kamu borçlarının hangi dönemde meydana geldiğinin tespiti önem arz eder. Tescil ve ilan, üçüncü kişiler nezdinde ortağın sorumluluğunun saptanmasında belirleyici rolündedir. Kamu borcu ve tahsil imkansızlığı, ortağın ortaklıktan çıkma anından sonra ortaya çıkarsa, ortağın sorumluluğundan

bahsedilemez. Ortaklıktan çıkan ortağın, tescil ve ilandan sonra doğan kamu borcuna ilişkin sorumluluğuna gidilmesi halinde, ortağın diğer ortaklara rücu hakkı mevcuttur.

KAYNAKÇA

- Altaş, S. (2017). *Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 8. Baskı*, Seçkin Yayıncılık.
- Altaş, S. (2018). *Şirketler Hukuka İlişkin Yüksek Yargı Kararları-Anonim Şirketler-Limited Şirketler*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Arslanlı, H. ve Domaniç, H. (1989). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt III, (Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler)*, İstanbul.
- Ayan, Ö. (2004). *Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları*, Güncel Yayınevi, İzmir.
- Ayhan, R. (1992). *Limited Şirkette Ortakların Sorumluluğu*, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul.
- Baştuğ, İ. (1966). *Limited Şirketlerde Ortağın Çıkma ve Çıkarılması*, Doçentlik Tezi, İzmir.
- Beşok, B. (2010). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Ortağın Ortaklıktan Çıkması ve Çıkarılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Can, M. E. (2017). *Şirketler Hukuku Dersleri*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Can, M. E. (2007). “Kooperatif Ortaklığından Çıkma ve Çıkan Kişinin Hakları”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XI (1-2), s.73-95.
- Can, M. E. (2011). “Limited Şirket Ortağının Borçları Ve Yükümlülükleri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XV (4), s.1-23.
- Çamoğlu, E. (1978). *Ticaret Kanununun Kollektif Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Ortağın Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerinin Emredici Niteliği*, Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan, İstanbul, s. 289-307.
- Çamoğlu, E. (2008). *Kollektif Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Çamoğlu, E. (2014a). “Limited Şirkette Çıkma-1”, *Yaklaşım Dergisi*, 22(253).
- Çamoğlu, E. (2014b). “Limited Şirkette Çıkma-II”, *Yaklaşım Dergisi*, 22(254).
- Çapa, M. S. (2013). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi*, On İki Levha yayıncılık, İstanbul.
- Çelik, A. (2009). *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Çevik, O. N. (2003). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması*, Yetkin Yayınları, Ankara.

- Dinç, S. (Ocak 2017). “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Unsurları İle Limited Şirketlerde Pay ve Ortaklık Kavramları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:7 Sayı:29.
- Domaniç, H. (1988). *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması*, Temel Yayınları, İstanbul.
- Erdem, E. (2015). *Limited Şirketlerde Haklı Sebeple Fesih*, Hukuk Postası 2014, Altan Basım, İstanbul
- Erdem, E. ve Göksoy, Y. (2000). *Limited Şirkette Payın Rehni*, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını.
- Erdil, E. (2010). *Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Giray, R. E. (2007). “Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay’ın Yaklaşımı”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz 6/12.
- Gözüyeşil, F. F. (2012) *Limited Şirketlerde Ortağın Çıkması ve Çıkarılması (6102 Sayılı Kanuna Göre)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gözüyeşil, F. F. (2013). “Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi XVII(1-2)*.
- Gürpınar, B. (2016). “Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkmaya Katılma”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XX(2).
- Helvacı, M. (1995). “İki Kişilik Limited Ortaklıkta Haklı Sebeple Çıkma ve Yargıtay’ın Görüşü Hakkında Bazı Düşünceler”, *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 9(1-3), MÜHF. Yayını.
- İmregün, O. (2000). *Bilirkişi Raporları (1985-1986)*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Karayalçın, Y. (1973). *Ticaret Hukuku II. Şirketler Hukuku*, İkinci Baskı, Ankara.
- Kaya, A. (2009). *Limited Şirkette Haklı Sebep Kavramı ve Sonuçları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kendigelen, A. (2016). *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Kendigelen, A. (Ocak 2002). *Limited Şirket Paylarının Haczi*, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, GÜHF Yayınları, 1(1).
- Keskin, H. (2008). *Anonim Ortaklıklarda Esas Sermayenin Azaltılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kiper, O. (1996). *Uygulamada Ticaret Şirketleri*, Geliştirilmiş, Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul.

- Mineliler, Z. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi XVI(3)*.
- Oğuzman, K. ve Barlas, N. (2017). *Medeni Hukuk, Giriş Kaynaklar, Temel Kavramlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul
- Okutan Nilsson, G. (2013). “Şirketler Topluluğunda Açılacak Yeni Davalar”, *Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (2)*.
- Öcal, A. (2003). *Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararıyla Sona Erdirilmesi*, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Öztürk Dirikkan, H. (2005). *Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Pekdiğer, T. (2003). *İki Ortaklı Limited Şirketlerde Ortaklardan Birinin Haklı Sebeplere Dayanarak Mahkeme Kararı İle Çıkma İstemi Ve Bu İsteme Yüksek Mahkemenin Yaklaşımı*, Prof. Dr. Fahman Tekil’in Anısına Armağan, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2010). *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 12. Bası*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2017). *Ortaklıklar Hukuku II, Yeniden Yazılmış 13. Bası*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Pulaşlı, H. (2011). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt II*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Pulaşlı, H. (2017). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Gözden Geçirilmiş, 6728 sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Sayın Önal, B. (2009). *Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu, 4. Tıpkı Bası*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Sönmez, Y.Ö. (2009). *Anonim ortaklıklarda Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Şahin, A. (2013). *Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Ortaklıklarda Ortağın Çıkması ve Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi*, Ersin Çamoğlu’na Armağan, İstanbul.
- Şener, O. H. (2017). *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Kasım.
- Taşdelen, N. (2012). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih*, Yetkin Yayınları, Ankara.

- Tekil, F. (1974). *Şirketler Hukuku III. Cilt: Limited Şirketler ve Kooperatifler*, İstanbul.
- Tekil, F. (1996). *Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler Hukuku*, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Teoman, Ö. (1978). *Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri*, Üniversite Kitabevi, İstanbul.
- Üçışık, G. (2003). *Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması*, Prof. Dr. Fahiman Tekil Anısına Armağan, İstanbul.
- Yavuz, M. (Ocak-Şubat 2016). “Ticaret Şirketlerinin Birleşmesinde Ortaklıktan Çıkma ve Çıkarılma”, *Mali Çözüm Dergisi*.
- Yavuz, M. (Ocak-Şubat 2017). “Limited Şirketlerin Sona Erme Sebepleri”, *Mali Çözüm Dergisi*.
- Yıldırım, A. H. (2013). *Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, Dora Yayıncılık, Bursa.
- Yıldız, B. (Nisan 1999). *Limited Şirketlerde Tahsil İmkânı Bulunmayan Amme Alacaklarından Şirket Ortaklarının Sorumluluğu*, Vergi Dünyası, (212).
- Yıldız, Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*, Arıkan Basım Yayım, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- <http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/limited-sirketlerde-hakli-sebeple-feshi/> (erişim tarihi:10.05.2018).
- <http://www.akkan.av.tr/makale/limited-sirketlerde-ortagin-ortakliktan-cikmasi-ve-cikarilma/50/> (erişim tarihi: 10.05.2018.)
- https://www.burhaneray.com/Makale/ortaklardan-birinin-talebi-uzerine-limited-sirketlerin-hakli-sebeplerle-feshi_855.aspx (erişim tarihi: 10.05.2018).
- www.sinerjimevzuat.com.tr (erişim tarihi: 10.05.2018).
- Tekinalp, Ü. Çıkmaya Katılma, Arslanlı Bilim Arşivi, 13.12.2011, <http://arslanlibilimarsivi.com/cikmaya-katilma>, (erişim tarihi: 30.04.2018).
- <http://www.unalunal.av.tr/2017/12/06/limited-sirketlerde-pay-sahipliginin-sona-ermesi>, (erişim tarihi: 30.06.2018).

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Eda Duygu AÇIKALIN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	İçel Mersin Anadolu Lisesi, Mersin, 2006
Lisans Diploması	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2010
Yabancı Diller	İngilizce, Almanca
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	White & Case LLP, Yaz Stajyeri - 06/2009-07/2009 Saba Özmen Avukatlık Ortaklığı, Yaz Stajyeri – 07/2009-08/2009 Muradi & Sönmez Avukatlık Bürosu, Avukat Stajyeri – 08/2010- 08/2011
Çalıştığı Kurumlar	Açıklalın Avukatlık Bürosu, Partner Avukat- 09/2011-Devam Ediyor
E-Posta	eduyguerdem@gmail.com